

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 26. 7. 2019

Število objav: 25

Internet: 24

Tisk: 1

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 1

Inženirska zbornica ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 4

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 20

Internet	Naslov	Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 7	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje. S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v gradbeništvu , kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi...			

Internet	Naslov	Ifo: Nemško gospodarstvo pluje po razburkanih vodah		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Gospodarstvo v svetu; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 8	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...pluje po razburkanih vodah. Kazalnik, ki ga izračunavajo na podlagi anket med približno 9000 podjetji iz industrije, storitvene dejavnosti, trgovine in gradbeništva , se je znižal že peti mesec zapored. Podjetja so še manj zadovoljna s trenutnim položajem, ob pogledu v prihodnost pa se jim poraja vse več dvomov, je...			

Internet	Naslov	S pametnimi jopiči proti vročinskim valovom		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Delo.si; 454.365, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 13	Avtor	Gorazd Suhadolnik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Shield dvajset partnerjev iz Evrope proučuje vpliv segrevanja podnebja na delavce. Meritve opravljajo v petih ključnih panogah, v proizvodnji, kmetijstvu, gradbeništvu , prevozništvu in turizmu. Končni cilj je razvoj rešitev, ki bi izboljšale počutje zaposlenih in vzdrževale produktivnost podjetja. Ljubljana bo Skopje...			

Internet	Naslov	Hotelskega zdravnika zaposlijo v Rogaški Slatini, v Lestru iščejo brusilca, strugarja, vodjo nabavne službe		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Vecer.com; 327.473, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 19	Avtor	Milakovič Tanja Fajnik		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...naprave in objekte sistemov zemeljskega plina. Zahtevana je VI/1 ali VI/2 stopnja izobrazbe strojne, gradbene ali druga tehnična smeri, strokovni izpit po gradbenem zakonu , strokovni izpit iz zakona o upravnem postopku, poznavanje programskih orodij na zahtevnejši ravni, znanje angleškega jezika, znanje nemškega jezika je...			

Internet	Naslov	V Primarku in Mercatorju zaposleni tudi brez znanja slovenskega jezika. Kaj pa pravi zakon ?		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Vecer.com; 327.473, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Asja Lednik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Hercegovino, 453 dovoljenj v letošnjem letu pa je bilo izdanih za sezonska dela v kmetijstvu. Največ delovnih dovoljenj in soglasij je bilo izdanih za dela v gradbeništvu , sledijo predelovalne dejavnosti (varilci, monterji, električarji), promet in skladiščenje (vozniki tovornjakov) in druge raznovrstne poslovne dejavnosti....			

Internet	Naslov	(foto) Termit vrača udarec: 'ARSO je vzorce interpretiral nestrokovno'		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Finance.si; 260.950, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 38	Avtor	Borut Hočevar		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...predsednica uprave termita Alenka Pavlin, Stanojle Vajovič, GR Investicije, Viktor Grilc z Visoke šole za varstvo okolja in Ana Mladenovič z Zavoda za gradbeništvo Slovenije. Foto: Borut Hočevar V moravškem Termitu so komentirali dokument Vzorčenje in kemijske analize sanacijskega materiala, površinskih in podzemnih...			

Internet	Naslov	Na Dars je v novem krogu prispelo pet ponudb za Karavanke, najcenejši spet - pričakovano - turški Cengiz Insaat		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Finance.si; 115.666, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 42	Avtor	Nataša Koražija		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...najcenejši spet - pričakovano - turški Cengiz Insaat Več iz teme. Obveščaj me o novih člankih: Dars dodaj infrastruktura dodaj ceste dodaj gradbeništvo dodaj Državna revizijska... dodaj Čas branja: 2 min SHRANI 4 25.07.2019 11:05 Dopolnjeno: 25.07.2019 11:51 Državna revizijska komisija je zavrnila...			

Internet	Naslov	(Intervju, Samo Červek) Spoznajte novega šefa revizijske komisije, kjer odločajo o milijardah		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Finance.si; 115.666, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 49	Avtor	Nataša Koražija		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Samo Červek) Spoznajte novega šefa revizijske komisije, kjer odločajo o milijardah Samo Červek: Kot zaveden državljani bi rekel, da podpiram slovensko gradbeništvo . V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila. Foto: Jure Makovec Več iz teme: Dars > infrastruktura...			

Internet	Naslov	Intervju, Samo Červek: Spoznajte novega šefa revizijske komisije, kjer odločajo o milijardah		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Finance.si; 115.666, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 56	Avtor	Nataša Koražija		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Samo Červek: Spoznajte novega šefa revizijske komisije, kjer odločajo o milijardah Samo Červek: Kot zaveden državljani bi rekel, da podpiram slovensko gradbeništvo . V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila. Foto: Jure Makovec Več iz teme: Dars > infrastruktura...			

Internet	Naslov	Gospodarsko razpoloženje julija boljše		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Finance.si; 115.666, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 58	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...vplival kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih. Negativno so na gospodarsko razpoloženje vplivali še kazalniki zaupanja v storitvenih dejavnostih, v gradbeništvo in med potrošniki....			

Internet	Naslov	Prezemniki štafete v petih velikih podjetjih		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Finance.si; 115.666, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 78	Avtor	Lojze Javornik, Petra Sovdat		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...bilo tudi pri Tušmobilu, ko je na račun zakoncev Tuš pri prodaji sedlo 29 milijonov evrov. JAGROS Oče trgovino prepustil sinovom, sam pa se je lotil gradbeništva Vodenje trgovskega podjetja Jagros so 18. aprila letos uradno prevzeli bratje Aleš, Boštjan in Miha Jager, že naslednji dan pa je njihov oče Franc Jager...			

Internet	Naslov	Kaj je Draghi obljubil sedem let po tistem, ko se je zaobljubil narediti vse za zaščito evra		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	Finance.si; 115.666, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 84	Avtor	Albina Kenda		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...britansko vlado, ki jo vodi Boris Johnson, povečalo tveganje trdega brexita. Draghi je poudaril, da za zdaj robustne ostajajo storitvene panoge, tudi gradbeništvo , največje poslabšanje pa je zaznati v evrski predelovalni industriji, kar je po njegovih besedah posebej težavno za države, kjer ima predelovalna industrija...			

Tisk	Naslov	Samo Črvek - novi šef revizijske komisije, ki bo odločal o Karavankah		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	Finance; 80.900, Slovenija	Stran: 6	Površina: 855 cm ²
	Rubrika, Datum	Dogodki in ozadja; 26. 7. 2019		
Stran v zbirki: 86	Avtor	Nataša Koražija		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...se pogovorili in zdaj sem tukaj. Q Kaj se vam osebno zdi pomembnejše: da razvijamo slovensko gradbeništvo ab da za denar davkoplačevalcev dobimo čim več? Dobro vprašanje. Kot zaveden državljan bi rekel, da podpiram slovensko gradbeništvo . V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila....			

Internet	Naslov	S pametnimi jopiči proti vročinskim valovom		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	Times.si; 61.010, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 91	Avtor	Gorazd Suhadolnik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Shield dvajset partnerjev iz Evrope proučuje vpliv segrevanja podnebja na delavce. Meritve opravljajo v petih ključnih panogah, v proizvodnji, kmetijstvu, gradbeništvu , prevozništvu in turizmu. Končni cilj je razvoj rešitev, ki bi izboljšale počutje zaposlenih in vzdrževale produktivnost podjetja. Ljubljana bo SkopjeLjubljana...			

Internet	Naslov	V Primarku in Mercatorju zaposleni tudi brez znanja slovenskega jezika. Kaj pa pravi zakon ?		
Zaporedna št. 15	Medij; Doseg	Pomurje.si; 35.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 97	Avtor	Asja Lednik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Hercegovino, 453 dovoljenj v letošnjem letu pa je bilo izdanih za sezonska dela v kmetijstvu. Največ delovnih dovoljenj in soglasij je bilo izdanih za dela v gradbeništvu , sledijo predelovalne dejavnosti (varilci, monterji, električarji), promet in skladiščenje (vozniki tovornjakov) in druge raznovrstne poslovne dejavnosti....			

Internet	Naslov	Nestrokovna interpretacija in uporaba neustreznih uredb		
Zaporedna št. 16	Medij; Doseg	Si21.com; 10.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 100	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...predpostavki, da gre za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav celo iz njihovega poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt. V sklopu vzorčenja so bili res narejeni tudi vzorci na naravnih tleh, vendar pa slednji niso bili vključeni v laboratorijske...			

Internet	Naslov	Oslovski most preko Glinščice, na katerem lahko strmoglavi politična usoda predsednika vlade		
Zaporedna št. 17	Medij; Doseg	Damijan.org; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 105	Avtor	Stanko Štrajn		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ali razpolaga z ustrezno potrebno strojno gradbeno opremo in mehanizacijo, ali ima na razpolago kvalificirane delavce in ali ima strokovnjake inženirje gradbeništva , ki imajo znanje, kako se takšen most gradi. Ali je tak usposobljen ponudnik sposoben tudi dejansko gradnjo izvesti, je odvisno še od njegovega finančnega...			

Internet	Naslov	Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu		
Zaporedna št. 18	Medij; Doseg	Findinfo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 106	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje. S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v gradbeništvu , kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi...			

Internet	Naslov	Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu		
Zaporedna št. 19	Medij; Doseg	lusinfo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 108	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje. S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v gradbeništvu , kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi...			

Internet	Naslov	Kljub počitnicam na trgu dela živahno		
Zaporedna št. 20	Medij; Doseg	Nascas.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 109	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...še vedno povečuje, brezposelnost pa še vedno upada. V evidenci brezposlenih je 1.708 oseb. Delodajalci zelo veliko povprašujejo po kadrih s področja gradbeništva , proizvodnje, gostinstva in turizma ter zdravstva....			

Internet	Naslov	Od preciznega k pametnemu kmetijstvu		
Zaporedna št. 21	Medij; Doseg	Dostop.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 111	Avtor	Unknown		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...Zveza slovenske podeželske mladine in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Katedra za biosistemsko inženirstvo vas vabimo na dogodek: Od preciznega k pametnemu kmetijstvu, ki bo v nedeljo, 25. avgusta 2018 ob 10. uri, v dvorani 5 na kmetijsko živilskem sejmu AGRA...			

Internet	Naslov	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije Kmetijsko gozdarski zavod Maribor išče svetovalca specialista II za kmetijske gradnje.		
Zaporedna št. 22	Medij; Doseg	Fgpa.um.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 112	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...raziskovalnimi in strokovnimi ustanovami doma in v tujini ter prenos znanja v prakso. Zahtevano: Izobrazba – II. bolonjska ali univerzitetna (predbolonjska) gradbeništvo: delovne izkušnje – 4 leta, vozniški izpit – B kategorije, jeziki – osnovno znanje enega izmed svetovnih jezikov (angleščina, nemščina, italijanščina,...			

Internet	Naslov	Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu		
Zaporedna št. 23	Medij; Doseg	Krog.sta.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 114	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje. S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v gradbeništvu, kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi...			

Internet	Naslov	Sporočilo za javnost: Družba Termit in predstavniki stroke interpretacijo analiz sanacijskega materiala in vode na območju nekdanje odkopa Drtija ocenjujejo za nestrokovno, odločbo inšpekcije pa za neupravičeno		
Zaporedna št. 24	Medij; Doseg	Demokracija.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 117	Avtor	A. P.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...predpostavki, da gre za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav celo iz njihovega poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt. V sklopu vzorčenja so bili res narejeni tudi vzorci na naravnih tleh, vendar pa slednji niso bili vključeni v laboratorijske...			

Internet	Naslov	Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih v juliju 2019 višji		
Zaporedna št. 25	Medij; Doseg	Stat.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 25. 7. 2019		
Stran v zbirki: 119	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Zaupanje v predelovalnih dejavnostih je bilo v juliju 2019 višje, v gradbeništvu in trgovini na drobno nižje, v storitvenih dejavnostih pa enako kot v prejšnjem mesecu. Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih na mesečni ravni...			

Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu

Razpoloženje v slovenskem gospodarstvu se je s prihodom poletja izboljšalo. Potem ko se je vrednost kazalnika gospodarske klime junija znižala, se je julija spet okrepila. Za vedrejšje vzdušje je zaslužno predvsem izboljšanje razpoloženja v predelovalnih dejavnostih, saj v preostalih dejavnostih večjih sprememb ni opaziti.

Vrednost kazalnika gospodarske klime je bila v juliju pri 6,9 odstotne točke, kar je 1,4 odstotne točke več kot v juniju, so danes sporočili iz državnega statističnega urada.

Boljše gospodarsko razpoloženje na mesečni ravni je bilo predvsem posledica vpliva izboljšanja razpoloženja v predelovalnih dejavnostih (za 1,4 odstotne točke), medtem ko kazalniki zaupanja v preostalih dejavnostih niso imeli večjega vpliva.

Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih sta julija izboljšala kazalnika pričakovana proizvodnja in skupna naročila, medtem ko se vrednost kazalnika zaloge končnih izdelkov ni spremenila. Tudi v zadnjem trimesečju so podjetja kot glavni omejitveni dejavnik proizvodnje izpostavljala pomanjkanje usposobljenih delavcev. Sledili sta nezadostno domače in tuje povpraševanje.

V trgovini na drobno se je kazalnik zaupanja julija nekoliko znižal, vendar je ostal na višji ravni kot v juliju 2018 in tudi višji od dolgoletnega povprečja. Največ podjetij v trgovini na drobno je kot glavni omejitveni dejavnik za svojo dejavnost navedlo konkurenco v panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje.

S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v **gradbeništvu**, kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi dejavniki so gradbinci navajali tudi veliko konkurenco v dejavnosti in visoke stroške dela.

Vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih se ta mesec ni spremenila in tako ostaja malenkost pod svojo vrednostjo v juliju lani. Največ storitvenim podjetjem je poslovanje oteževalo nezadostno povpraševanje, nekatera so imela težave tudi zaradi pomanjkanja delovne sile in finančnih ovir.

Na letni ravni se je razpoloženje v slovenskem gospodarstvu sicer poslabšalo, vendar je bilo še vedno precej nad dolgoletnim povprečjem. Od svoje vrednosti v juliju 2018 je bil kazalnik gospodarske klime ta mesec nižji za 3,7 odstotne točke.

Na poslabšanje gospodarskega razpoloženja na letni ravni je po ugotovitvah statistikov najbolj vplival kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih (za 2,1 odstotne točke). Na padec indeksa so vplivali še kazalniki zaupanja v storitvenih dejavnostih (za 0,7 odstotne točke), v **gradbeništvu** (za 0,7 odstotne točke) in med potrošniki (za 0,6 odstotne točke). Nasprotno je bil vpliv kazalnika zaupanja v trgovini na drobno pozitiven (za 0,3 odstotne točke).

Ifo: Nemško gospodarstvo pluje po razburkanih vodah

Nemška podjetja so vse bolj negotova. Kazalnik gospodarskega razpoloženja v največjem evropskem gospodarstvu se je julija znižal za 1,8 točke na 95,7 točke, je danes objavil inštitut za ekonomske raziskave Ifo iz Münchna. Gre za največji julijski padec v desetletju. Kot so opozorili v inštitutu, nemško gospodarstvo pluje po razburkanih vodah.

Kazalnik, ki ga izračunavajo na podlagi anket med približno 9000 podjetji iz industrije, storitvene dejavnosti, trgovine in **gradbeništva**, se je znižal že peti mesec zapored.

Podjetja so še manj zadovoljna s trenutnim položajem, ob pogledu v prihodnost pa se jim poraja vse več dvomov, je objavo raziskave pospremil predsednik Ifo Clemens Fuest.

Podjetniška ocena trenutnih razmer je v največjem gospodarstvu območja evra julija nazadovala za 1,7 točke, ocena pričakovanj za prihodnje šestmesečje pa za 1,8 točke na 92,2 točke.

Kot je opozoril Fuest, je razpoloženje v predelovalni industriji v "prostem padu". Tu se je kazalec julija znižal z 1,3 na -4,3 točke, tako obsežno nazadovanje pa so v Ifo nazadnje zabeležili februarja 2009. Izboljšanja v kratkem ni pričakovati.

V storitvenem sektorju se je kazalec znižal z 20,3 na 17,7 točke, v trgovini pa kar s 7,9 na 1,4 točke. Posebej slabo razpoloženje sicer vlada v trgovini na debelo.

Kazalec v **gradbeništvu** je medtem napredoval, in sicer za 0,3 točke na 23,3 točke.

S pametnimi jopiči proti vročinskim valovom

[D delo.si/novice/znanoteh/s-pametnimi-jopici-proti-vrocinskim-valovom-210014.html](https://www.delo.si/novice/znanoteh/s-pametnimi-jopici-proti-vrocinskim-valovom-210014.html)

Na IJS proučujejo vpliv segrevanja podnebja na delavce in iščejo rešitve za izboljšanje njihovega počutja

[Odpri galerijo](#)

Niso vsa delovna mesta enako toplotno obremenjena in marsikje bi lahko s sistemi, ki jih razvijajo tudi na inštitutu Jožefa Stefana, razbremenili delavce in ohranili produktivnost. Foto Shutterstock

Pravočasni ukrepi v podjetju ob napovedi vročinskega vala, pametneje ohlajena delovna mesta, evaporacijski jopiči, stara dobra hidracija ... Slovenski raziskovalci v evropskem projektu Heat Shield iščejo strategije, kako preprečiti posledice čedalje pogostejših vročinskih valov za delavce in produktivnost.

V juniju je Evropo dvakrat zajel vročinski val. Med drugim so v Franciji namerili peklenskih 45,9 stopinje Celzija, umrlo je več ljudi, v hudi pripeki so v Španiji izbruhnili obsežni požari, na nemških avtocestah se je začel taliti asfalt, od vročine so se krivili železniški tiri.

»Spremeniti bomo morali navade, ne moremo se več slepiti, da so to izredni dogodki,« je dejal francoski minister za zdravje Agnès Buzyn, župan južnofrancoskega mesteca Gallargues-le-Montueux Freddy Cerda pa je dodal: »Moramo se sprijazniti s takšnim vremenom; ne pozabite, da nam to prinaša prihodnost. Južna Francija bo postala tropska.«

iKdaj se vročina spremeni v vročinski val

Splošno veljavne definicije vročinskega vala ni, za slovenske razmere je agencija za okolje določila tale merila: o vročinskem valu govorimo, ko povprečna dnevna temperatura vsaj tri dni zapored presega 24 stopinj Celzija v celinskem območju, 25 v obmorskem podnebju in 22 stopinj v zmernem podnebju hribovitega sveta.

Lani so nam vročinski valovi v Evropi prizanesli, predlanskim smo jih doživeli pet. Najhuje doslej je bilo leta 2003, ko je v Franciji zaradi posledic vročine umrlo 15.000 ljudi, skupno pa so bili vročinski valovi po Evropi od junija do avgusta usodni za več kot 70.000 ljudi. Slovenijo od devetdesetih let prizadene od tri do pet vročinskih valov na leto. Leta 2003 smo imeli 52 dni s povprečno dnevno temperaturo nad 30 stopinjami Celzija, leta 2013 pa 11 dni s povprečno dnevno temperaturo nad 35 stopinjami.

- V projektu Heat Shield dvajset partnerjev iz Evrope proučuje vpliv segrevanja podnebja na delavce.
- Meritve opravljajo v petih ključnih panogah, v proizvodnji, kmetijstvu, **gradbeništvu**, prevozništvu in turizmu.
- Končni cilj je razvoj rešitev, ki bi izboljšale počutje zaposlenih in vzdrževale produktivnost podjetja.

Ljubljana bo Skopje

Ljubljana bo imela v prihodnosti klimo današnjega Skopja, napoveduje Lučka Kajfež Bogataj, klimatologinja z ljubljanske biotehniške fakultete in članica IPCC, Medvladnega foruma o podnebnih spremembah. »Podnebne spremembe so dejstvo in vplivajo na nastanek vročinskih valov, ki bodo vse pogostejši in intenzivnejši, pojavljali pa se bodo tako prej, že maja, kot pozneje, septembra, in tam, kjer jih doslej še ni bilo.«

»Niti optimalne rešitve za občasne vročinske valove ne bodo zadoščale. Ne smemo več govoriti o podnebnih 'spremembah' saj to vzbuja vtis, da se bodo vremenske razmere le zanemarljivo spremenile, v resnici pa človeštvo čaka prava katastrofa, ki lahko v daljšem obdobju vpliva na obstoj ne samo človeka, ampak vseh vrst,« meni Igor Mekjavič z inštituta Jožefa Stefana, ki zadnja štiri leta skupaj z Bogatajevo vodi slovenski del petletnega evropskega projekta Heat Shield, v katerem dvajset partnerjev iz vse Evrope proučuje vpliv segrevanja podnebja na delavce in išče rešitve za izboljšanje njihovega počutja, preprečevanje bolezni in vzdrževanje produktivnosti. Raziskovalci so se osredotočili na pet ključnih evropskih industrij, v katerih je zaposlena polovica delovno aktivnega prebivalstva, ki ustvari 40 odstotkov BDP: industrijsko proizvodnjo, kmetijstvo, **gradbeništvu**, prevozništvu in turizem.

Pomen »možganske vode«

V Franciji so zaradi nedavnega vročinskega vala zaprli šole in predstavili srednješolske zaključne izpite. Po mnenju prof. Mekjaviča bo treba tudi pri nas uvesti ukrepe, da bomo otrokom omogočili nemoteno delo. »Učiteljem svetujem, naj učencem dovolijo piti vodo med poukom in jih spodbujajo k ustrezni hidraciji, tudi ko niso v šoli,« pravi. Za optimalno toplotno ravnovesje v telesu je pitje priporočene dnevne količine vode še posebej pomembno med vročinskim valom. »Stanje hidracije je mogoče ovrednotiti brez drage opreme. Športniki se pred treningom in po njem preprosto stehtajo, razlika v teži pa jim pove približno količino vode, ki so jo izgubili med vadbo in jo je treba nadoknadi,« pojasnjuje Mekjavič. Njegova hči Veronika, srednješolka, je opravila raziskavo o tem, kako neustrezno pitje med vročinskim valom vpliva na kognitivno sposobnost dijakov med poukom. S sošolkami je sedela v sobi, ki je simulirala predvideno temperaturo med vročinskim valom. V dveh šolskih urah je pod takimi pogoji s timpaničnim termometrom izmerila povišanje telesne temperature za povprečno pol stopinje Celzija in posledično negativni učinek na kognitivno sposobnost, izmerjeno s spletnim testom. Če so učenke v tem času popile kozarec vode na uro, so bili negativni učinki bistveno manjši.

2

odstotka:
za toliko
se zmanjša
produktivnost
na vsako
stopinjo dviga
temperature nad
25 stopinj C.

Vpliv podnebnih sprememb in vročinskih valov, ki ga je prepoznala tudi Svetovna meteorološka organizacija, je pri produktivnosti očiten: v nemški raziskavi so ugotovili, da vsaka stopinja dviga temperature nad 25 stopinj Celzija zmanjša storilnost za 2 odstotka, ko vročina preseže 30 stopinj Celzija, pa jo lahko vsaka dodatna stopinja zmanjša še za dodatnih 10 odstotkov. Delovna učinkovitost postane zelo omejena: zaradi višje temperature telesa, dehidracije in potenja se zmanjšajo pozornost, kognitivna učinkovitost in ročna spretnost, poveča pa se utrujenost in s tem tveganje za nesreče pri delu.

Posledice vročinskih valov povzročajo težave posebno bolnikom, starejšim in otrokom, pa tudi delovno aktivnemu prebivalstvu, vendar so ljudje nanje slabo pripravljeni in o njih premalo vedo. Prav tako se s to težavo zelo skromno ukvarjajo delodajalci, sindikati in javne institucije, pravi Bogatajeva in poudarja, da nujno potrebujemo opozorilni sistem, da se bomo lahko pripravili na skrajne temperature.

10

odstotkov:
za toliko
se zmanjša
produktivnost
na vsako
stopinjo dviga
temperature nad
30 stopinj C.

Je bolj kritičnih 16 ur doma?

»S sodelujočimi podjetji nameravamo v raziskovalni nalogi ovrednotiti različne strategije preprečevanja negativnih posledic vročinskih valov za delavce in posledično za produktivnost,« pojasnjuje Mekjavič.

»Univerzalne rešitve za delavce v vseh industrijah ni, posamezne rešitve moramo prilagajati specifičnim proizvodnim procesom.«

V slovenskem delu projekta kot industrijski partner sodeluje podjetje Odelo iz Prebolda, v katerem izdelujejo avtomobilske luči. Anketa med 400 delavci (od 1500 zaposlenih) je pokazala, da v tovarni nimajo možnosti za zmanjšanje vročinskega stresa. Skoraj tretjina anketiranih moških in 60 odstotkov žensk čuti, da je med vročinskim valom v proizvodnji izrazito prevroče. Vročinski stres čutijo skozi žejo, potenje in utrujenost, v nekaterih primerih tudi kot bolezen, glavobol in izčrpanost, pojavljajo se vročinski krči, omedlevica in hospitalizacije.

Raziskovalci so v Odelu vgradili mrežo tipal, s katerimi na 33 točkah oziroma delovnih mestih izvajajo meritve temperature in vlage. Ugotovili so, da se skozi vse leto temperatura in vlaga v proizvodnih prostorih ne spreminjata, večjih odstopanj niso opazili niti med vročinskimi valovi. Tudi po podatkih

vodstva podjetja pri štirih vročinskih valovih niso zaznali posebnih razlik v produktivnosti. Vendar je ta značilno upadla tri dni po vročinskem valu, rezultati več raziskav so pokazali do 13-odstoten padec produktivnosti.

»Očitno se delavci ne odpočijejo dovolj, vročinski valovi pa imajo kumulativni učinek na upad produktivnosti,« pravi sodelavka v raziskavi, Urša Ciuha z IJS.

52

dni s povprečno
temperaturo nad
30 stopinj C
smo imeli leta
2003 v Sloveniji

»Upoštevati je treba, da so delavci v tovarni le osem ur, preostalih 16 preživijo v drugačnih razmerah,« pojasnjuje Mekjavič. »V vremensko normalnih dnevih se v teh šestnajstih urah lahko spočijejo, med vročinskim valom pa povišana temperatura okolja vpliva na spanje in druge dejavnike, ki delavcu omogočajo ohladitev, če med osemurnim delavnikom dela v toplu okolju. Zato največji vpliv na njegovo zmogljivost za delo ne bo na prvi, ampak na zadnji dan vročinskega vala oziroma prvi dan po njem. Med vročinskim valom si morajo delavci torej v domačem okolju ustvariti razmere za optimalen počitek in regeneracijo po službi.«

V Odelu so delavcem na voljo hladna voda in hladne sobe, podjetje pa zaposlenim ponuja tudi bone za obisk krajevnega bazena, še pove Mekjavič. S Ciuhovo sta nadaljevala raziskavo z manjšo skupino delavcev, ki so med vročinskim valom odgovarjali na vprašalnik o izpostavljenosti vročini tudi po končanem delu oziroma v domačem okolju. S tem so pridobili podatke o kakovosti spanja in potencialni utrujenosti že pred začetkom dela.

Igor Mekjavič z IJS med testiranjem lutke, opremljene s tipali za merjenje temperature in paroprepustnosti. Foto Jože Suhadolnik

Lutka se znoji

Raziskovalci z IJS so poleg terenskih izvajali tudi laboratorijske raziskave in v klimatski komori simulirali razmere v okolju, da bi razumeli, kako človekov centralni živčni sistem zaznava spremembe v temperaturi in kako se nanje odziva. Iskanje in vrednotenje različnih rešitev so nadaljevali z manikinom – lutko, opremljeno s tipali za merjenje temperature in paroprepustnosti. »Z manikinom, razvitim na našem inštitutu, lahko določimo toplotni in evaporativni upor oblačilnih sistemov, bodisi posebnih zaščitnih oblačil bodisi tistih, ki jih nosijo delavci po lastni presoji.«

Z meritvami lahko določimo primernost oblačilnega sistema v določenih okoljskih razmerah,« razlaga Mekjavič in dodaja, da razvijajo tudi »kožo« za manikina. »Z nevrofiziološkim modelom, ki smo ga razvili, bomo poskusili predvideti vpliv okoljskih razmer na človekovo zaznavo toplotnega udobja oziroma na njegovo delazmogljivost.«

Indeks toplotnega stresa

Vsakih 15 minut se podatki iz mreže tipal v Odelu zbirajo v podatkovnem oblaku, z njihovo obdelavo pa na IJS razvijajo na samoučeči se nevronske mreži utemeljen model indeksa toplotnega stresa v proizvodnih obratih glede na vremensko napoved. »Ob napovedi vročinskega vala bo mogoče predvideti njegov vpliv na delavce oziroma napovedati stopnjo produktivnosti, vodstvo podjetja pa bo lahko pravočasno ukrepalo,« pravi Mitja Gliha, raziskovalec z IJS.

»Ta sistem, ki se sčasoma sam nauči, kako zunanja temperatura vpliva na notranjo, bo mogoče brez kompleksne arhitekture in gradbenih modelov vgraditi kjerkoli,« dodaja Mekjavič. Podjetje si lahko omogoči boljši nadzor nad obvladovanjem skrajne vročine tudi z lastno vremensko postajo, takšno, ki stane približno tisoč evrov. Raziskovalci so jo postavili pred tovarno Odelo.

»Na podlagi vremenske napovedi lažje predvidimo temperaturo v okolici tovarne. S senzorji temperature v tovarni in z nevronske modelom lahko predvidimo stanje v tovarni, z manikinom pa tudi stanje počutja delavcev.«

Ohlajene delovne postaje in hladilni jopiči

Po Mekjavičevih besedah je vgradnja hladilnih sistemov v proizvodnih dvoranah zaradi različnih vzrokov pogosto zapletena, hkrati pa negospodarna, zato bodo poskušali toplotne razmere izboljšati pri delovnih postajah, v neposredni bližini delavca, s postavitvijo »hladilne stene«, hladnejše od zraka v okolici.

Na trgu je več oblačilnih sistemov, ki naj bi na podlagi različnih fizikalnih procesov odvajali telesno toploto. »Najučinkovitejša je evaporacija znoja s površine kože,« pravi Mekjavič. »S to metodo se odvaja približno 480 kilokalorij toplote na vsak liter znoja, ki se izloči iz kože. Čeprav smo ta način delovanja evaporacijskih jopičev potrdili z manikinom, so poskusi na ljudeh v simuliranih delovnih razmerah zaradi nepremišljenega dizajna nekaterih evaporacijskih jopičev pokazali slabo učinkovitost.«

iDelavnice za vročinske valove

Raziskavam vpliva na delavce v različnih poklicih doslej nikjer na svetu niso namenjali posebne pozornosti. »Za delo na prostem ni posebnih predpisov, delodajalec mora delavca zgolj zaščititi pred neugodnimi vremenskimi vplivi,« pojasnjuje Metoda Dodič Fikfak, predstojnica kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa. »Podjetja bodo dejavnik vročinskih valov morala vključiti v svoje ocene zdravja, vpliv vročinskih valov pa bo treba vnesti v zakonodajo.« Predstojnica inštituta poudarja, da v večini podjetij ne razlikujejo niti med ultravijoličnim sevanjem kot najpogostejšim povzročiteljem kožnega raka in tveganjem za zdravje zaradi dela na visokih temperaturah. Na inštitutu so v okviru programa Čili za delo, ki zadeva obe težavi, pripravili komunikacijsko kampanjo Varno delo na soncu z izobraževalnim gradivom in delavnicami za podjetja.

Na pobudo ministrstva za obrambo so raziskovalci sestavili konzorcij s podjetji Prevent-Deloza, Predilnica Litija, Tekstina, IOS in Intersocks, da bi razvili oblačilni sistem z učinkovitim razvlaževanjem oziroma odstranjevanjem toplote od trupa vojaka. »Jopič bo imel vgrajene ventilatorje, ki se bodo vklapljali na podlagi temperature in vlage v mikrookolju med jopičem in kožo,« pravi vodja slovenskega dela projekta Heat Shield.

Hotelskega zdravnika zaposlijo v Rogaški Slatini, v Lestru iščejo brusilca, strugarja, vodjo nabavne službe

Tanja Fajnik Milakovič

25.07.2019, 11.15

Pogledali smo zaposlitvene oglase in tudi ta teden našli kar nekaj zanimivih delovnih mest. Preverite, morda najdete priložnost zase.

Zdravnika zaposlijo v hotelu Aleksander

V hotelu Aleksander v Rogaški Slatini iščejo zdravnika splošne medicine za delo v ambulanti. Od kandidatov pričakujejo tudi znanje angleškega ali ruskega jezika, saj boste morali komunicirati tudi z njihovimi VIP gosti in najman dve leti izkušnje s področja dela splošnega zdravnika. Če ste iz drugih slovenskih mest, vam poleg plačila, o katerem se bodo z vami dogovorili na osebem razgovoru, ponujajo tudi udobno namestitev in prehrano. Več podrobnosti in naslov kamor lahko pošljete prijavo najdete na [spletni strani](#).

Bi v Plinarni Maribor skrbeli za investicije?

Plinarna Maribor zaposli vodjo službe za izgradnjo in investicije. Vaše delo bo načrtovanje, organizacija in vodenje investicij v plinovode, naprave in objekte sistemov zemeljskega plina. Zahtevana je VI/1 ali VI/2 stopnja izobrazbe strojne, gradbene ali druga tehnična smeri, strokovni izpit po **gradbenem zakonu**, strokovni izpit iz zakona o upravnem postopku, poznavanje programskih orodij na zahtevnejši ravni, znanje angleškega jezika, znanje nemškega jezika je zaželeno, vozniški izpit B kategorije in 4 leta delovnih izkušenj. Prijavo lahko oddate do 18. avgusta, več informacij najdete na [spletnem portalu](#).

Sezonsko delo v kmetijstvu in ribištvu

Kmetijsko gozdarski zavod Maribor za tri mesece oziroma do 3. novembra zaposli delavca v kmetijstvu in ribištvu. Kandidati, ki lahko vloge pošljejo do ponedeljka, 28. julija, morajo imeti končano srednjo poklicno šolo, vozniški izpit B kategorije, od

njih tudi pričakujejo, da bodo računalniško urejali besedila in preglednice. Več o tem katere bodo vaše delovne naloge najdete [tukaj](#).

Vas zanima delo v službi za odnose z javnostmi?

Banka Slovenije ima prosto delovno mesto namestnika vodje službe za odnose z javnostmi. Če imate najmanj sedmo stopnjo izobrazbe in osem let delovnih izkušenj, če dobro poznate slovenski medijski prostor in gospodarske razmere doma in v svetu, odlično obvladate angleški jezik, lahko vlogo z življenjepisom pošljete do 25. avgusta. Z izbranim kandidatom bo delovno razmerje sklenjeno za nedoločen čas. Več o vaših delovnih nalogah in naslove najdete na [spletni strani](#).

V Lestru šest prostih delovnih mest

V podjetju Lestro Ledinek v Hočah imajo šest prostih delovnih mest. Zaposlijo brusilca, CNC operaterja in strugarja, kontrolorja konstrukterja lesnoobdelovalnih strojev, iščejo tudi vodjo nabavne službe. Več podrobnosti o delovnih mestih in pogojih, ki jih pričakujejo od kandidatov, najdete [tukaj](#).

V Primarku in Mercatorju zaposleni tudi brez znanja slovenskega jezika. Kaj pa pravi zakon?

ODPRI GALERIJO

PROFIMEDIA

Asja Lednik

25.07.2019, 14.00

"Vse pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost, poslujejo s strankami na območju Republike Slovenije v slovenščini."

Zgodilo se je v trgovini Primark pred dobrim mesecem dni. Posamezne trgovke in trgovci so med seboj komunicirali v tujih jezikih, slišati je bilo angleščino in razne romanske jezike, so nas opozorili bralci. "Skupaj sta stali slovenska prodajalka in tujka, med seboj sta komunicirali v tujem jeziku. Na vprašanje, kje imajo določen artikel, je odgovorila prodajalka, ki je znala slovensko, druga je situacijo nemo opazovala," se glasi ena od prigod iz trgovine, ki je ob nedavnem odprtju pokala po šivih.

Tuje govoreči zaposleni delujejo kot pomoč

V veliki napovedi pred odprtjem so obljubljali, da bodo zagotovili več sto delovnih mest, kar je prav gotovo spodbudna novica. Ob tem se poraja vprašanje, na kakšni pravni podlagi v trgovini delajo posamezniki brez znanja slovenskega jezika. V Primarku potrjujejo, da so ustvarili več kot 200 rednih in honorarnih delovnih mest na različnih področjih – od prodaje, upravljanja trgovine, skladišča, blagajne do vizualnega trgovanja, za katera se je prijavilo več kot 1600 posameznikov. "Tesno smo sodelovali z Zavodom RS za zaposlovanje, da smo našli najboljše ljudi in jim ponudili konkurenčno plačo skupaj s številnimi drugimi ugodnostmi," so sporočili iz podjetja. Pa vendarle - kako je s tuje govorečimi zaposlenimi? "Poleg zaposlenih imamo še dodatno ekipo, ki je zaposlena v drugih trgovinah Primark po Evropi. Njihova glavna naloga je pomoč pri usposabljanju in deljenju znanja z novimi slovenskimi kolegi. Gre za našo običajno prakso, ko vstopamo na nove trge, ki nam pomaga zagotoviti dosledno uporabniško izkušnjo na vseh dvanajstih trgih, na katerih poslujemo," pojasnjujejo. "V prihodnje

bodo naši slovenski zaposleni imeli enake možnosti za delo v drugih državah, spoznavanje novih sodelavcev ter raziskovanje novih mest in kultur, če bodo to seveda želeli."

PROFIMEDIA

Dodatna pozornost na informiranosti delavcev

Ob predstavitvi vladne strategije na področju migracij je državni sekretar na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti **Tilen Božič** govoril tudi o pomenu tega, da se tuji delavci in delavke naučijo slovenski jezik in posledično, da so informirani glede svojih pravic in možnosti. Posebej se zavedajo, da bi bilo delavce, ki pridejo v Slovenijo delat predvsem iz držav, ki niso članice EU, in delajo v sektorjih, kjer je kršitev delovnopravne zakonodaje veliko, že pred prihodom v Slovenijo potrebno čim boljše informirati o njihovih delavskih in drugih pravicah v Sloveniji ter poskrbeti tudi za bolj učinkovito učenje jezika. Za

to mnogi sedaj, še posebej če delajo v delovno intenzivnih panogah in morajo opravljati tudi nadurno delo, nimajo ne časa ne motivacije. Zagotavljanje znanja slovenskega jezika pa je v skladu z določili zakona obveznost, ki jo mora izpolniti delodajalec. (krb)

Njihova vloga ni, da bi kupcem pomagali z nasveti

Primark pa ni edini primer, da so kupci opazili tuje govoreče zaposlene. Podobna situacija se je zgodila v več ljubljanskih poslovalnicah Mercatorja, kjer se je v komunikaciji med kupci in zaposlenimi zataknilo že pri osnovnih informacijah. V Mercatorju odgovarjajo, da gre za posameznike, ki "niso zaposleni v Mercatorju. Ti zaposleni ne nosijo oznak Mercatorja in njihova vloga ni v tem, da bi pomagali kupcem z nasveti. Izvajajo storitve polnjenja polic".

Oba velika trgovca imata glede tuje zaposlenih delavcev odgovore. Kaj pa pravijo zakoni? Kako je z delom tujcev pri nas? Je jezik pogoj, da lahko tuj državljan opravlja delo v Sloveniji? Koliko tujcev je zaposlenih pri nas?

SAŠO BIZJAK

Kot so nam pojasnili na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, točnih podatkov o številu zaposlenih tujcev nimajo, saj obstaja veliko kategorij tujcev, ki imajo prost dostop na trg dela in za zaposlitev ne potrebujejo delovnega dovoljenja ali soglasja z njihove strani. Izdajajo pa delovna dovoljenja za zaposlitev tujcev iz tretjih držav (ki niso članice EU oziroma evropskega ekonomskega prostora ali Švice) na podlagi Sporazuma med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino o zaposlovanju njihovih državljanov pri nas. Prav tako izdajajo dovoljenja za sezonska dela in soglasja k enotnemu delovnemu dovoljenju za prebivanje in delo.

Podjetja, ki ponujajo delavce drugim

V Mercatorju uporabljajo po izpovedih delavk in delavcev, ki so se obrnili na Delavsko svetovalnico, za polnjenje polic tudi delavce in delavke, ki jim jih zagotavlja na Slovaškem registrirano podjetje s podružnico v Sloveniji Staminus. A to ni registrirano kot agencija za posredovanje delavk in delavcev. Na inšpektoratu za delo, ki ga vodi **Jadranko Grlič**, so nam potrdili, da proti podjetju Staminus vodijo postopke, ki pa še niso zaključeni in se nanašajo tudi na "sodelovanje delodajalca s poslovnimi partnerji". Opozarjajo, da so nadzori tujih podjetij in presoje, ali gre v resnici za nezakonito agencijo za posredovanje delavcev, "zahtevni in kompleksni, neredko s čezmejnimi elementom". To zahteva načrtovanje nadzora, da "lahko pridobimo in zavarujemo čim več dokazov, ki so nujno potrebni za uspešno nadaljevanje postopka", pravijo na inšpektoratu za delo. V zadnjih letih zaznavajo zelo zaskrbljujoč trend "razširitve pojava zagotavljanja dela delavcev uporabniku v nasprotju za zakonom o urejanju trga dela". "Ugotavljamo, da so se kot posledica povečane potrebe po zaposlovanju delovne sile pojavili novodobni tako imenovani posredovalci delovne sile, ki zaposlujejo pretežno tujce, za katere pridobijo dovoljenje za zaposlitev, nato pa jih dobesedno ponujajo drugim delodajalcem," opisujejo na inšpektoratu manevre, s katerimi želijo podjetja nezakonnosti prikriti. (krb)

Obseg izdanih dovoljenj in soglasij za zaposlitev in delo tujcev se precej povečuje

V prvih šestih mesecih letošnjega leta je zavod izdal za 25 odstotkov več dovoljenj kot v enakem obdobju lani. Obseg izdanih dovoljenj in soglasij za zaposlitev in delo tujcev se precej povečuje že od leta 2016. Če so jih leta 2016 izdali 16.300, jih je bilo lani izdanih že 38.938, samo v letošnjem letu pa že 21.755.

Večino delovnih dovoljenj predstavljajo dovoljenja na podlagi Sporazuma z Bosno in Hercegovino, 453 dovoljenj v letošnjem letu pa je bilo izdanih za sezonska dela v kmetijstvu. Največ delovnih dovoljenj in soglasij je bilo izdanih za dela v **gradbeništvu**, sledijo predelovalne dejavnosti (varilci, monterji, električarji), promet in skladiščenje (vozniki tovornjakov) in druge raznovrstne poslovne dejavnosti.

Prav tako se je v prvih šestih mesecih zaposlilo v Sloveniji 7.426 državljanov držav Evropske Unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švice. Največ dovoljenj in soglasij je bilo izdanih za državljane z območja nekdanje Jugoslavije, od tega največ za državljane BIH, sledijo dovoljenja za državljane Srbije, Kosova, Severne Makedonije, od ostalih držav pa je bilo največ soglasij izdanih za delavce iz Ukrajine, Ruske federacije in Kitajske. Med državljani iz EU, EGP in Švice, ki so se zaposlili v Sloveniji v prvih šestih mesecih, je bilo največ državljanov Hrvaške, Bolgarije, precej manj jih prihaja iz Romunije, Italije in Madžarske.

Kakšno je stanje z zaposlovanjem tujcev v trgovinski panogi?

Podatki republiškega zavoda za zaposlovanje kažejo, da narašča tudi število izdanih delovnih dovoljenj na področju trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil. Lani je bilo teh izdanih 613, v letu 2016 296, v prvih šestih mesecih letos pa 255. Če dodamo

še podatke o soglasjih k enotnemu dovoljenju za prebivanje in delo na prej omenjenih področjih, pa je bilo teh dovoljenj v letu 2016 izdanih 475, lani 783, v prvih šestih mesecih letos pa 433.

NATAŠA JUHNOV

Število izdanih dovoljenj se v obdobju po letu 2015 precej povečuje, prav tako število soglasij k enotnemu dovoljenju za prebivanje in delo.

Znanje slovenskega jezika je obvezno

Kako pa je z znanjem slovenskega jezika? Na zavodu pojasnjujejo, da je to obvezno, v postopkih izdaje delovnega dovoljenja ali soglasja pa se zahteva le v primerih, ko gre za delo s strankami, kar je v skladu z določili zakona o javni rabi slovenščine.

Kaj pravi zakon?

Zakon o javni rabi slovenščine (ZJRS) v 14. členu med drugim določa, da vse pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost, poslujejo s strankami na območju Republike Slovenije v slovenščini. Kadar je njihovo poslovanje namenjeno tudi tujcem, se poleg slovenščine lahko uporablja tudi tuji jezik. Dolžnost zasebnega delodajalca ali delodajalke je, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami: 1. določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine in 2. pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine.

(foto) Termit vrača udarec: 'ARSO je vzorce interpretiral nestrokovno'

Čas branja: 6 min

1

25.07.2019 15:25 Dopolnjeno: 25.07.2019 15:25

BORUT HOČEVAR

Direktor Termita Anton Serianz s kritiziranim dokumentom v roki; na tiskovni konferenci so ga podpirali (z leve) predsednica uprave termita Alenka Pavlin, Stanojle Vajovič, GR Investicije, Viktor Grlic z Visoke šole za varstvo okolja in Ana Mladenovič z Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije.

Foto: Borut Hočevar

Več iz teme:

[okolje >](#)[odpadki >](#)[Termit >](#)[Agencija Republike... >](#)[Anton Serianz >](#)[Ministrstvo za okolje in... >](#)[Viktor Grilc >](#)[Domen Neffat >](#)[Ana Mladenovič >](#)

V moravškem **Termitu** so komentirali dokument Vzorečnje in kemijske analize sanacijskega materiala, površinskih in podzemnih voda na območju nekdanjega odkopa Drtija, kjer deluje podjetje Termit.

V dokumentu **Agencija RS za okolje** (ARSO) ugotavlja, da je prišlo do okoljske škode tlom. Na podlagi tega dokumenta je inšpektorat za okolje Termitu prepovedal sprejem in predelavo odpadkov.

Preberite tudi: **Kaj točno je zapisano v analizi odpadkov v Moravčah**

V Termitu so danes sklicali tiskovno konferenco in zatrdili, da je interpretacija rezultatov kemijskih analiz, ki jo je pripravil ARSO, nestrokovna, njene ugotovitve pa neutemeljene in zavajajoče. Inšpekcijska odločba o prepovedi sprejema in predelave odpadkov nima ustrezne osnove nima osnove, so dodali.

Foto: Borut Hočevar

Območje odlaganja odpadkov sega do nasprotnega brega bajerja.

»Termit ne problematizira analiz niti strokovnosti vzorčenja,« je povedal direktor Termita **Anton Serianz**.

»Razlog za neustreznost vzorčenja in izluževanja vzorcev izvira že iz projektne naloge, ki jo je januarja 2019 pripravilo ministrstvo za okolje. Projektna naloga je bila podlaga za oddajo javnega naročila vzorčenja ter izdelavo kemijskih analiz. V projektni nalogi je **MOP** navedel, da se za izdelavo izluževalnih testov odvzame porušene vzorce in ne neporušenih, kakor bi bilo po mnenju stroke potrebno. V družbi Termit smo na to opozarjali že tedaj, vendar neuspešno,« je povedal Serianz.

V Termitu vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. Analizo gradbenih kompozitov je potrebno narediti na neporušenih torej nezmetih vzorcih.

Foto: Borut Hočevnar

Na vrh gradbenih materialov položijo glino.

Izluževanje neporušenih vzorcev poteka tako, da vzorce določen čas namakajo v destilirani vodi, nato pa se pridobljeni izlužek analizira na to, koliko in kakšne snovi iz vzorca lahko prehajajo v okolje, je nadaljeval Serianz.

Interpretacijo rezultatov kemijskih analiz lahko po njegovih besedah pripravijo strokovnjaki, ki poznajo celovito stanje na obravnavanem ombmočju. Pri interpretaciji rezultatov je potrebno poleg zakonodaje upoštevati tudi hidrologijo, vreme v obdobju vzorčenja, geologijo, hidrogeologijo in drugo.

Foto: Borut Hočevar

Proizvodnja gradbenih materialov

»Mesta vzorčenja sanacijskega materiala so naključno izbrana in glede na njihovo majhno število v primerjavi z velikostjo površine saniranega prostora ne zagotavljajo reprezentativnosti,« je povedal **Viktor Grilc** z Visoke šole za varstvo okolja iz Velenja.

»Velika pomanjkljivost je tudi časovno enkratni odvzem vzorcev, kar je posebno pomembno za vodne vzorce, ki so odvisni od vsakokratnih vremenskih razmer. Tretja pomembna pomanjkljivost vzorčenja pa je v tem, da so v nadaljno analizo pošiljali zgolj ciljane slabe vzorce, ki so jih odkrili že s terenskimi analizami. Takšen način selekcije vzorcev nikakor ne zagotavlja objektivne ocene povprečnega stanja obremenjenosti obravnavanega okolja,« je nadaljeval Grilc.

Foto: Borut Hočevnar

Rezultate kemijskih analiz je interpretiral ARSO. Nacionalni laboratorij za okolje, zdravje in hrano je na ARSO poslal tabele s številčnimi podatki kemijskih analiz, ki ne povedo ničesar, če jih ne primerjamo z mejnimi vrednostmi glede na ustrezne uredbe, zatrjujejo v Termitu.

»ARSO gradi svojo interpretacijo na predpostavki, da gre za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav celo iz njihovega poročila izhaja, da so preiskovali umeten nasip,« je dodal **Domen Neffat** iz Odvetniške družbe Neffat.

Foto: Borut Hočevnar

Obrobljeno je približno območje odlaganja odpadkov

»Umetni nasip se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt. V sklopu vzorčenja so bili res narejeni tudi vzorci na naravnih tleh, vendar pa niso bili vključeni v laboratorijske analize, saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi. Iz tega izhaja, da naravna tla v sklopu analiz niso bila preiskana, zato je neustrezna tudi ocena, da je nastala okoljska škoda tlom. Ob predpostavki, da gre za naravna tla, je ARSO pri svoji interpretaciji laboratorijskih analiz uporabil mejne vrednosti iz Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih vrednostih nevarnih snovi v tleh. Ta uredba je za dani primer nerelevantna in neustrezna, saj niso bila preiskana naravna tla temveč gradbeni material,« je povedal Neffat.

Foto: Borut Hočevnar

V Termitu pravijo, da je umeten nasip na desni gradbeni objekt, ki so ga v agenciji ARSO napak obravnavali kot naravna tla.

»Termit na območju sanacije vgrajuje gradbene kompozite, ki jih izdelata iz predelanih nenevarnih odpadkov. V odpadkih, ki jih Termit lahko sprejema v skladu z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem, so tudi težke kovine, toda te so povsod okoli nas,« je zatrdila **Ana Mladenovič** z **Zavoda za gradbeništvo Slovenije**.

Foto: Borut Hočevar

Ana Mladenovič (desno) je sestavo Termitovih odpadko primerjala s sestavo čajne žličke.

»Tudi v kuhinjskem priboru, ki ga vsakodnevno uporabljamo, se nahajajo visoke koncentracije težkih kovin, vendar so tam zato da zagotovijo potrebne lastnosti materiala. Njihova vsebnost ni problematična, saj so te snovi netopne in imobilno vezane, zato ne prehajajo v okolje. Ključno je torej, koliko se te snovi izločajo iz materiala. V Termitu predelane odpadke zmešajo z glino ter mešanico ob ustrezni vlagi vgradijo v plasti. Na ta način dobijo nepropustne plasti, v katerih so težke kovine fizikalno in kemijsko imobilizirane in zato ne prehajajo v okolje,« je zagotavljala Ana Mladenovič.

Na tiskovni konferenci so še razložili, da so analizirali potok Stražica, ki teče vzdolž Termitovega območja. Analiza dveh vzorcev kaže, da Termit s svojim delovanjem ne

vpliva na okolje.

Foto: Borut Hočevar

Potok ob Termitovem območju

ARSO je pri vrednotenju kemijskih analiz vzorcev vode neustrezno uporabil Uredbo o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo. Pri vrednotenju rezultatov kemijskih analiz vode je uporabil napačne mejne vrednosti za merilna mesta, kjer ne gre za neposredno odvajanje v vodotok. Če bi v skladu z uredbo upošteval pravilne mejne vrednosti, so vsi analizirani parametri v dovoljenih koncentracijah, so zatrdili v Termitu.

Za komentar Termitovih navedb smo zaprosili ministrstvo za okolje. Odgovorili so: "Ker gre za poročila (analiz), ki služijo kot dokazilo v upravnem

postopku ugotavljanja okoljske škode, v katerem se bo izvajal dokazni postopek, preko medijev dokazil, ki so predmet upravnega postopka, ne moremo komentirati, saj je postopek še v teku.

Predstavniki Termita so bili sicer prisotni pri vseh aktivnostih - vzorčenje in raziskave na območju peskokopa Drtija."

Na Dars je v novem krogu prispelo pet ponudb za Karavanke, najcenejši spet - pričakovano - turški Cengiz Insaat

Čas branja: 2 min

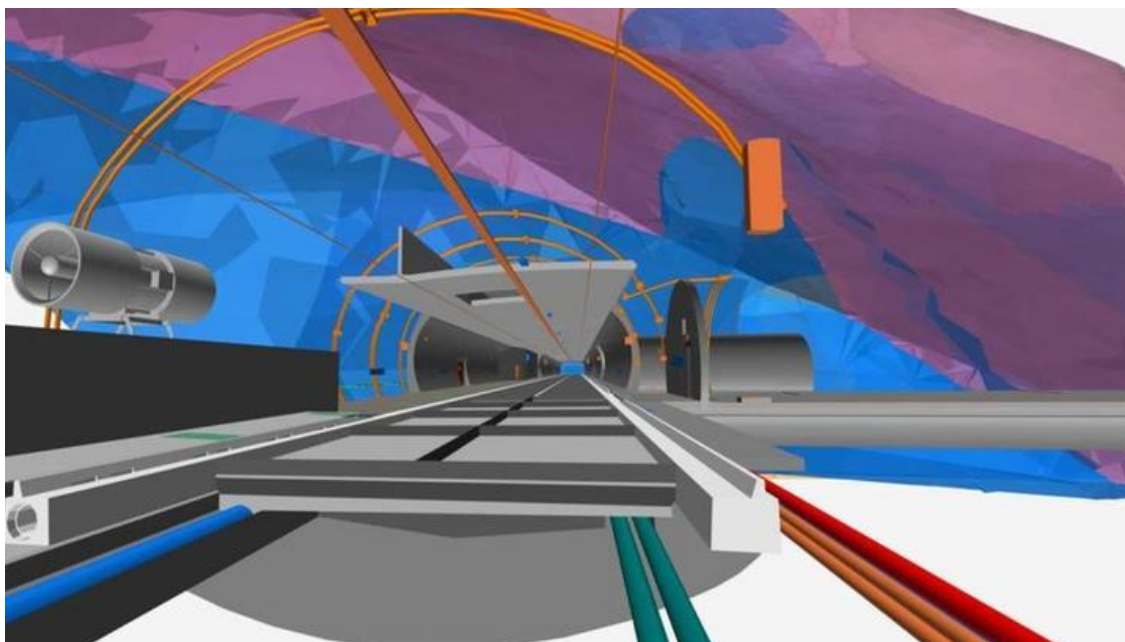
4

25.07.2019 11:05 Dopolnjeno: 25.07.2019 11:51

Državna revizijska komisija je zavrnila zahtevek po zadržanju postopka oddaje javnega naročila za Karavanke, zato so na Darsu danes odprli nove ponudbe

NATAŠA KORAŽIJA

Razpis za izbiro izvajalca gradnje druge cevi predora Karavanke je najbolj občutljivo javno naročilo v novejši zgodobini **gradbeništva**, ker bo izbrani ponudnik pridobil reference za prijavo na razpise pri gradnji drugega tira.

Foto: Elea iC

Več iz teme:

[Dars >](#)[infrastruktura >](#)[ceste >](#)[gradbeništvo >](#)[Državna revizijska... >](#)[Kolektor >](#)[Riko >](#)[Družba za avtoceste v... >](#)[Cengiz Insaat >](#)[Cestno podjetje Nova... >](#)[Insaat >](#)

Državna revizijska komisija (Dkom), ki nadzoruje postopek oddaje javnih naročil, ni ugodila predlogu za zadržanje postopka oddaje javnega naročila za gradnjo druge cevi predora Karavanke, ki so ga vložili **Kolektor** CPT, turški Yapi Merkezi İnşaat ve Sanayi in **Riko**. Zato so na **Darsu** nadaljevali s postopkom in danes ob 10h odpirali nove ponudbe.

To je pet novih ponudb

Preberite tudi

- **Nova pritožba na postopek izbire gradbinca karavanškega predora bo postopek zavlekla (vsaj) do septembra**
- **Na postopek izbire izvajalca za Karavanke se je pritožil tudi Kolektor**

1. **Cengiz Insaat** Sanayi: 99.643.912 evrov

2. **J&P-AVAX**: 115.022.787 evrov

3. Kolektor **CPG** in Yapi Merkezi **Insaat** ve Sanayi in Riko: 120.981.634 evrov
4. **Implenia Avstrija** in **Implenia** Švica ter **CGP Novo mesto**: 121.499.000 evrov
5. **Gorenjska gradbena družba** in Metrostav Češka: 122.173.847 evrov.

Dars je sicer k oddaji ponudb v postopku s pogajanji povabil šest naročnikov, vendar skupno podjetje **Euroasfalt** in **CP Ptuj** nista oddala ponudbe. Komisija na Darsu bo zdaj najprej pregledala, če ponudbe izpolnjujejo vse zahteve, nato pa bodo začeli s pogajanji.

Vendar pozor, hkrati sta pred kratkim na Državno revizijsko komisijo prispela dva zahtevka za revizijo postopka oddaje javnega naročila. Na portalu Dkom lahko vidimo, da so najprej prejeli zahtevek GGD, nato pa še zahtevek Kolektorja CPG, Yapi Merkezija in Rika, ki ju bodo zružili. Praviloma o zahtevkih na Dkom odločajo v 14-dnevnem roku, kar pomeni, da bi lahko odločitev sprejeli v dobrem tednu dni.

Spomnimo, na avstrijski strani predora Karavanke so z vrtanjem začeli že septembra lani. Predor na avstrijski strani vrta konzorcij družb Swietelsky, **cena gradnje bo 89,9 milijona evrov**. Na slovenski strani je sicer predor za približno kilometer krajši, vendar naj bi na naši strani bil teren geološko zahtevnejši, zgraditi pa je treba tudi dostop do predora.

Lahko pričakujemo nove revizijske kroge

Ko bodo na Dkom rešili pritožbo za revizijo postopka za oddajo javnega naročila, še ne bo konec z zapleti pri oddaji naročila. Ko bo Dars ponovno izbral najugodnejšega ponudnika, bodo konkurenti predvidoma vložili zahtevek na revizijo izbire izvajalca. Javno naročilo za gradnjo druge cevi predora Karavanke je te dni najobčutlivejše javno naročilo, ker bo izbrani ponudnik pridobil reference za prijave na razpise pri gradnji drugega tira. Če bodo predor gradili domači gradbinci, bomo za gradnjo plačali približno 20 milijonov več.

Ali smo že izgubili deset milijonov evrov?

V prvem krogu odpiranj ponudb je Cengiz Insaat ponudil približno 89 milijonov evrov. Ali to pomeni, da smo v postopku že izgubili deset milijonov evrov? Na Darsu pravijo, da gre tokrat za postopek, v katerem bodo v štirih krogih pogajanj zniževali ceno, zato so ponudniki nastavili nekoliko višje izhodišče.

(Intervju, Samo Červek) Spoznajte novega šefa revizijske komisije, kjer odločajo o milijardah

Čas branja: 5 min

0

25.07.2019 13:20 Dopoljeno: 25.07.2019 13:20

Na Državni revizijski komisiji so lani odločali o razpisih v skupni vrednosti 1,17 milijarde evrov, letos bo približno enako. Na njihovi mizi so med drugim Karavanke, nakupi Kliničnega centra, razpisi v energetiki in informatiki

NATAŠA KORAŽIJA

Samo Červek: Kot zaveden državljan bi rekel, da podpiram slovensko **gradbeništvo**. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila.

Foto: Jure Makovec

Več iz teme:

[Dars >](#)[infrastruktura >](#)[javna naročila >](#)[karavanke >](#)[Samo Červek >](#)[Državna revizijska... >](#)[Klinični center >](#)[Sava >](#)[Zavarovalnica Maribor >](#)[Vrhovno sodišče... >](#)[Upravno sodišče... >](#)

Samo Červek vodi Državno revizijsko komisijo (Dkom) od 1. junija letos. Nasledil je Boruta Smrdela, ki je v začetku aprila odstopil zaradi – kot je sam izjavil, poskusov vplivanja in velikih pritiskov na delo komisije.

Samo Červek je že vodil Dkom od leta 2006 do 2008 za časa Janševe vlade . Lani so na Dkom odločali o javnih razpisih v skupni vrednosti 1,17 milijarde evrov, letos bo približno enako.

Pet največjih javnih naročil, ki jih imajo zdaj na mizi, so gradnja druge cevi Karavank, razpis **Kliničnega centra** za nakup dializnega materiala, zamenjava visokotlačne turbine za nuklearko Krško, razpis notranjega ministrstva za digitalni radijski sistem in razpis za izbiro koncesionarjev za urejanje voda na območju zgornje **Save**.

Leta 2008 ste odstopili iz osebnih razlogov. Kaj je zdaj drugače?

Takrat nihče ni verjel, da kdo odstopa iz osebnih razlogov, jaz pa pač sem takšna oseba. Če nimam več izziva, potem odidem. Vrnil sem se na takratno **Zavarovalnico Maribor**, od koder sem tudi prišel, ker so mi ponudili vodenje splošnopravne in kadrovske službe zavarovalnice.

Odstopili ste menda tudi zato, ker ste imeli dovolj tega, kako državna uprava na splošno ravna z denarjem – kot da bi rasel na bankomatu.

Tudi zdaj sem vedno znova presenečen nad ravnanjem z javnim denarjem. Večkrat sem že rekel, če bi vsak od nas v zasebnem življenju tako ravnal z denarjem, bi bili vsi v osebnem stečaju. Tisti, ki so vse življenje v javni upravi, tega velikokrat niti ne opazijo. Če prideš iz gospodarstva, pa taka ravnanja zelo hitro opaziš.

Vendar na Dkom vedno poudarjate, da ne odločate o ekonomičnosti izbire izvajalcev, temveč o zakonitosti postopkov.

Jasno je, da mora Dkom vedno paziti na zakonitost, moramo pa upoštevati tudi načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti, zagotavljanja konkurence med ponudniki, transparentnosti, enakopravne obravnave ponudnikov in sorazmernosti. Če nekaj ni zakonito, ni zakonito. Na gospodarnost pa mora vsekakor v prvi vrsti paziti tisti, ki investira, torej naročnik. Pri nas reševanje primerov od prejema

Pri nas je povprečje reševanja primerov 14 dni. Da oddaja javnega naročila pogosto traja zelo dolgo, je predvsem problem naročnikov.

popolne dokumentacije do odločitve ne traja dlje od zakonsko predpisanega roka. Povprečje reševanja primerov je 14 dni. Res pa je, da oddaja javnega naročila pogosto traja zelo dolgo, ampak to je predvsem problem naročnikov.

Zakaj potem od objave razpisa za izbiro izvajalca do podpisa pogodbe traja več kot dve leti?

To nima nobene povezave z Dkom. Pri nas striktno upoštevamo zakonske roke. Povprečni čas odločitve o primeru je nekaj manj kot 14 dni, kar je razvidno tudi iz letnega poročila.

Pred leti ste rekli, da ni treba biti pravni ali javnonaročniški genij, da vidiš, kako sta sistem javnih naročil in revizija postopkov neučinkovita, zapletena, pravno varstvo pa je le vrh te ledene gore. Kaj boste spremenili, da bo zdaj drugače?

Ne morem spreminjati sistema javnega naročanja - sem zgolj predsednik komisije za revizijo postopkov oddaje javnih naročil. Delno je problem tudi v zakonodaji, vendar je še večji problem v krizi vrednot. V skladu s slovensko navado smo zakonodajo precej zakomplicirali in zdaj ta zakonodaja vsem deležnikom zapleta uspešno oddajo javnih naročil. Zraven nujno potrebnih dodatkov, ki smo jih morali implementirati zaradi evropske zakonodaje, smo implementirali še vrsto varoval, kar dodatno zapleta postopek. V osnovi pa je naš sistem pravnega varstva precej primerljiv z državami v okolici. V javnosti se je uveljavilo prepričanje, da se postopki javnega naročanja vlečejo zaradi Dkom, vendar je Slovenija na prvem mestu v EU po hitrosti reševanja revizijskih postopkov. V EU tudi vsebinsko veljamo za primer dobre prakse in na to smo zelo ponosni.

V pripravi je sprememba zakonodaje o pravnem varstvu pri javnem naročanju. Se strinjate s predlogom, da dobimo inštanco, ki bo nad revizijsko komisijo?

Že pred več kot desetimi leti sem trdil, da je smiselno imeti drugo stopnjo in da to ni škodljivo, ampak nujno potrebno in zelo koristno. Zakonodajo pripravlja ministrstvo za javno upravo, mi smo jim že poslali pripombe in pri pripravi zakonodaje zelo dobro sodelujemo. Sodno varstvo pride prav, ker ščiti tudi nas in nam daje pozitivno povratno informacijo. Sodna veja oblasti ima pravico imeti roko tudi nad nami. Vendar je pomembno, da imamo hitro in učinkovito pravno varstvo, ki bo dejanska dodana vrednost. Zato smo predlagali ustanovitev specializiranega senata pri **Vrhovnem sodišču**, ki bi se ukvarjal izključno z javnimi naročili in bi moral odločiti, denimo v največ 60-dnevnem roku. Predlagano je, da o tem odloča **Upravno sodišče**, vendar to ni optimalna rešitev. V evropskem poročilu o delovanju sodišč lahko preberemo, da se je

pri nas čas reševanja upravnih sporov podaljšal in da v povprečju traja nekaj manj kot 500 dni. Na letni ravni tako rešijo le nekaj več kot 60 odstotkov prejetih zadev. To nas skrbi. Pomembno je, da dobimo učinkovito pravno varstvo, ne pa samo dodaten dolgotrajen postopek. Dvajset let delam v službah, ki so tesno povezane s sodišči in pravosodjem in, kjer sodišča druge stopnje odločajo o pritožbah in drugih sredstvih zoper odočitve sodišč nižje stopnje. To se mi zdi normalno in v tem ne vidim nobenega problema. Problem pa je, da je treba odločiti hitro in da se ne povečejo stroški. Izjemno pomemben pa se mi zdi postopek izbire funkcionarjev na Dkom in v tem delu bo spremenjena zakonodaja naredila velik korak naprej in v pravo smer.

Se zavzimate za javne seje senata revizijske komisije?

Da in ne. Predlagali smo, da bi v določenih primerih obvezno izvedli javne obravnave. Že zdaj obstaja možnost, da to izvedemo opcijsko in v času mojega mandata smo to v nekaterih primerih res izvedli. Če pa bo to zakonsko obvezno, se bodo v nekaterih zadevah roki odločanja zelo podaljšali in tega se moramo zavedati. Naše odločitve so dolge nekaj deset strani, gre za kompleksne zadeve ampak trudimo, da bi obrazložitve bile krajše in natančno ter logično argumentirane. Število primerov pri nas upada, se pa njihova kompleksnost povečuje. Včasih dokumentacijo pripeljejo kar na vozičkih. Menim, da bo število zadev še upadalo, toda zahtevnost bo rasla. Zato ni smiselno pritiskati na skrajševanje rokov, saj bi to šlo na račun kvalitete, kar pa si ne smemo dovoliti.

Lani smo rešili 244 od 247 prejetih primerov, letos je bil trend, ba bo primerov manj. Vendar pa smo od 1. junija, ko sem nastopil mandat, do 22. julija dobili kar 50 novih zadev. Na današnji dan imamo v reševanju kar 27 zadev. V primerjavi z lani je to presenetljivo veliko.

Prejšnji predsednik je odstopil zaradi pritiskov, povezanih z drugo cevjo Karavank, kjer bodo naši gradbici predvidoma vlagali revizije, dokler ne bodo izločili tujcev. Kdo vse vas je že poklical, odkar ste predsednik?

Nihče me ni poklical in sem prepričan, da me tudi ne bo.

Kaj bi rekli nekomu, ki bi poskušal vplivati na odločitve Dkoma?

Zavrni bi ga in prijavil ustreznim organom. Nisem še doživel pritiskov od nikogar, razen medijev. Vendar mi je jasno, da to ni pritisk, saj razumem, da mediji potrebujete informacije. Jasno mi je tudi, da mora biti javnost pravočasno in korektno obveščena. Na Dkom imamo veliko visoko usposobljenih ter strokovnih ljudi in komisiji se pogosto dogaja krivica. To želimo spremeniti in se morebiti bolj odpreti javnosti.

Dkom je tudi črpališče kadrov, ki odhajajo in postajajo odvetniki naročnikov.

Da, to dejstvo pravzaprav dokazuje moje zgornje trditve, da razpolagamo z zelo kvalitetnim kadrom. Pametno moramo krmariti, da uspemo zadržati te kvalitetne ljudi saj v javni upravi plače niso visoke in ljudje odhajajo v zasebni sektor. Tudi jaz sem nekoč že odšel zaradi zelo dobre ponudbe zavarovalnice.

Vas ne moti nižja plača? Pred tem ste bili v Sandozu, kjer ste verjetno zaslužili več.

To funkcijo sem vzel za osebni izziv in se nisem oziral na plačo. Prijatelji in kolegi so me spodbujali, da se prijavim in kandidiram. Najprej sem se približno 14 dni otepal teh idej in predlogov saj sem razmišljal o zasebni praksi. Moja družina je bila do zadnjega proti, nato smo se pogovorili in zdaj sem tukaj.

Kaj se vam osebno zdi bolj pomembno: da razvijamo slovensko **gradbeništvo ali da za denar davkoplačevalcev dobimo čim več?**

Dobro vprašanje. Kot zaveden državljan bi rekel, da podpiram slovensko **gradbeništvo**. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila.

Kakšno pa je vaše osebno mnenje: je v nacionalnem interesu razvoj **gradbeništva ali učinkovito upravljanje javnega denarja?**

To je bolj politično kot strokovno vprašanje. Nacionalni interes je pomemben, vendar ne na račun zakonitosti. Kot davkoplačevalec pa bi rekel, da je pomembno dobiti čim boljše in čim več za čim manj denarja. Torej tukaj ni enoznačnega odgovora.

Intervju, Samo Červek: Spoznajte novega šefa revizijske komisije, kjer odločajo o milijardah

Čas branja: 5 min

2

25.07.2019 13:20 Dopolnjeno: 25.07.2019 13:20

Na Državni revizijski komisiji so lani odločali o razpisih v skupni vrednosti 1,17 milijarde evrov, letos bo približno enako. Na njihovi mizi so med drugim Karavanke, nakupi Kliničnega centra, razpisi v energetiki in informatiki

NATAŠA KORAŽIJA

Samo Červek: Kot zaveden državljan bi rekel, da podpiram slovensko **gradbeništvo**. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila.

Foto: Jure Makovec

Več iz teme:

[Dars >](#)[infrastruktura >](#)[javna naročila >](#)[karavanke >](#)[Samo Červek >](#)[Državna revizijska... >](#)[Klinični center >](#)[Sava >](#)[Zavarovalnica Maribor >](#)[Vrhovno sodišče... >](#)[Upravno sodišče... >](#)

Samo Červek vodi Državno revizijsko komisijo (Dkom) od 1. junija letos. Nasledil je Boruta Smrdela, ki je v začetku aprila odstopil zaradi – kot je sam izjavil, poskusov vplivanja in velikih pritiskov na delo komisije.

Samo Červek je že vodil Dkom od leta 2006 do 2008 za časa Janševe vlade . Lani so na Dkom odločali o javnih razpisih v skupni vrednosti 1,17 milijarde evrov, letos bo približno enako.

Pri nas je povprečje reševanja primerov 14 dni. Da oddaja javnega naročila pogosto traja zelo dolgo, je predvsem problem naročnikov.

Pet največjih javnih naročil, ki jih imajo zdaj na mizi, so gradnja druge cevi Karavank, razpis **Kliničnega centra** za nakup dializnega materiala, zamenjava visokotlačne turbine za nuklearko Krško, razpis notranjega ministrstva za digitalni radijski sistem in razpis za izbiro koncesionarjev za urejanje voda na območju zgornje **Save**.

Leta 2008 ste odstopili iz osebnih razlogov. Kaj je zdaj drugače?

Takrat nihče ni verjel, da kdo odstopa iz osebnih razlogov, jaz pa pač sem takšna oseba. Če nimam več izziva, potem odidem. Vrnil sem se na takratno **Zavarovalnico Maribor**, od koder sem tudi prišel, ker so mi ponudili vodenje splošnopravne in kadrovske službe zavarovalnice.

Odstopili ste menda tudi zato, ker ste imeli dovolj tega, kako državna uprava na splošno ravna z denarjem – kot da bi rasel na bankomatu.

Tudi zdaj sem vedno znova presenečen nad ravnanjem z javnim denarjem. Večkrat sem že rekel, če bi vsak od nas v zasebnem življenju tako ravnal z denarjem, bi bili vsi v osebnem stečaju. Tisti, ki so vse življenje v javni upravi, tega velikokrat niti ne opazijo. Če prideš iz gospodarstva, pa taka ravnanja zelo hitro opaziš.

Vendar na Dkom vedno poudarjate, da ne odločate o ekonomičnosti izbire izvajalcev, temveč o zakonitosti postopkov.

Jasno je, da mora Dkom vedno paziti na zakonitost, moramo pa upoštevati tudi načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti, zagotavljanja konkurence med ponudniki, transparentnosti, enakopravne obravnave ponudnikov in sorazmernosti. Če nekaj ni zakonito, ni zakonito. Na gospodarnost pa mora vsekakor v prvi vrsti paziti tisti, ki investira, torej naročnik. Pri nas reševanje primerov od prejema popolne dokumentacije do odločitve ne traja dlje od zakonsko predpisanega roka. Povprečje reševanja primerov je 14 dni. Res pa je, da oddaja javnega naročila pogosto traja zelo dolgo, ampak to je predvsem problem naročnikov.

Zakaj potem od objave razpisa za izbiro izvajalca do podpisa pogodbe traja več kot dve leti?

To nima nobene povezave z Dkom. Pri nas striktno upoštevamo zakonske roke. Povprečni čas odločitve o primeru je nekaj manj kot 14 dni, kar je razvidno tudi iz letnega poročila.

Pred leti ste rekli, da ni treba biti pravni ali javnonaročniški genij, da vidiš, kako sta sistem javnih naročil in revizija postopkov neučinkovita, zapletena, pravno varstvo pa je le vrh te ledene gore. Kaj boste spremenili, da bo zdaj drugače?

Ne morem spreminjati sistema javnega naročanja - sem zgolj predsednik komisije za revizijo postopkov oddaje javnih naročil. Delno je problem tudi v zakonodaji, vendar je še večji problem v krizi vrednot. V skladu s slovensko navado smo zakonodajo precej zakomplicirali in zdaj ta zakonodaja vsem deležnikom zapleta uspešno oddajo javnih naročil. Zraven nujno potrebnih dodatkov, ki smo jih morali implementirati zaradi evropske zakonodaje, smo implementirali še vrsto varoval, kar dodatno zapleta postopek. V osnovi pa je naš sistem pravnega varstva precej primerljiv z državami v okolici. V javnosti se je uveljavilo prepričanje, da se postopki javnega naročanja vlečejo zaradi Dkom, vendar je Slovenija na prvem mestu v EU po hitrosti reševanja revizijskih postopkov. V EU tudi vsebinsko veljamo za primer dobre prakse in na to smo zelo ponosni.

V pripravi je sprememba zakonodaje o pravnem varstvu pri javnem naročanju. Se strinjate s predlogom, da dobimo inštanco, ki bo nad revizijsko komisijo?

Že pred več kot desetimi leti sem trdil, da je smiselno imeti drugo stopnjo in da to ni škodljivo, ampak nujno potrebno in zelo koristno. Zakonodajo pripravlja ministrstvo za javno upravo, mi smo jim že poslali pripombe in pri pripravi zakonodaje zelo dobro sodelujemo. Sodno varstvo pride prav, ker ščiti tudi nas in nam daje pozitivno povratno informacijo. Sodna veja oblasti ima pravico imeti roko tudi nad nami. Vendar je pomembno, da imamo hitro in učinkovito pravno varstvo, ki bo dejanska dodana vrednost. Zato smo predlagali ustanovitev specializiranega senata pri **Vrhovnem sodišču**, ki bi se ukvarjal izključno z javnimi naročili in bi moral odločiti, denimo v največ 60-dnevnem roku. Predlagano je, da o tem odloča **Upravno sodišče**, vendar to ni optimalna rešitev. V evropskem poročilu o delovanju sodišč lahko preberemo, da se je

pri nas čas reševanja upravnih sporov podaljšal in da v povprečju traja nekaj manj kot 500 dni. Na letni ravni tako rešijo le nekaj več kot 60 odstotkov prejetih zadev. To nas skrbi. Pomembno je, da dobimo učinkovito pravno varstvo, ne pa samo dodaten dolgotrajen postopek. Dvajset let delam v službah, ki so tesno povezane s sodišči in pravosodjem in, kjer sodišča druge stopnje odločajo o pritožbah in drugih sredstvih zoper odočitve sodišč nižje stopnje. To se mi zdi normalno in v tem ne vidim nobenega problema. Problem pa je, da je treba odločiti hitro in da se ne povečejo stroški. Izjemno pomemben pa se mi zdi postopek izbire funkcionarjev na Dkom in v tem delu bo spremenjena zakonodaja naredila velik korak naprej in v pravo smer.

Se zavzimate za javne seje senata revizijske komisije?

Da in ne. Predlagali smo, da bi v določenih primerih obvezno izvedli javne obravnave. Že zdaj obstaja možnost, da to izvedemo opcijsko in v času mojega mandata smo to v nekaterih primerih res izvedli. Če pa bo to zakonsko obvezno, se bodo v nekaterih zadevah roki odločanja zelo podaljšali in tega se moramo zavedati. Naše odločitve so dolge nekaj deset strani, gre za kompleksne zadeve ampak trudimo, da bi obrazložitve bile krajše in natančno ter logično argumentirane. Število primerov pri nas upada, se pa njihova kompleksnost povečuje. Včasih dokumentacijo pripeljejo kar na vozičkih. Menim, da bo število zadev še upadalo, toda zahtevnost bo rasla. Zato ni smiselno pritiskati na skrajševanje rokov, saj bi to šlo na račun kvalitete, kar pa si ne smemo dovoliti.

Lani smo rešili 244 od 247 prejetih primerov, letos je bil trend, ba bo primerov manj. Vendar pa smo od 1. junija, ko sem nastopil mandat, do 22. julija dobili kar 50 novih zadev. Na današnji dan imamo v reševanju kar 27 zadev. V primerjavi z lani je to presenetljivo veliko.

Prejšnji predsednik je odstopil zaradi pritiskov, povezanih z drugo cevjo Karavank, kjer bodo naši gradbenci predvidoma vlagali revizije, dokler ne bodo izločili tujcev. Kdo vse vas je že poklical, odkar ste predsednik?

Nihče me ni poklical in sem prepričan, da me tudi ne bo.

Kaj bi rekli nekomu, ki bi poskušal vplivati na odločitve Dkoma?

Zavrni bi ga in prijavil ustreznim organom. Nisem še doživel pritiskov od nikogar, razen medijev. Vendar mi je jasno, da to ni pritisk, saj razumem, da mediji potrebujete informacije. Jasno mi je tudi, da mora biti javnost pravočasno in korektno obveščena. Na Dkom imamo veliko visoko usposobljenih ter strokovnih ljudi in komisiji se pogosto dogaja krivica. To želimo spremeniti in se morebiti bolj odpreti javnosti.

Dkom je tudi črpališče kadrov, ki odhajajo in postajajo odvetniki naročnikov.

Da, to dejstvo pravzaprav dokazuje moje zgornje trditve, da razpolagamo z zelo kvalitetnim kadrom. Pametno moramo krmariti, da uspemo zadržati te kvalitetne ljudi saj v javni upravi plače niso visoke in ljudje odhajajo v zasebni sektor. Tudi jaz sem nekoč že odšel zaradi zelo dobre ponudbe zavarovalnice.

Vas ne moti nižja plača? Pred tem ste bili v Sandozu, kjer ste verjetno zaslužili več.

To funkcijo sem vzel za osebni izziv in se nisem oziral na plačo. Prijatelji in kolegi so me spodbujali, da se prijavim in kandidiram. Najprej sem se približno 14 dni otepal teh idej in predlogov saj sem razmišljal o zasebni praksi. Moja družina je bila do zadnjega proti, nato smo se pogovorili in zdaj sem tukaj.

Kaj se vam osebno zdi bolj pomembno: da razvijamo slovensko **gradbeništvo ali da za denar davkoplačevalcev dobimo čim več?**

Dobro vprašanje. Kot zaveden državljan bi rekel, da podpiram slovensko **gradbeništvo**. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila.

Kakšno pa je vaše osebno mnenje: je v nacionalnem interesu razvoj **gradbeništva ali učinkovito upravljanje javnega denarja?**

To je bolj politično kot strokovno vprašanje. Nacionalni interes je pomemben, vendar ne na račun zakonitosti. Kot davkoplačevalec pa bi rekel, da je pomembno dobiti čim boljše in čim več za čim manj denarja. Torej tukaj ni enoznačnega odgovora.

Gospodarsko razpoloženje julija boljše

58 sek

Gospodarsko razpoloženje se je v juliju 2019 na mesečni ravni izboljšalo, na letni ravni pa poslabšalo. Še vedno pa ostaja precej nad dolgoletnim povprečjem, ugotavljajo na Statističnem uradu.

Vrednost kazalnika gospodarske klime je julija dosegla 6,9 odstotne točke, kar je za 1,4 odstotne točke višje kot v juniju (5,5 odstotne točke). Boljše gospodarsko razpoloženje na mesečni ravni je bilo posledica vpliva izboljšanja razpoloženja v predelovalnih dejavnostih (za 1,4 odstotne točke).

Kazalnik gospodarske klime, Slovenija, januar 2005–julij 2019

Vir: SURS

Foto: Statistični urad Republike Slovenije

Na letni ravni se je kazalnik gospodarske klime znižal za 3,7 odstotne točke. Najbolj je na poslabšanje gospodarskega razpoloženja na letni ravni vplival kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih. Negativno so na gospodarsko razpoloženje vplivali še kazalniki zaupanja v storitvenih dejavnostih, v **gradbeništvu** in med potrošniki.

Prezemniki štafete v petih velikih podjetjih

Čas branja: 14 min

0

25.07.2019 21:00

V zadnjem času so se z vodilnih položajev umaknili nekateri podjetniki in menedžerji, ki so tako ali drugače močno zaznamovali slovensko gospodarstvo. Štafeto so predali bodisi svojim sinovom bodisi drugim menedžerjem. Kakšni izzivi so pred njimi, kaj načrtujejo – in kaj bodo od zdaj počeli njihovi predhodniki?

LOJZE JAVORNIK , PETRA SOVDAT

Foto: Shutterstock

Več iz teme:

[podjetja >](#)[management >](#)[mladi >](#)[Najbogatejši Slovenci >](#)[kadrovske spremembe >](#)[Union hoteli >](#)[Matej Rigelnik >](#)[ACH >](#)[autocommerce >](#)[Herman Rigelnik >](#)[Družba za upravljanje... >](#)[Merrill Lynch >](#)

UNION HOTELI

Kako je Rigelnik mlajši postal hotelir

Novembra 2017 je glavni izvršni direktor družbe Union hoteli postal **Matej Rigelnik**. Ko smo mu povedali, da pišemo članek o naslednikih, nas je opozoril, da ni nasledil očeta Hermana, saj njegov oče ni nikoli vodil hotelirske dejavnosti. Toda gre za razplet zgodbe o holdinški družbi **ACH**, ki jo je iz nekdanjega **Autocommercea** razširil dolgoletni direktor **Herman Rigelnik** in je v najboljših časih združevala prodajo avtomobilov, hotelirstvo, proizvodnjo počitniških prikolic ter borzno posredništvo in bančništvo. Pod njegovo taktirko je skupina vodilnih leta 2005 izpeljala menedžerski odkup, potem ko so na načine, ki so bili v tistih časih klasični, prepletli lastništvo prek delniških parkirišč. Skupina je po izbruhu krize padla v nemilost bank upnic, njeni lastniki pa so se iz škripcev izmotali precej srečneje kot številni menedžerski prevzemniki. Ob sanaciji bank je namreč že kazalo, da bodo ostali brez vsega, njihovi dolgovi so pristali na slabi banki (**DUTB**). Ta je kmalu za tem terjatve v vrednosti 105 milijonov evrov prodala ameriškemu **Merrill Lynchu**, že kmalu po tem pa je menedžment ACH s svežim posojilom ruske banke **VTB Merrill Lynchu** poplačal obveznosti.

Matej Rigelnik je zgodbo povzel takole: »Ta zgodba je bila v neki fazi povezana z velikimi uspehi, v neki pa s težavami, ko je slovensko gospodarstvo doživelo recesijo, ko so bile banke v krizi in so nato izbruhnile lastniške razprtije, tako da skupna pot menedžerjev, ki so izpeljali menedžerski prevzem, ni bila več mogoča. Lastniki upravljalvske

družbe **Protej** so se zato odločili za prodajo. Nameravali so odprodati **Adrio Mobil** in hotele **Union**, toda kupca, francosko družbo **Trigano**, je zanimal samo Adria Mobil, zato so prodali krovno družbo Protej, prej pa iz nje izločili drugi dve dejavnosti, trgovino z avtomobili in hotelirstvo, ter kupnino od prodaje deležev v Proteju namenili za odkup teh dveh družb. Verjamem, da je ta razplet omogočil uspešen razvoj vseh treh dejavnosti.«

Hotelirska lastniška družba, ki je nastala z oddelitvijo iz ACH, se imenuje holding Axor in je tričetrtnska lastnica družbe Union hoteli (druga največja lastnica je **Kapitalska družba** z 18,75-odstotnim deležem) in stoddotna lastnica hotela Central. Axor ima delnice na prinosnika in lastništvo ni razkrito, nas je opozoril Matej Rigelnik, ki tudi ni odgovoril na vprašanje, ali je lastnik delnic še vedno oče. Je pa Herman Rigelnik v tem holdingu predsednik upravnega odbora, **Peter Krivc**pa izvršni direktor. Sicer pa je Rigelnik, rojen leta 1942, že od leta 2012 v pokoju. Po sinovih besedah je še vedno zelo dejaven, vendar se ne ukvarja z aktivno poslovno politiko.

Na vprašanje, ali je pričakoval, da bo nekoč hotelir, je Matej Rigelnik odvrnil: »Ne. V osnovi sem finančnik. Diplomiral sem na ekonomski fakulteti v Ljubljani in opravil mednarodni izpit za finančna tveganja (FRM), osem let sem delal v bančno-zavarovalniški industriji, najprej kot upravljavec premoženja, nato kot vodja upravljanja premoženja. Potem sem se vključil v zadnje preoblikovanje Proteja in ACH ter po najboljših močeh poskušal pripomoči k oblikovanju strukture, ki vsem družbam v skupini omogoča razvoj.«

Foto: Aleš Beno

Hermanu Rigelniku so pri delitvi nekdanjega imperija ACH pripadli Union hoteli. Vodstvo podjetja je takrat (konec leta 2017) prevzel njegov sin **Matej Rigelnik**, oče pa je predsednik upravnega odbora lastniškega holdinga Axor.

Foto: Marko Delbello Ocepek

Hoteli s poreklom

Skupino odličnih ljubljanskih hotelov je torej dobil po spletu okoliščin, vendar danes ne skriva, da jih ceni, in to ne le zaradi poslovnih možnosti. O tem je povedal: »Mi vsi, vodstvo in zaposleni, smo izjemno ponosni na svojo zgodovino.«

Temelj je seveda **Grand hotel Union**, ki so ga leta 1905 odprli kot prvi zares sodoben hotel v Ljubljani, in to na najboljši lokaciji v mestu. Tako ni čudno, da so v njem prenočevali najuglednejši gosti, vključno z ameriškim predsednikom **Billom Clintonom** in angleško kraljico, vse do predsednika Severne Makedonije, ki je tu gostoval prejšnji teden. Enako ponosni so na Unionsko dvorano in kavarno, ki sta bili od vsega začetka prostor družabnega in kulturnega dogajanja, od zborovanj in sestankov do

plesov in predstav, elitnega kina in nato obnovljene dvorane. Leta 1964 odprt hotel Lev pa je bil tudi pomemben objekt v času, ko se Jugoslavija začela razcvetati kot turistična država. Bil je prvi petzvezdični hotel v Ljubljani.

Kako obdržati položaj med vse hujšo konkurenco

Ljubljana zdaj doživlja turistični razcvet, hoteli rastejo kot gobe po dežju, med njimi najprestižnejši, kot je Intercontinental na Bavarskem dvoru, in za njim še novi. Ali ne misli, da si bodo nekateri prizadevali prevzeti njihov položaj?

»Gotovo si bodo prizadevali,« se je strinjal Rigelnik in povedal, da zato v družbi veliko vlagajo: od leta 2017 so porabili dobrih 23 milijonov evrov za prenove in nakupe dodatnih prostorov. Povsem so prenovili hotel Central, že drugo leto postopno prenavljajo hotel Lev in pripravljajo tudi načrt za prenovo hotela Union. Podrobnosti nam Rigelnik ni mogel razkriti, je pa nakazal nekaj glavnih usmeritev.

Hoteli bodo tudi za domačine

Povedal je, da imajo vsi njihovi hoteli zdaj štiri zvezdice in da bodo Unionu z nadgradnjo zagotovili štiri plus, o petih pa niti ne razmišljajo. »Pet zvezdic pri gostih ustvari določeno pričakovanje, kar je lahko dvorezno: po našem mnenju je bolje, da ima gost nekoliko nižja pričakovanja in je potem presenečen, kot pa obrnjeno, saj to pomeni, da ne izpolnimo visokih pričakovanj.«

Pomembno je tudi, da del naložbenega denarja namenjajo za nakup stavb v okolici hotelov. Tako so kupili stavbo nekdanje Modne hiše za hotelom. Rigelnik me je spomnil, da je to še ena legendarna ljubljanska stavba, nekoč najprestižnejša trgovina z oblačili, ki je imela tudi prve tekoče stopnice v mestu. Potem je dolgo samevala, zdaj pa so jo oddali v najem za fitness. Toda ko bodo prenavljali oba unionska hotela, bodo vključili tudi Modno hišo in uredili celo ulico. Tudi pri hotelu Central so kupili sosednje prostore in zdaj s preostalimi lastniki snujejo načrte, da bi uredili ves objekt in mu zvišali vrednost.

Torej, ob hotelih urejajo tudi bližnjo okolico in jo namenjajo tudi tamkajšnjim prebivalcem. Matej Rigelnik je pojasnil: »Z vsemi prenovami želimo privabiti ne samo Ljubljčanov, ampak vse Slovence, da nas pridejo obiskat. Saj ima kavarna Union že zdaj do 97 odstotkov domačih gostov in tudi v Unionski je tudi mnogo prireditev. Tudi za Modno hišo imamo zamisli, da bi razvili dejavnosti, ki bi bile vsaj delno povezane z Ljubljčanami. Kot prvi korak smo poskrbeli za ureditev okolice in da objekt ne sameva: to smo dosegli s fitnessom, vendar to ni dolgoročna rešitev.«

TUŠ HOLDING

Še vedno prezadolžena skupina Tuš pod taktirko Andraža Tuša

Marca letos se je upokojil ustanovitelj skupine Tuš **Mirko Tuš**, ker se povsem posveča okrevanju po težki poškodbi hrbtenice. Na položaju direktorja skupine Tuš ga je nadomestil sin Andraž, ki v družbi dela več let.

Andraž Tuš se ni usedel ravno v udoben fotelj. Njegov oče je po osamosvojitvi svojo celjsko grosistično trgovino razvil v tretjo največjo trgovsko verigo v Sloveniji, širil se je po Balkanu, odprl še kinematografe in se nazadnje z veliko žlico lotil še telekomunikacij. Prav te, ki so zahtevale velika vlaganja, so bile večinoma krive za prezadolženost, ki jih je udarila ob izbruhu krize in zaradi katere se še danes bojujejo za samostojen obstoj, čeprav so jim banke v zadnjih dveh letih dvakrat odobrile program finančnega prestrukturiranja.

Čeprav je holding Tuš formalno še vedno skupina, je danes precej drugačen kot na začetku sanacije. Holding je razen trgovine prodal že večino dejavnosti, med njimi so bile telekomunikacije, kinematografi in bencinske črpalke ter številne nepremičnine. Ostal ji je le še trgovski **Engrotuš**, torej prva družba Mirka Tuša, tudi v osnovni dejavnosti pa še vedno hira.

Mirko Tuš se je upokojil, svojemu sinu **Andražu**, ki je od spomladi dirkektor Tuš holdinga, pa je nekdanji najbogatejši Slovenec prepustil manj prijetno dobo v zgodovini podjetja, ki je še vedno čezh glavo zadolženo in je vprašanje, ali bo lahko ostalo v družinski lasti.

Objave so namenjene interni uporabi v skladišču z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo proslo razmnoževati in distribuirati!

Foto: Edi Einspieler-FA SHERPA

Kako se je kalil Andraž Tuš in kaj ga čaka

Andraž Tuš je po študiju na poslovni fakulteti v ZDA izkušnje v skupini Tuš med drugim pridobival kot direktor marketinga, vzpostavil je trajnostno strategijo podjetja, skrbel je tudi za tehnološki razvoj podjetja. Prosili smo ga za kratko predstavitev poslovne strategije, ki jo uresničuje skupaj z vodstveno ekipo, in tudi lanskih poslovnih rezultatov.

Med drugim so nam prek predstavnice z stike z javnostmi povedali, da »nameravajo vpeljati nov poslovni model, ki bo Tuš pozicioniral kot najbolj inovativnega trgovca z živili«. Septembra bodo v Celju, v sodelovanju s partnerskim podjetjem, uvedli novo storitev v trgovini z živili, ki bo jasno nakazala smer, v katero želijo razvijati trgovinsko dejavnost, so napovedali. Podrobnosti niso razkrili, napovedujejo pa, da bo njihova nova storitev današnje nakupovalno izkušnjo postavila na glavo.

Ker skupina Tuš še ni objavila lanske bilance, smo prosili za kratko predstavitev poslovnih podatkov. **Skupina Tuš** je lani ustvarila 490 milijonov evrov poslovnih prihodkov (kar je skoraj šest milijonov manj kot leta 2017) in poslovno leto končala s 16,4 milijona evrov EBITDA (upad za dobrih pet milijonov evrov). Kot dodajajo, so vsi slovenski trgovci lani čutili posledice uvedbe nove kolektivne pogodbe, z omejitvijo nedeljskega in prazničnega dela, in tudi nekaterih drugih zakonodajnih sprememb. Na poslovni rezultat je vplivala tudi odprodaja dejavnosti trgovine v Makedoniji. Sicer je Tuš z odprtjem novih poslovalnic širil drobnoprodajno mrežo v Sloveniji ter s prenovami ustvarjal prijetno in učinkovito nakupovalno okolje in s trajnostnimi rešitvami povečeval

energetsko učinkovitost, so navedli. Tako so lani odprli stoto trgovino Tuš v Mariboru na Jadranski. Poudarjajo tudi, da je skupina Tuš od leta 2011 bankam upnicam poplačala že več kot 300 milijonov evrov obveznosti.

Družbo pa še vedno dušijo približno 300-milijonski dolgovi in ekonomski lastniki skupine Tuš so tako njeni upniki. Največji lastnik terjatev do Tuša je z dobro tretjino danes sklad Alfi, ključ do obvladovanja terjatev pa ima **Abanka**, ki ima petino terjatev in jih po do zdaj danih ponudbah ni želela prodati. Dolgo sta se za odkup terjatev pulila Alfi in sklad Anacap – s predstavniki tega danes sodeluje tudi nekdanji finančni minister **Uroš Čufer**, ki je Mirku Tušu pomagal pri načrtih za prestrukturiranje. Spomnimo, da so banke upnice Tušu večkrat močno zamižale pri (ne)izpolnjevanju obveznosti, čeprav so bile nanj tudi precej besne, ker je blagovne znamke Engrotuša prenesel na podjetje iz Hongkonga, podobno pa je bilo tudi pri **Tušmobilu**, ko je na račun zakoncev Tuš pri prodaji sedlo 29 milijonov evrov.

JAGROS

Oče trgovino prepustil sinovom, sam pa se je lotil **gradbeništva**

Vodenje trgovskega podjetja Jagros so 18. aprila letos uradno prevzeli bratje Aleš, Boštjan in **Miha Jager**, že naslednji dan pa je njihov oče **Franc Jager** ustanovil novo podjetje Gradnje Jager, ki je prevzelo zametke **gradbeništva**, s katerimi je začel že znotraj Jagrosa.

»Še vedno sem sam in se pripravljam na zagon gradenj,« je Franc Jager dejal o svojem gradbenem podjetju. »Osnovni kapital imam, zdaj je treba njegovo vrednost ohraniti in še nekaj zaslužiti. S pogodbo o odsvojitvi smo na Gradnje Jager prenesli nekatere nepremičnine, med njimi parcelo v Mostah v Ljubljani, v Mariboru, tudi projekt Pag, kjer načrtujemo turistične objekte,« je povedal Franc Jager.

Foto: Jernej Lasič

Trgovsko podjetje Jagros od letošnjega aprila vodijo **Aleš, Boštjan** in **Miha Jager** (spodaj z leve). Oče **Franc Jager** pravi, da se v njihovo delo ne bo vmešaval, lenaril pa tudi ne bo, saj je ustanovil novo podjetje Gradnje Jager.

Foto: Jernej Lasič

Za zemljišče ob Zaloški cesti v Ljubljani je sprva napovedoval, da ga namerava prodati, zdaj ni več tako odločen. »Najprej moram pridobiti gradbeno dovoljenje. Tudi vsak kupec – imam nekaj interesentov – želi gradbeno dovoljenje. Potem bomo videli: če bom dobil primerno ponudbo, bom prodal, drugače bom gradil. Imam še nekaj drugih projektov, videti pa moram tudi, kako mi bo zneslo časovno.«

Ali računa tudi, da bo vodil gradnje Jagrosovih centrov, saj je bil prej kot direktor odgovoren za razvoj, novogradnje in kadre?

»Ne, sinovi želijo to delati sami, pravijo, da so se dovolj naučili. Štejem si v čast, da sem naslednike naučil tega posla.« Dodal je še: »Z novim podjetjem ne smem konkurirati osnovnemu podjetju, to je moralna zaveza. Toda če imaš še nekaj energije ...« Franc

Jager je letnik 1947, pogoje za upokojitev je izpolnil že pred leti in se tudi delno upokojil: prej 20-odstotno, po izstopu iz Jagrosa pa 80-odstotno. »Dvajsetodstotno moram biti zaposlen, da lahko vodim podjetje.«

Jagros že pripravlja nove trgovine

Razvojne načrte trgovskega podjetja so na kratko predstavili sinovi Aleš, Boštjan in Miha, vsi trije so direktorji in vsak od njih lahko podjetje zastopa samostojno. Jagros je pred 30 leti (istega leta kot Tuš) odprl prvo trgovino v Tržišču v Rogaški Slatini, prejšnji mesec je odprl že 42., ki ji bodo kmalu sledile nove. Tako načrtujejo odprtje večjega centra v Selnici ob Dravi, še prej pa bodo odprli manjši supermarket v Bistrici ob Dravi v prostorih nekdanjega marketa Klasek, ki so ga odkupili iz stečaja. Sledila bo naložba v srednje velik center v Mozirju in v večji center v Kamniku. Hkrati pripravljajo načrte za logistični center v Hočah pri Mariboru, kjer so letos odkupili kompleks nekdanjega **IGM Stavbar**. Novi logistični center potrebujejo, ker zdajšnji v Mestinju postaja premajhen, ob njem pa bo tudi večji supermarket, ker menijo, da Hoče zaradi širitve potrebujejo osvežitev ponudbe. V osnovi gradijo objekte, ki so primerno veliki glede na zmogljivosti kraja, in mislijo tudi na oskrbo v manjših krajih.

SKUPINA PRVA IN PRVA OSEBNA ZAVAROVALNICA

Alenka Žnidaršič Kranjc v nove izzive, sin na čelo zavarovalnice

Alenka Žnidaršič Kranjc se je umaknila s položaja predsednice uprave v skupini Prva, v kateri je prek družbe **Dej** največja lastnica. Rojena je leta 1958, a je pred časom za Manager povedala, da bo kmalu izpolnila pogoj za upokojitev, 40 let delovne dobe. Dejala je tudi, da ne namerava nehati delati, tudi če se bo upokojila, ker zagovarja stališče, da je za človeka koristno, če ostane aktiven čim dlje. Ne dvomimo, da se bo posvečala drugim projektom, v skupni Prva pa se bo omejila na strateški razvoj in operativno vodenje prepustila mlajšim.

Foto: Aleš Beno

Alenka Žnidaršič Kranjc se bo v skupini Prva poslej ukvarjala le s strategijo, operativno pa jo bo vodil **Boštjan Skufca Zaveršek** (spodaj levo). Njen sin **Janez Kranjc** pa bo od septembra glavni v jedrni družbi te skupine, Prvi osebni zavarovalnici.

Foto: Aleš Beno

Tako je krmilo skupine 1. junija prevzel Boštjan Škufca Zaveršek, ki je bil že prej član uprave. Prav tako so napovedali spremembe v Prvi osebni zavarovalnici, v kateri bo predsednik uprave septembra postal Janez Kranjc, sin Alenke Žnidaršič Kranjc, ki je bil do zdaj član uprave. Škufca Zaveršek bo ostal član, imenovali pa bodo še tretjo članico **Natašo Hajdinjak**, ki je že zdaj direktorica marketinga in trženja. Gre torej za že uigrano menedžersko ekipo.

Boštjan Škufca Zaveršek, letnik 1976, je študiral bančništvo in poslovne finance na ekonomski fakulteti v Ljubljani in opravil podiplomski študij v Mariboru, nato se je zaposlil v **Simobilu** (današnjem **A1 Slovenija**). Kot pravi, je »delal prav vse, razen tehnike. Štiri leta sem bil direktor prodaje, približno tri leta sem bil član uprave za finance in po odhodu **Dejana Turka** v Beograd slabo leto predsednik uprave.«

Potem so ga povabili, da postane član uprave v skupini Prva. Sprejel je, pravi, ker je iskal nove izzive. Kakšen izziv je bil to? »Prej sem vodil hčerinsko družbo v velikem sistemu, tu sem postal menedžer matični družbi s hčerinskimi družbami v regiji. Še večji izziv mi je bila rast poslovanja, ker se je Prva osebna zavarovalnica iz pokojninske družbe začela razvijati v zavarovalnico, s čimer se je kompleksnost poslovanja povečala eksponentno.«

Janez Kranjc, ki bo prevzel vodenje Prve osebne zavarovalnice, je letnik 1984. Tudi on je diplomiral na ljubljanski ekonomski fakulteti in nato magistriral na **Cass Business School** v Londonu. Poklicno pot je začel v borzni hiši Poteza, kjer je delal v kontrolingu in za tem v analitiki, nato skoraj dve leti v Faktor banki. Od leta 2010 je v Prvi osebni zavarovalnici, kjer je začel kot upravljevec premoženja v naložbeni ekipi in nato napredoval na položaj direktorja upravljanja premoženja in direktorja upravljanja tveganj, pred štirimi leti pa je postal član uprave za trženje, razvoj produktov za naložbe ter zaledne pisarne.

Zavarovanje proti čakalnim vrstam

Toda kaj to pomeni za razvoj? »V Prvi osebni zavarovalnici ostajamo zvesti osebnim zavarovanjem. Začeli smo s pokojninskimi zavarovanji, nato smo se razširili na ves spekter življenjskih zavarovanj. Lani smo uvedli še zdravstvena zavarovanja pod imenom PRVA zdravje. Zavarovancem zagotavljamo hiter dostop do zdravnika specialista, operativnih posegov in rehabilitacije. Pri teh storitvah lahko s tržnimi ponudniki zagotovimo kakovost in hitro obravnavo.« V ta namen imajo pogodbe z več kot 60 zdravstvenimi ustanovami, izključno zasebnimi.

Krepitev na Balkanu

Skupina Prva ima hčerinske družbe v Makedoniji, Srbiji in na Kosovu in želijo se uveljaviti kot eden izmed vodilnih igralcev na teh trgih. S to nalogo se bo spoprijel Škufca Zaveršek, ki je spomnil, da je konkurence veliko: poleg domačih zavarovalnic so tu tudi tuji igralci, kot so avstrijske banke in zavarovalnice, in tudi dva velika slovenska igralca, **Sava** in **Triglav**. Kot je dejal, ne načrtujejo vstopa na nove trge, ampak širitev

na uveljavljenih trgih, tako v že utečenih dejavnostih kot tudi pri uvajanju novih. Na slovenskem trgu razvijajo »know-how« za nove storitve in jih nato prenašajo na druge trge. »Če smo v Sloveniji šli s pokojninskega zavarovanja v osebna zavarovanja, je logično, da gremo tudi v druge države. Vidimo tudi, da se trgi razvijajo podobno kot Slovenija z določeno zamudo.«

BTC

Jože Mermal na nadzorniški položaj, Damjan Kralj izvršni direktor

Končajmo z BTC, kjer so na začetku junija uvedli enotirni sistem upravljanja in pri tem je dolgoletni predsednik uprave Jože Mermal prevzel bolj strateško vlogo predsednika upravnega odbora, medtem ko je operativni vodja poslovanja postal Damjan Kralj, ki je bil prej član uprave.

Jože Mermal je pred desetletji izpeljal preobrazbo nekdanjih javnih skladišč, ki so po osamosvojitvi Slovenije izgubila večino nekdanjih poslov, v nakupovalno središče, ki so mu pozneje dodali številne rekreacijske in kulturne dejavnosti, denimo vodno mesto in bowling ter kinodvorane **Kolosej** in SiTi teater. S tedanjo vodstveno ekipo je izpeljal tudi menedžerski prevzem.

Damjan Kralj je v BTC prišel leta 2003 in je v preteklosti vzpostavil vodno mesto **Atlantis**, nato je vodil **BTC City** in bil član uprave.

V lanskem poslovnem poročilu je nakazana vrsta novih izzivov. Nakazujejo se nove spremembe nakupovalnih navad, med drugim upadanje privlačnosti velikih nakupovalnih središč in vse večji obseg spletnega nakupovanja. Odgovor na to je revitalizacija območja BTC Cityja in digitalizacija. Tako se BTC v najnovejšem času uveljavlja tudi kot inovativno mesto, v katerem razvijajo tehnologije za pametno, varno in trajnostno mobilnost, pa tehnologije veriženja podatkovnih blokov, ustanovili pa so tudi **ABC** pospeševalnik, ki je lani dobil nagrado CES kot najboljši pospeševalnik v srednji in jugovzhodni Evropi in je v treh letih ustvaril skupnost 130 sodelujočih podjetij

po vsem svetu. Žal je Kralj julija na dopustu in mu nismo mogli postaviti vprašanj o konkretnih razvojnih načrtih.

Foto: Aleš Beno

Dolgoletni predsednik uprave in tudi največji lastniki BTC **Jože Mermal** se je preselil na nadzorniško funkcijo (predsednik UO), izvršni direktor pa je zdaj **Damjan Kralj**.

Kaj je Draghi obljubil sedem let po tistem, ko se je zaobljubil narediti vse za zaščito evra

Čas branja: 6 min

0

25.07.2019 13:46 Dopolnjeno: 25.07.2019 18:12

Sporočilo iz Frankfurta: naslednji korak ECB bo morda obrestno znižanje

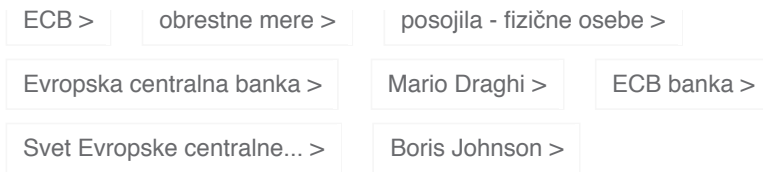

ALBINA KENDA

Foto: Alex Kraus/Bloomberg

Več iz teme:

Skoraj natanko sedem let po tistem, ko je šef **ECB Mario Draghi** izrekel znamenite (in učinkovite) besede, da bo v okviru svojega mandata ECB storila vse, kar je treba, da zaščiti evro ... zdaj sporoča, da je ECB odločena, da s standardnimi in nestandardnimi oblikami denarne politike spodbode skok evrske inflacije na ciljno raven malo pod dvema odstotkoma. Poglejmo, o kakšnih dodatnih spodbujevalnih ukrepih razmišljajo pri ECB, in kako se bodo pričakovani ukrepi po ocenah poznali na ceni posojil in pa stanju v gospodarstvu.

Preden podrobneje pogledamo, kakšne spodbujevalne ukrepe tehtajo pri ECB in kaj nameravajo z njimi doseči, poskusimo v najbolj strnjeni možni obliki povzeti vsebino več kot enourne tiskovne konference Maria Draghija po obrestnem zasedanju sveta ECB.

- **Osnovno sporočilo je:** ECB bo uvedla dodatne spodbujevalne ukrepe, s katerimi želi doseči, da bo evrska inflacija znašala malo pod dvema odstotkoma. ECB je pripravljena prilagoditi vse instrumente, da bi zagotovila vzdržno približevanje temu inflacijskemu cilju. Trenutno je cilj še precej daleč.
- **Pričakovana osnovna posledica:** na evrskem območju lahko še dlje časa pričakujemo vsaj tako nizke, če ne še nižje obrestne mere kot zdaj.

European Central Bank

@ecb

Draghi: We expect interest rates to remain at their present or lower levels at least through the first half of 2020, and in any case for as long as necessary to ensure the continued sustained convergence of inflation to our aim over the medium term

32 2:33 PM - Jul 25, 2019

54 people are talking about this

S kakšnimi ukrepi bo šla ECB v boj za inflacijo

ECB je na četrtkovem zasedanju ravnala skladno s pričakovanji analitikov: sicer ni uvedla še nobenega dodatnega ukrepa, pripravlja pa teren. Kot je Mario Draghi pojasnil na tiskovni konferenci, je ECB ustreznim odborom v svoji sestavi naložila, naj proučijo, kateri od možnih ukrepov bi bil najprimernejši. Med možnimi ukrepi so naslednji:

- **Znižanje depozitne obrestne mere še bolj v negativno območje: s tem** bi se poslovnim bankam zvišali stroški za ležarino, ki jo morajo ECB plačati za hrambo presežne likvidnosti na njenih računih, ležarinam pa bi se lahko izognile - če bi denarja ne hranile pri ECB, pač pa z njim kreditirale podjetja in gospodinjstva;
- **Pogojno prilagajanje višine depozitne obrestne mere (angl. tiering):** tak ukrep že izvajajo nekatere centralne banke z izkušnjami negativnih obrestnih mer (danska, japonska, švicarska), bistvo pa je, da centralna banka ublaži negativne posledice za poslovne banke in tako lahko politiko negativnih obrestnih mer izvaja dlje časa. Seveda so bila vprašanja o podrobnostih, a Draghi je bil v odgovoru skop -treba bo počakati, da odbori končajo dela. Tako torej še ni jasno, ali bi za določen tip likvidnostnih rezerv depozitno obrestno mero znižali ali bi šlo za odpustek.
- **Dražbe dolgoročnejših poceni likvidnostnih posojil za poslovne banke (TLTRO-III):** ECB je marca letos **presenetila** z napovedjo, da bo septembra 2019 zagnala novi krog dražb dolgoročnejših (dvoletnih) likvidnostnih posojil TLTRO-III, obrestna mera pa bo navezana na višino depozitne obrestne mere. Tudi ta ukrep ima isti cilj - spodbuditi banke h kreditiranju. Še toliko bolj želi **ECB banke** zmotivirati, da bi še več kreditirale

naložbe, pa seveda tudi potrošnjo, s tem, da namerava obrestno mero še znižati tistim poslovnim bankam, ki bodo izkazale boljšo rast obsega primernih posojil od pričakovane (iz primernih posojil za gospodinjstva so denimo izključena posojila za nakup nepremičnin).

- **Vnovični zagon programa ECB za odkup evrskih obveznic od poslovnih bank (QE):** Po četrtkovem zasedanju sveta ECB je postalo jasno, da ECB dejansko res razmišlja tudi o tem, da bi ponovno oživila neto odkupe državnih obveznic v okviru programa QE. Poudarek je na "neto": namreč, od januarja letos ECB ne kreira več dodatnega denarja, s katerim bi vsak mesec odkupovala določeno vrednost evrskih obveznic (in na ta način trg zalivala s poceni denarjem), še vedno pa vse zapadle glavnice že odkupljenih obveznic na novo investira v odkup obveznic in bo - kot to vedno znova ponavlja - počela "tudi še daljše obdobje po datumu, ko bo začel dvigovati ključne obrestne mere ECB": Kar bo predvidoma kar še nekaj časa, glede na to, da prvi možni ukrep predvideva znižanje ene od ključnih obrestnih mer ECB, in ne zvišanja.
- **Sprememba izrazja v tako imenovani napovedi o prihodnji usmeritvi denarne politike ECB (angl. forward guidance):** ECB je odborom naložila tudi, naj med različnimi možnostmi prouči tudi načine za okrepitev prihodnje usmeritve denarne politike o ključnih obrestnih merah ECB. Dodajmo, da je že v četrtek ECB spremenila vsebinsko pomemben del, z njim pa nakazala, da utegne biti naslednji korak ECB - dodatno obrestno znižanje. Namreč, drugi del napovedi, kjer je prej pisalo, da bodo obrestne mere daljše obdobje ostale "na zdajšnji nizki ravni", so pri ECB spremenili v novo sporočilo, da bodo obrestne mere daljše obdobje na "na zdajšnji ali NIŽJI ravni".

Kot je razumeti, ni nujno je nakano, da bo ECB izbrala zgolj en instrument iz nabora, lahko jih bo več, cel paket, za zdaj tudi ni nič jasnega o morebitnem zaporedju ukrepov.

European Central Bank
@ecb

Draghi: We have tasked Eurosystem Committees to examine options, including ways to reinforce forward guidance, mitigating measures, such as the design of a tiered system for reserve remuneration, and options for the size/composition of potential new net asset purchases

29 2:35 PM - Jul 25, 2019

34 people are talking about this

Kakšni so pričakovani učinki spodbujevalnih ukrepov

European Central Bank
@ecb

Draghi: We expect interest rates to remain at their present or lower levels at least through the first half of 2020, and in any case for as long as necessary to ensure the continued sustained convergence of inflation to our aim over the medium term

32 2:33 PM - Jul 25, 2019

54 people are talking about this

Čeprav ničesar nikoli ni mogoče trditi z gotovostjo, pa je jasno vsaj tisto, kar ECB sporoča neposredno - **da bodo obrestne mere na evrskem območju še dlje časa zelo nizke, utegnejo pa biti še nižje kot zdaj.**

Kot enega od ključnih učinkov nadaljnjih ukrepov so pri ECB to navedli v osnovnem **sporočilu**, v delu, ki se glasi: "**Svet ECB** pričakuje, da bodo ključne obrestne mere ECB ostale na sedanji ravni še vsaj čez prvo polovico leta 2020, vsekakor pa tako dolgo, kot bo treba, da se zagotovi nadaljnje vzdržno približevanje inflacije ciljni ravni v srednjeročnem obdobju."

ECB pričakuje, da bo z dodatnimi spodbujevalnimi ukrepi tudi ublažila razmere v evrskem gospodarstvu. Draghi je izrecno omenil, da naj bi ukrepi,

zlasti pa program TLTRO-III zagotovil nadaljnje ugodne posojilne pogoje in dostop do financiranja, predvsem za mala in srednja podjetja. Ker ECB cilja zgolj raven inflacije, ne pa valutnih tečajev, ni povedal, da zna biti stranska posledica spodbujevalnih ukrepov tudi nižja vrednost evra v primerjavi z drugimi valutami, kar bi okrepilo cenovno konkurenčnost evrskih izvoznikov.

Kot poudarjajo pri ECB, so spodbujevalni ukrepi potrebni. Draghi resnejše nevarnosti za recesijo ne vidi, saj so na primer na trgu dela razmere še vedno zelo trdne in se izboljšujejo (večanje zaposlenosti, nominalna rast plač). Se pa vendar v evrskem gospodarstvu začenjajo močnejše kazati negativne posledice različnih dejavnikov tveganja iz mednarodnega okolja. Med temi so geopolitične napetosti, trgovinska trenja, šibkejša razmera na trgih v razvoju - tu je med ključnimi Kitajska, Draghi pa je izrecno omenil tudi, da se je z novo britansko vlado, ki jo vodi **Boris Johnson**, povečalo tveganje trdega brexita.

Draghi je poudaril, da za zdaj robustne ostajajo storitvene panoge, tudi **gradbeništvo**, največje poslabšanje pa je zaznati v evrski predelovalni industriji, kar je po njegovih besedah posebej težavno za države, kjer ima predelovalna industrija veliko težo, pa tudi za tiste, ki so navezani na takšne države. "Denarna politika je naredila veliko, da bi spodbudila evrsko gospodarstvo, če se bodo razmere poslabšale, pa bo ključna postala fiskalna politika," je še poudaril Draghi in države znova pozval k strukturnim reformam.

A če doslej program za odkup obveznic QE ni deloval, zakaj bi deloval zdaj, če ga bodo znova zagnali, je bilo ob koncu vprašanje ameriškega novinarja. Mario Draghi je bil v odgovoru odločen: "Program QE je deloval, saj se je inflacija (od marca 2015) zvišala. So se pa obenem pojavila nova tveganja, in program je blažil tudi posledice teh novih tveganj. Samo za primeri - izšli smo iz velike brezposelnosti v položaj, ko v nekaterih državah svoje razmere na trgu dela že ocenjujejo kot stanje polne zaposlenosti. Pri ECB smo si postavili pogoje, da stroškovne pritiske preselimo v cenovne pritiske, ampak to traja nekaj dlje. Zato moramo biti vztrajni in potrpežljivi."

INTERVJU

Samo Červek – novi šef revizijske komisije, ki bo odločal o Karavankah

Na državni revizijski komisiji so lani odločali o razpisih v skupni vrednosti 1,17 milijarde evrov, letos bo približno enako; na njihovi mizi so med drugim Karavanke, nakupi Kliničnega centra, razpisi v energetiki in informatiki

NATAŠA KORAŽIJA
natasa.korazija@finance.si

Samo Červek vodi državno revizijsko komisijo (Dkom) od 1. junija letos. Nasledil je Boruta Smrdela, ki je v začetku aprila odstopil zaradi - kot je sam izjavil - poskusov vplivanja in velikih pritiskov na delo komisije.

Samo Červek je že vodil Dkom od leta 2006 do 2008 za časa Janševe vlade. Lani so na Dkom odločali o javnih razpisih v skupni vrednosti 1,17 milijarde evrov, letos bo približno enako.

Pet največjih javnih naročil, ki jih imajo zdaj na mizi, so gradnja druge cevi Karavank, razpis Kliničnega centra za nakup dializnega materiala, zamenjava visokotlačne turbine za nuklearno Krško, razpis notranjega ministrstva za digitalni radijski sistem in razpis za izbiro koncesionarjev za urejanje voda na območju zgornje Save.

▣ Leta 2008 ste odstopili iz osebnih razlogov. Kaj je zdaj drugače?

Takrat nihče ni verjel, da kdo odstopa iz osebnih razlogov, jaz pa pač sem takšna oseba. Če nimam več izziva, potem odidem. Vrnil sem se na takratno Zavarovalnico Maribor, od koder sem tudi prišel, ker so mi ponudili vodenje splošnopravne in kadrovske službe zavarovalnice.

▣ Odstopili ste menda tudi zato, ker ste imeli dovolj tega, kako državna uprava na splošno ravna z denarjem - kot da bi rasel na bankomatu.

Tudi zdaj sem vedno znova presenečen nad ravnanjem z javnim denarjem. Večkrat sem že rekel, če bi vsak od nas v zasebnem življenju tako ravnal z denarjem, bi bili vsi v osebnem stečaju. Tisti, ki so vse življenje v javni upravi, tega velikokrat niti ne opazijo. Če prideš iz gospodarstva, pa taka ravnanja zelo hitro opaziš.

▣ Vendar na Dkom vedno poudarjate, da ne odločate o ekonomičnosti izbire izvajalcev, temveč o zakonitosti postopkov.

Jasno je, da mora Dkom vedno paziti na za-

konitost, moramo pa upoštevati tudi načela gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti, zagotavljanja konkurence med ponudniki, transparentnosti, enakopravne obravnave ponudnikov in sorazmernosti. Če nekaj ni zakonito, ni zakonito. Na gospodarnost pa mora vsekakor paziti predvsem tisti, ki investira, torej naročnik. Pri nas reševanje primerov od prejema popolne dokumentacije do odločitve ne traja dlje od zakonsko predpisanega roka. Povprečje reševanja primerov je 14 dni. Res pa je, da oddaja javnega naročila pogosto traja zelo dolgo, ampak to je predvsem problem naročnikov.

▣ Zakaj potem od objave razpisa za izbiro izvajalca do podpisa pogodbe traja več kot dve leti?

To nima nobene povezave z Dkom. Pri nas dosledno upoštevamo zakonske roke. Povprečni čas odločitve o primeru je nekaj manj kot 14 dni, kar je razvidno tudi iz letnega poročila.

▣ Pred leti ste rekli, da ni treba biti pravni ali javnoročniški genij, da vidiš, kako sta sistem javnih naročil in revizija postopkov neučinkovita, zapletena, pravno varstvo pa je le vrh te ledene gore. Kaj boste spremenili, da bo zdaj drugače?

Ne morem spreminjati sistema javnega naročanja - sem zgolj predsednik komisije za revizijo postopkov oddaje javnih naročil. Delno je težava tudi v zakonodaji, vendar je še večja težava v krizi vrednot. V skladu s slovensko navado smo zakonodajo precej zakomplicirali in zdaj ta zakonodaja vsem deležnikom zapleta uspešno oddajo javnih naročil. Zraven nujno potrebnih dodatkov, ki smo jih morali uvesti zaradi evropske zakonodaje, smo vpeljali še vrsto varoval, kar dodatno zapleta postopek. V osnovi pa je naš sistem pravnega varstva precej primerljiv s sistemom držav v okolici. V javnosti se je uveljavilo prepričanje, da se postopki javnega naročanja vlečejo zaradi Dkom, vendar je Slovenija na prvem mestu v EU po hitrosti reševanja revizijskih postopkov. V

EU tudi vsebinsko veljamo za primer dobre prakse in na to smo zelo ponosni.

▣ V pripravi je sprememba zakonodaje o pravnem varstvu pri javnem naročanju. Se strinjate s predlogom, da dobimo instanco, ki bo nad revizijsko komisijo?

Že pred več kot desetimi leti sem trdil, da je smiselno imeti drugo stopnjo in da to ni škodljivo, ampak nujno potrebno in zelo koristno. Zakonodajno pripravljala ministvo za javno upravo, mi smo jim že poslali pripombe in pri pripravi zakonodaje zelo dobro sodelujemo. Sodno varstvo pride prav, ker ščiti tudi nas in nam daje pozitivno povratno informacijo. Sodna veja oblasti ima pravico imeti roko tudi nad nami. Vendar je pomembno, da imamo hitro in učinkovito pravno varstvo, ki bo dejanska dodana vrednost. Zato smo predlagali ustanovitev specializiranega senata pri vrhovnem sodišču, ki bi se ukvarjal izključno z javnimi naročili in bi moral odločiti, denimo v največ 60-dnevnem roku. Predlagano je, da o tem odloča upravno sodišče, vendar to ni optimalna rešitev. V evropskem poročilu o delovanju sodišč lahko preberemo, da se je pri nas čas reševanja upravnih sporov podaljšal in da v povprečju traja nekaj manj kot 500 dni. Na letni ravni tako rešijo le nekaj več kot 60 odstotkov prejetih zadev. To nas skrbi. Pomembno je, da dobimo učinkovito pravno varstvo, ne pa samo dodaten dolgotrajen postopek. Dvajset let delam v službah, ki so tesno povezane s sodišči in pravosodjem in kjer sodišča druge stopnje odločajo o pritožbah in drugih sredstvih zoper odločitve sodišč nižje stopnje. To se mi zdi normalno in v tem ne vidim nobene težave. Težava pa je, da je treba odločati hitro in da se ne povišajo stroški. Izjemno pomemben se mi zdi postopek izbire funkcionarjev na Dkom in v tem delu bo spremenjena zakonodaja naredila velik korak naprej in v pravo smer.

▣ Se zavzimate za javne seje senata revizijske komisije?

Da in ne. Predlagali smo, da bi v določenih

primerih obvezno izvedli javne obravnave. Že zdaj obstaja možnost, da to izvedemo opcijsko in v času mojega mandata smo to v nekaterih primerih res izvedli. Če pa bo to zakonsko obvezno, se bodo v nekaterih zadevah roki odločanja zelo podaljšali in tega se moramo zavedati. Naše odločitve so dolge nekaj deset strani, gre za kompleksne zadeve, ampak trudimo se, da bi obrazložitve bile krajše ter natančno in logično argumentirane. Število primerov pri nas upada, se pa njihova kompleksnost povečuje. Včasih dokumentacijo pripeljejo kar na vozičkih. Menim, da bo število zadev še upadalo, toda zahtevnost bo rasla. Zato ni smiselno pritiskati na skrajševanje rokov, saj bi to šlo na račun kakovosti, česar pa si ne smemo dovoliti.

Lani smo rešili 244 od 247 prejetih primerov, letos je bil trend, da bo primerov manj. Vendar pa smo od 1. junija, ko sem nastopil mandat, do 22. julija dobili kar 50 novih zadev. Na današnji dan imamo v reševanju kar 27 zadev. V primerjavi z lani je to presenetljivo veliko.

Prejšnji predsednik je odstopil zaradi pritiskov, povezanih z drugo cevjo Karavank, kjer bodo naši gradbinci predvidoma vlagali revizije, dokler ne bodo izločili tujcev. Kdo vse vas je že poklical, odkar ste predsednik?

Nihče me ni poklical in sem prepričan, da me tudi ne bo.

Kaj bi rekli nekemu, ki bi poskušal vplivati na odločitve Dkom?

Zavrni bi ga in prijavil ustreznim organom. Nisem še doživel pritiskov od nikogar, razen medijev. Vendar mi je jasno, da to ni pritisk, saj razumem, da mediji potrebujete informacije. Jasno mi je tudi, da mora biti javnost pravočasno in korektno obveščena. Na Dkom imamo veliko visoko usposobljenih in strokovnih ljudi in komisiji se pogosto dogaja krivica. To želimo spremeniti in se morebiti bolj odpreti javnosti.

Dkom je tudi črpališče kadrov, ki odhajajo in postajajo odvetniki naročnikov.

Da, to dejstvo pravzaprav dokazuje moje zgornje trditve, da razpolagamo z zelo kakovostnim kadrom. Pametno moramo krmariti, da nam uspe zadržati te kakovostne ljudi, saj v javni upravi plače niso visoke in ljudje odhajajo v zasebni sektor. Tudi jaz sem nekoč že odšel zaradi zelo dobre ponudbe zavarovalnice.

Vas ne moti nižja plača? Pred tem ste bili v Sandozu, kjer ste verjetno zaslužili več.

To funkcijo sem vzel za osebni izziv in se nisem oziral na plačo. Prijatelji in kolegi so me spodbujali, da se prijavim in kandidiram. Najprej sem se približno 14 dni otepal teh idej in predlogov, saj sem razmišljal o zasebni praksi. Moja družina je bila do zadnjega proti, nato smo se pogovorili in zdaj sem tukaj.

Kaj se vam osebno zdi pomembne-

je: da razvijamo slovensko gradbeništvo ali da za denar davkoplačevalcev dobimo čim več?

Dobro vprašanje. Kot zaveden državljani bi rekel, da podpiram slovensko gradbeništvo. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila.

Kakšno pa je vaše osebno mnenje: je v nacionalnem interesu razvoj gradbeništva ali učinkovito upravljanje javnega denarja?

To je bolj politično kot strokovno vprašanje. Nacionalni interes je pomemben, vendar ne na račun zakonitosti. Kot davkoplačevalec pa bi rekel, da je pomembno dobiti čim boljše in čim več za čim manj denarja. Torej, tukaj ni enoznačnega odgovora.

Kot zaveden državljani bi rekel, da podpiram slovensko gradbeništvo. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila

Kot zaveden državljani bi rekel, da podpiram slovensko gradbeništvo. V vlogi predsednika Dkom pa me zanima izključno zakonitost postopka oddaje javnega naročila

Pri nas je povprečje reševanja primerov 14 dni. Da oddaja javnega naročila pogosto traja zelo dolgo, je predvsem problem naročnikov.

S pametnimi jopiči proti vročinskim valovom

[D delo.si/novice/znanoteh/s-pametnimi-jopici-proti-vrocinskim-valovom-210014.html](http://delo.si/novice/znanoteh/s-pametnimi-jopici-proti-vrocinskim-valovom-210014.html)

Na IJS proučujejo vpliv segrevanja podnebja na delavce in iščejo rešitve za izboljšanje njihovega počutja

[Odpri galerijo](#)

Niso vsa delovna mesta enako toplotno obremenjena in marsikje bi lahko s sistemi, ki jih razvijajo tudi na inštitutu Jožefa Stefana, razbremenili delavce in ohranili produktivnost. Foto Shutterstock

Pravočasni ukrepi v podjetju ob napovedi vročinskega vala, pametneje ohlajena delovna mesta, evaporacijski jopiči, stara dobra hidracija ... Slovenski raziskovalci v evropskem projektu Heat Shield iščejo strategije, kako preprečiti posledice čedalje pogostejših vročinskih valov za delavce in produktivnost.

V juniju je Evropo dvakrat zajel vročinski val. Med drugim so v Franciji namerili peklenskih 45,9 stopinje Celzija, umrlo je več ljudi, v hudi pripeki so v Španiji izbruhnili obsežni požari, na nemških avtocestah se je začel taliti asfalt, od vročine so se krivili železniški tiri.

»Spremeniti bomo morali navade, ne moremo se več slepiti, da so to izredni dogodki,« je dejal francoski minister za zdravje Agnès Buzyn, župan južnofrancoskega mesteca Gallargues-le-Montueux Freddy Cerda pa je dodal: »Moramo se sprijazniti s takšnim vremenom; ne pozabite, da nam to prinaša prihodnost. Južna Francija bo postala tropska.«

iKdaj se vročina spremeni v vročinski val

Splošno veljavne definicije vročinskega vala ni, za slovenske razmere je agencija za okolje določila tale merila: o vročinskem valu govorimo, ko povprečna dnevna temperatura vsaj tri dni zapored presega 24 stopinj Celzija v celinskem območju, 25 v obmorskem podnebju in 22 stopinj v zmernem podnebju hribovitega sveta.

Lani so nam vročinski valovi v Evropi prizanesli, predlanskim smo jih doživeli pet. Najhuje doslej je bilo leta 2003, ko je v Franciji zaradi posledic vročine umrlo 15.000 ljudi, skupno pa so bili vročinski valovi po Evropi od junija do avgusta usodni za več kot 70.000 ljudi. Slovenijo od devetdesetih let prizadene od tri do pet vročinskih valov na leto. Leta 2003 smo imeli 52 dni s povprečno dnevno temperaturo nad 30 stopinjami Celzija, leta 2013 pa 11 dni s povprečno dnevno temperaturo nad 35 stopinjami.

- V projektu Heat Shield dvajset partnerjev iz Evrope proučuje vpliv segrevanja podnebja na delavce.
- Meritve opravljajo v petih ključnih panogah, v proizvodnji, kmetijstvu, **gradbeništvu**, prevozništvu in turizmu.
- Končni cilj je razvoj rešitev, ki bi izboljšale počutje zaposlenih in vzdrževale produktivnost podjetja.

Ljubljana bo Skopje

Ljubljana bo imela v prihodnosti klimo današnjega Skopja, napoveduje Lučka Kajfež Bogataj, klimatologinja z ljubljanske biotehniške fakultete in članica IPCC, Medvladnega foruma o podnebnih spremembah. »Podnebne spremembe so dejstvo in vplivajo na nastanek vročinskih valov, ki bodo vse pogostejši in intenzivnejši, pojavljali pa se bodo tako prej, že maja, kot pozneje, septembra, in tam, kjer jih doslej še ni bilo.«

»Niti optimalne rešitve za občasne vročinske valove ne bodo zadoščale. Ne smemo več govoriti o podnebnih 'spremembah' saj to vzbuja vtis, da se bodo vremenske razmere le zanemarljivo spremenile, v resnici pa človeštvo čaka prava katastrofa, ki lahko v daljšem obdobju vpliva na obstoj ne samo človeka, ampak vseh vrst,« meni Igor Mekjavič z inštituta Jožefa Stefana, ki zadnja štiri leta skupaj z Bogatajevo vodi slovenski del petletnega evropskega projekta Heat Shield, v katerem dvajset partnerjev iz vse Evrope proučuje vpliv segrevanja podnebja na delavce in išče rešitve za izboljšanje njihovega počutja, preprečevanje bolezni in vzdrževanje produktivnosti. Raziskovalci so se osredotočili na pet ključnih evropskih industrij, v katerih je zaposlena polovica delovno aktivnega prebivalstva, ki ustvari 40 odstotkov BDP: industrijsko proizvodnjo, kmetijstvo, **gradbeništvu**, prevozništvu in turizem.

Pomen »možganske vode«

V Franciji so zaradi nedavnega vročinskega vala zaprli šole in predstavili srednješolske zaključne izpite. Po mnenju prof. Mekjaviča bo treba tudi pri nas uvesti ukrepe, da bomo otrokom omogočili nemoteno delo. »Učiteljem svetujem, naj učencem dovolijo piti vodo med poukom in jih spodbujajo k ustrezni hidraciji, tudi ko niso v šoli,« pravi. Za optimalno toplotno ravnovesje v telesu je pitje priporočene dnevne količine vode še posebej pomembno med vročinskim valom. »Stanje hidracije je mogoče ovrednotiti brez drage opreme. Športniki se pred treningom in po njem preprosto stehtajo, razlika v teži pa jim pove približno količino vode, ki so jo izgubili med vadbo in jo je treba nadoknadi,« pojasnjuje Mekjavič. Njegova hči Veronika, srednješolka, je opravila raziskavo o tem, kako neustrezno pitje med vročinskim valom vpliva na kognitivno sposobnost dijakov med poukom. S sošolkami je sedela v sobi, ki je simulirala predvideno temperaturo med vročinskim valom. V dveh šolskih urah je pod takimi pogoji s timpaničnim termometrom izmerila povišanje telesne temperature za povprečno pol stopinje Celzija in posledično negativni učinek na kognitivno sposobnost, izmerjeno s spletnim testom. Če so učenke v tem času popile kozarec vode na uro, so bili negativni učinki bistveno manjši.

2

odstotka:
za toliko
se zmanjša
produktivnost
na vsako
stopinjo dviga
temperature nad
25 stopinj C.

Vpliv podnebnih sprememb in vročinskih valov, ki ga je prepoznala tudi Svetovna meteorološka organizacija, je pri produktivnosti očiten: v nemški raziskavi so ugotovili, da vsaka stopinja dviga temperature nad 25 stopinj Celzija zmanjša storilnost za 2 odstotka, ko vročina preseže 30 stopinj Celzija, pa jo lahko vsaka dodatna stopinja zmanjša še za dodatnih 10 odstotkov. Delovna učinkovitost postane zelo omejena: zaradi višje temperature telesa, dehidracije in potenja se zmanjšajo pozornost, kognitivna učinkovitost in ročna spretnost, poveča pa se utrujenost in s tem tveganje za nesreče pri delu.

Posledice vročinskih valov povzročajo težave posebno bolnikom, starejšim in otrokom, pa tudi delovno aktivnemu prebivalstvu, vendar so ljudje nanje slabo pripravljene in o njih premalo vedo. Prav tako se s to težavo zelo skromno ukvarjajo delodajalci, sindikati in javne institucije, pravi Bogatajeva in poudarja, da nujno potrebujemo opozorilni sistem, da se bomo lahko pripravili na skrajne temperature.

10

odstotkov:
za toliko
se zmanjša
produktivnost
na vsako
stopinjo dviga
temperature nad
30 stopinj C.

Je bolj kritičnih 16 ur doma?

»S sodelujočimi podjetji nameravamo v raziskovalni nalogi ovrednotiti različne strategije preprečevanja negativnih posledic vročinskih valov za delavce in posledično za produktivnost,« pojasnjuje Mekjavič.

»Univerzalne rešitve za delavce v vseh industrijah ni, posamezne rešitve moramo prilagajati specifičnim proizvodnim procesom.«

V slovenskem delu projekta kot industrijski partner sodeluje podjetje Odelo iz Prebolda, v katerem izdelujejo avtomobilske luči. Anketa med 400 delavci (od 1500 zaposlenih) je pokazala, da v tovarni nimajo možnosti za zmanjšanje vročinskega stresa. Skoraj tretjina anketiranih moških in 60 odstotkov žensk čuti, da je med vročinskim valom v proizvodnji izrazito prevroče. Vročinski stres čutijo skozi žejo, potenje in utrujenost, v nekaterih primerih tudi kot bolezen, glavobol in izčrpanost, pojavljajo se vročinski krči, omedlevica in hospitalizacije.

Raziskovalci so v Odelu vgradili mrežo tipal, s katerimi na 33 točkah oziroma delovnih mestih izvajajo meritve temperature in vlage. Ugotovili so, da se skozi vse leto temperatura in vlaga v proizvodnih prostorih ne spreminjata, večjih odstopanj niso opazili niti med vročinskimi valovi. Tudi po podatkih

vodstva podjetja pri štirih vročinskih valovih niso zaznali posebnih razlik v produktivnosti. Vendar je ta značilno upadla tri dni po vročinskem valu, rezultati več raziskav so pokazali do 13-odstoten padec produktivnosti.

»Očitno se delavci ne odpočijejo dovolj, vročinski valovi pa imajo kumulativni učinek na upad produktivnosti,« pravi sodelavka v raziskavi, Urša Ciuha z IJS.

52

dni s povprečno
temperaturo nad
30 stopinj C
smo imeli leta
2003 v Sloveniji

»Upoštevati je treba, da so delavci v tovarni le osem ur, preostalih 16 preživijo v drugačnih razmerah,« pojasnjuje Mekjavič. »V vremensko normalnih dnevih se v teh šestnajstih urah lahko spočijejo, med vročinskim valom pa povišana temperatura okolja vpliva na spanje in druge dejavnike, ki delavcu omogočajo ohladitev, če med osemurnim delavnikom dela v toplém okolju. Zato največji vpliv na njegovo zmogljivost za delo ne bo na prvi, ampak na zadnji dan vročinskega vala oziroma prvi dan po njem. Med vročinskim valom si morajo delavci torej v domačem okolju ustvariti razmere za optimalen počitek in regeneracijo po službi.«

V Odelu so delavcem na voljo hladna voda in hladne sobe, podjetje pa zaposlenim ponuja tudi bone za obisk krajevnega bazena, še pove Mekjavič. S Ciuhovo sta nadaljevala raziskavo z manjšo skupino delavcev, ki so med vročinskim valom odgovarjali na vprašalnik o izpostavljenosti vročini tudi po končanem delu oziroma v domačem okolju. S tem so pridobili podatke o kakovosti spanja in potencialni utrujenosti že pred začetkom dela.

Igor Mekjavič z IJS med testiranjem lutke, opremljene s tipali za merjenje temperature in paroprepustnosti. Foto Jože Suhadolnik

Lutka se znoji

Raziskovalci z IJS so poleg terenskih izvajali tudi laboratorijske raziskave in v klimatski komori simulirali razmere v okolju, da bi razumeli, kako človekov centralni živčni sistem zaznava spremembe v temperaturi in kako se nanje odziva. Iskanje in vrednotenje različnih rešitev so nadaljevali z manikinom – lutko, opremljeno s tipali za merjenje temperature in paroprepustnosti. »Z manikinom, razvitim na našem inštitutu, lahko določimo toplotni in evaporativni upor oblačilnih sistemov, bodisi posebnih zaščitnih oblačil bodisi tistih, ki jih nosijo delavci po lastni presoji.«

Z meritvami lahko določimo primernost oblačilnega sistema v določenih okoljskih razmerah,« razlaga Mekjavič in dodaja, da razvijajo tudi »kožo« za manikina. »Z nevrofiziološkim modelom, ki smo ga razvili, bomo poskusili predvideti vpliv okoljskih razmer na človekovo zaznavo toplotnega udobja oziroma na njegovo delazmogljivost.«

Indeks toplotnega stresa

Vsakih 15 minut se podatki iz mreže tipal v Odelu zbirajo v podatkovnem oblaku, z njihovo obdelavo pa na IJS razvijajo na samoučeči se nevronske mreže utemeljen model indeksa toplotnega stresa v proizvodnih obratih glede na vremensko napoved. »Ob napovedi vročinskega vala bo mogoče predvideti njegov vpliv na delavce oziroma napovedati stopnjo produktivnosti, vodstvo podjetja pa bo lahko pravočasno ukrepalo,« pravi Mitja Gliha, raziskovalec z IJS.

»Ta sistem, ki se sčasoma sam nauči, kako zunanja temperatura vpliva na notranjo, bo mogoče brez kompleksne arhitekture in gradbenih modelov vgraditi kjerkoli,« dodaja Mekjavič. Podjetje si lahko omogoči boljši nadzor nad obvladovanjem skrajne vročine tudi z lastno vremensko postajo, takšno, ki stane približno tisoč evrov. Raziskovalci so jo postavili pred tovarno Odelo.

»Na podlagi vremenske napovedi lažje predvidimo temperaturo v okolici tovarne. S senzorji temperature v tovarni in z nevronskega modelom lahko predvidimo stanje v tovarni, z manikinom pa tudi stanje počutja delavcev.«

Ohlajene delovne postaje in hladilni jopiči

Po Mekjavičevih besedah je vgradnja hladilnih sistemov v proizvodnih dvoranah zaradi različnih vzrokov pogosto zapletena, hkrati pa negospodarna, zato bodo poskušali toplotne razmere izboljšati pri delovnih postajah, v neposredni bližini delavca, s postavitvijo »hladilne stene«, hladnejše od zraka v okolici.

Na trgu je več oblačilnih sistemov, ki naj bi na podlagi različnih fizikalnih procesov odvajali telesno toploto. »Najučinkovitejša je evaporacija znoja s površine kože,« pravi Mekjavič. »S to metodo se odvaja približno 480 kilokalorij toplote na vsak liter znoja, ki se izloči iz kože. Čeprav smo ta način delovanja evaporacijskih jopičev potrdili z manikinom, so poskusi na ljudeh v simuliranih delovnih razmerah zaradi nepremišljenega dizajna nekaterih evaporacijskih jopičev pokazali slabo učinkovitost.«

iDelavnice za vročinske valove

Raziskavam vpliva na delavce v različnih poklicih doslej nikjer na svetu niso namenjali posebne pozornosti. »Za delo na prostem ni posebnih predpisov, delodajalec mora delavca zgolj zaščititi pred neugodnimi vremenskimi vplivi,« pojasnjuje Metoda Dodič Fikfak, predstojnica kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa. »Podjetja bodo dejavnik vročinskih valov morala vključiti v svoje ocene zdravja, vpliv vročinskih valov pa bo treba vnesti v zakonodajo.« Predstojnica inštituta poudarja, da v večini podjetij ne razlikujejo niti med ultravijoličnim sevanjem kot najpogostejšim povzročiteljem kožnega raka in tveganjem za zdravje zaradi dela na visokih temperaturah. Na inštitutu so v okviru programa Čili za delo, ki zadeva obe težavi, pripravili komunikacijsko kampanjo Varno delo na soncu z izobraževalnim gradivom in delavnicami za podjetja.

Na pobudo ministrstva za obrambo so raziskovalci sestavili konzorcij s podjetji Prevent-Deloza, Predilnica Litija, Tekstina, IOS in Intersocks, da bi razvili oblačilni sistem z učinkovitim razvlaževanjem oziroma odstranjevanjem toplote od trupa vojaka. »Jopič bo imel vgrajene ventilatorje, ki se bodo vklapljali na podlagi temperature in vlage v mikrookolju med jopičem in kožo,« pravi vodja slovenskega dela projekta Heat Shield.

V Primarku in Mercatorju zaposleni tudi brez znanja slovenskega jezika. Kaj pa pravi zakon?

Profimedia

■ Slovenija

"Vse pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost, poslujejo s strankami na območju Republike Slovenije v slovenščini."

Zgodilo se je v trgovini Primark pred dobrim mesecem dni. Posamezne trgovke in trgovci so med seboj komunicirali v tujih jezikih, slišati je bilo angleščino in razne romanske jezike, so nas opozorili bralci. "Skupaj sta stali slovenska prodajalka in tujka, med seboj sta komunicirali v tujem jeziku. Na vprašanje, kje imajo določen artikel, je odgovorila prodajalka, ki je znala slovensko, druga je situacijo nemo opazovala," se glasi ena od prigod iz trgovine, ki je ob nedavnem odprtju pokala po šivih.

Tuje govoreči zaposleni delujejo kot pomoč

V veliki napovedi pred odprtjem so obljubljali, da bodo zagotovili več sto delovnih mest, kar je prav gotovo spodbudna novica. Ob tem se poraja vprašanje, na kakšni pravni podlagi v trgovini delajo posamezniki brez znanja slovenskega jezika. V Primarku potrjujejo, da so ustvarili več kot 200 rednih in honorarnih delovnih mest na različnih področjih – od prodaje, upravljanja trgovine, skladišča, blagajne do vizualnega trgovanja, za katera se je prijavilo več kot 1600 posameznikov. "Tesno smo sodelovali z Zavodom RS za zaposlovanje, da smo našli najboljše ljudi in jim ponudili konkurenčno plačo skupaj s številnimi drugimi ugodnostmi," so sporočili iz podjetja. Pa vendarle - kako je s tuje govorečimi zaposlenimi? "Poleg zaposlenih imamo še dodatno ekipo, ki je zaposlena v drugih trgovinah Primark po Evropi. Njihova glavna naloga je pomoč pri usposabljanju in deljenje znanja z novimi slovenskimi kolegi. Gre za našo običajno prakso, ko vstopamo na nove trge, ki nam pomagata zagotoviti dosledno uporabniško izkušnjo na vseh dvanajstih trgih, na katerih poslujemo," pojasnjujejo. "V prihodnje bodo naši slovenski zaposleni imeli enake možnosti za delo v drugih državah, spoznavanje novih sodelavcev ter raziskovanje novih mest in kultur, če bodo to seveda želeli."

Profimedia

Dodatna pozornost na informiranosti delavcev

Ob predstavitvi vladne strategije na področju migracij je državni sekretar na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti **Tilen Božič** govoril tudi o pomenu tega, da se tuji delavci in delavke naučijo slovenski jezik in posledično, da so informirani glede svojih pravic in možnosti. Posebej se zavedajo, da bi bilo delavce, ki pridejo v Slovenijo delat predvsem iz držav, ki niso članice EU, in delajo v sektorjih, kjer je kršitev delovnopravne zakonodaje veliko, že pred prihodom v Slovenijo potrebno čim bolj informirati o njihovih delavskih in drugih pravicah v Sloveniji ter poskrbeti tudi za bolj učinkovito učenje jezika. Za to mnogi sedaj, še posebej če delajo v delovno intenzivnih panogah in morajo opravljati tudi nadurno delo, nimajo ne časa ne motivacije. Zagotavljanje znanja slovenskega jezika pa je v skladu z določili zakona obveznost, ki jo mora izpolniti delodajalec. (krb)

Njihova vloga ni, da bi kupcem pomagali z nasveti

Primark pa ni edini primer, da so kupci opazili tuje govoreče zaposlene. Podobna situacija se je zgodila v več ljubljanskih poslovalnicah Mercatorja, kjer se je v komunikaciji med kupci in zaposlenimi zataknilo že pri osnovnih informacijah. V Mercatorju odgovarjajo, da gre za posameznike, ki "niso zaposleni v Mercatorju. Ti zaposleni ne nosijo oznak Mercatorja in njihova vloga ni v tem, da bi pomagali kupcem z nasveti. Izvajajo storitve polnjenja polic".

Oba velika trgovca imata glede tuje zaposlenih delavcev odgovore. Kaj pa pravijo zakoni? Kako je z delom tujcev pri nas? Je jezik pogoj, da lahko tuj državljan opravlja delo v Sloveniji? Koliko tujcev je zaposlenih pri nas?

Sašo Bizjak

Kot so nam pojasnili na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, točnih podatkov o številu zaposlenih tujcev nimajo, saj obstaja veliko kategorij tujcev, ki imajo prost dostop na trg dela in za zaposlitev ne potrebujejo delovnega dovoljenja ali soglasja z njihove strani. Izdajajo pa delovna dovoljenja za zaposlitev tujcev iz tretjih držav (ki niso članice EU oziroma evropskega ekonomskega prostora ali Švice) na podlagi Sporazuma med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino o zaposlovanju njihovih državljanov pri nas. Prav tako izdajajo dovoljenja za sezonska dela in soglasja k enotnemu delovnemu dovoljenju za prebivanje in delo.

Podjetja, ki ponujajo delavce drugim

V Mercatorju uporabljajo po izpovedih delavk in delavcev, ki so se obrnili na Delavsko svetovalnico, za polnjenje polic tudi delavce in delavke, ki jim jih zagotavlja na Slovaškem registrirano podjetje s podružnico v Sloveniji Staminus. A to ni registrirano kot agencija za posredovanje delavk in delavcev. Na inšpektoratu za delo, ki ga vodi **Jadranko Grlič**, so nam potrdili, da proti podjetju Staminus vodijo postopke, ki pa še niso zaključeni in se nanašajo tudi na "sodelovanje delodajalca s poslovnimi partnerji". Opozarjajo, da so nadzori tujih podjetij in presoje, ali gre v resnici za nezakonito agencijo za posredovanje delavcev, "zahtevni in kompleksni, neredko s čezmejnimi elementom". To zahteva načrtovanje nadzora, da "lahko pridobimo in zavarujemo čim več dokazov, ki so nujno potrebni za uspešno nadaljevanje postopka", pravijo na inšpektoratu za delo. V zadnjih letih zaznavajo zelo zaskrbljujoč trend "razširitve pojava zagotavljanja dela delavcev uporabniku v nasprotju za zakonom o urejanju trga dela". *"Ugotavljamo, da so se kot posledica povečane potrebe po zaposlovanju delovne sile pojavili novodobni tako imenovani posredovalci delovne sile, ki zaposlujejo pretežno tujce, za katere pridobijo dovoljenje za zaposlitev, nato pa jih dobesedno ponujajo drugim delodajalcem,"* opisujejo na inšpektoratu manevre, s katerimi želijo podjetja nezakonitosti prikriti. (krb)

Obseg izdanih dovoljenj in soglasij za zaposlitev in delo tujcev se precej povečuje

V prvih šestih mesecih letošnjega leta je zavod izdal za 25 odstotkov več dovoljenj kot v enakem obdobju lani. Obseg izdanih dovoljenj in soglasij za zaposlitev in delo tujcev se precej povečuje že od leta 2016. Če so jih leta 2016 izdali 16.300, jih je bilo lani izdanih že 38.938, samo v letošnjem letu pa že 21.755.

Večino delovnih dovoljenj predstavljajo dovoljenja na podlagi Sporazuma z Bosno in Hercegovino, 453 dovoljenj v letošnjem letu pa je bilo izdanih za sezonska dela v kmetijstvu. Največ delovnih dovoljenj in soglasij je bilo izdanih za dela v **gradbeništvu**, sledijo predelovalne dejavnosti (varilci, monterji, električarji), promet in skladiščenje (vozniki tovornjakov) in druge raznovrstne poslovne dejavnosti.

Prav tako se je v prvih šestih mesecih zaposlilo v Sloveniji 7.426 državljanov držav Evropske Unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švice. Največ dovoljenj in soglasij je bilo izdanih za državljane z območja nekdanje Jugoslavije, od tega največ za državljane BIH, sledijo dovoljenja za državljane Srbije, Kosova, Severne Makedonije, od ostalih držav pa je bilo največ soglasij izdanih za delavce iz Ukrajine, Ruske federacije in Kitajske. Med državljani iz EU, EGP in Švice, ki so se zaposlili v Sloveniji v prvih šestih mesecih, je bilo največ državljanov Hrvaške, Bolgarije, precej manj jih prihaja iz Romunije, Italije in Madžarske.

Kakšno je stanje z zaposlovanjem tujcev v trgovinski panogi?

Podatki republiškega zavoda za zaposlovanje kažejo, da narašča tudi število izdanih delovnih dovoljenj na področju trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil. Lani je bilo teh izdanih 613, v letu 2016 296, v prvih šestih mesecih letos pa 255. Če dodamo še podatke o soglasjih k enotnemu

dovoljenju za prebivanje in delo na prej omenjenih področjih, pa je bilo teh dovoljenj v letu 2016 izdanih 475, lani 783, v prvih šestih mesecih letos pa 433.

Nataša Juhnov

Število izdanih dovoljenj se v obdobju po letu 2015 precej povečuje, prav tako število soglasij k enotnemu dovoljenju za prebivanje in delo.

Znanje slovenskega jezika je obvezno

Kako pa je z znanjem slovenskega jezika? Na zavodu pojasnjujejo, da je to obvezno, v postopkih izdaje delovnega dovoljenja ali soglasja pa se zahteva le v primerih, ko gre za delo s strankami, kar je v skladu z določili zakona o javni rabi slovenščine.

Kaj pravi zakon?

Zakon o javni rabi slovenščine (ZJRS) v 14. členu med drugim določa, da vse pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost, poslujejo s strankami na območju Republike Slovenije v slovenščini. Kadar je njihovo poslovanje namenjeno tudi tujcem, se poleg slovenščine lahko uporablja tudi tuji jezik. Dolžnost zasebnega delodajalca

ali delodajalke je, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami: 1. določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine in 2. pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine.

GOSPODARSTVO, ČETRTEK, 25. JULIJ 2019 TERMIT

Nestrovkovna interpretacija in uporaba neustreznih uredb

Zmotna zasnova projektne naloge in neustreznost jemanja porušenih vzorcev

Družba Termit je v preteklih dneh v sodelovanju s predstavniki relevantnih strok preučila dokument »Vzorčenje in kemijske analize sanacijskega materiala, površinskih in podzemnih voda na območju nekdanjega odkopa Drtija, kjer deluje podjetje Termit d. d.«. V dokumentu Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) ugotavlja, da je prišlo do okoljske škode tlom. Na podlagi tega dokumenta je Inšpektorat za okolje izdal odločbo v skladu s katero sta družbi Termit prepovedana sprejem in predelava odpadkov. Interpretacija rezultatov kemijskih analiz, ki jo je pripravil ARSO, je po prepričanju Termita in predstavnikov relevantnih strok nestrovkovna, njene ugotovitve pa neutemeljene in zavajajoče. Po mnenju vodstva Termita tudi inšpekcijska odločba o prepovedi sprejema in predelave odpadkov nima ustrezne osnove.

Zmotna zasnova projektne naloge in neustreznost jemanja porušenih vzorcev

»Termit ne problematizira analiz, ki so bile opravljene v Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) v Mariboru niti strokovnosti vzorčenja, ki ga je opravil IRGO Consulting. Razlog za neustreznost vzorčenja in izluževanja vzorcev izvira že iz projektne naloge, ki jo je januarja 2019 pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor (MOP). Projektna naloga je bila namreč podlaga za oddajo javnega naročila vzorčenja ter izdelavo kemijskih analiz. V projektni nalogi je MOP navedel, da se za izdelavo izluževalnih testov odvzame porušene vzorce in ne neporušenih, kakor bi bilo po mnenju stroke potrebno. V družbi Termit smo na to opozarjali že tedaj, vendar neuspešno,« je povedal direktor podjetja Termit Anton Serianz.

V skladu s slovensko zakonodajo Termit vgrajuje gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo potrebno narediti na neporušenih (torej nezmetih) vzorcih. Izluževanje neporušenih vzorcev strokovno poteka na način, da se vzorce določen čas namaka v destilirani vodi, nato pa se pridobljeni izlužek analizira na to, koliko in kakšne snovi iz vzorca lahko prehajajo v okolje.

Nestrovkovna interpretacija in uporaba neustreznih uredb

Druga ključna težava je nastala pri interpretaciji rezultatov kemijskih analiz. Slednjo lahko pripravijo zgolj strokovnjaki, ki poznajo celovito stanje na obravnavanem področju, saj ocene vpliva na okolje ni mogoče

narediti zgolj na podlagi kemijskih analiz. Pri interpretaciji rezultatov je potrebno poleg zakonodaje upoštevati še celo vrsto ostalih dejavnikov (hidrologija, vreme v obdobju vzorčenja, geologija, hidrogeologija, itd.). Zgolj na podlagi upoštevanja celovitega stanja in vplivov se namreč lahko poda korektno in strokovno interpretacijo.

Prof. dr. Viktor Grilc iz Visoke šole za varstvo okolja Velenje pri tem opozarja tudi na problematičnost vzorčenja: »Mesta vzorčenja sanacijskega materiala so naključno izbrana in glede na njihovo majhno število v primerjavi z velikostjo površine saniranega prostora ne zagotavljajo reprezentativnosti. Prav tako je velika pomanjkljivost tudi časovno enkratni odvzem vzorcev, kar je posebno pomembno za vodne vzorce, ki so odvisni od vsakokratnih vremenskih razmer. Tretja pomembna pomajnkjivost vzorčenja pa je v tem, da so v nadaljnjo analizo pošiljali zgolj ciljne slabe vzorce (»hot spot«), ki so jih odkrili že s terenskimi analizami. Takšen način selekcije vzorcev nikakor ne zagotavlja objektivne ocene povprečnega stanja obremenjenosti obravnavanega okolja.«

V primeru Termita je rezultate kemijskih analiz interpretiral ARSO. NLZOH je na ARSO poslal zgolj tabele z številčnimi podatki kemijskih analiz, ki same po sebi ne povedo ničesar, če jih ne primerjamo z mejnimi vrednostmi glede na ustrezne uredbe.

Domen Neffat iz Odvetniške družbe Neffat je glede neustrezne rabe uredb povedal: »ARSO svojo interpretacijo gradi na predpostavki, da gre za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav celo iz njihovega poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt. V sklopu vzorčenja so bili res narejeni tudi vzorci na naravnih tleh, vendar pa slednji niso bili vključeni v laboratorijske analize, saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi. Iz tega izhaja, da naravna tla v sklopu analiz niso bila preiskana, zato je neustrezna tudi ocena, da je nastala okoljska škoda tlom. Ob predpostavki, da gre za naravna tla je ARSO pri svoji interpretaciji laboratorijskih analiz uporabil mejne vrednosti iz Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih vrednostih nevarnih snovi v tleh. Ta uredba je za dani primer nerelevantna in neustrezna, saj niso bila preiskana naravna tla temveč gradbeni material.«

Sanacija ne vpliva na izločanje snovi iz materiala

Doc. dr. Ana Mladenovič iz Zavoda za **gradbeništvo** Slovenije je povedala: »Termit na območju sanacije vgrajuje gradbene kompozite, ki jih izdelava iz predelanih nenevarnih odpadkov. V odpadkih, ki jih Termit lahko sprejema v skladu z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem so prisotne tudi težke kovine, toda te so

povsod okoli nas. Tudi v kuhinjskem priboru, ki ga vsakodnevno uporabljamo, se nahajajo visoke koncentracije težkih kovin, vendar so tam zato da zagotovijo potrebne lastnosti materiala. Njihova vsebnost ni problematična, saj so te snovi netopne in imobilno vezane, zato ne prehajajo v okolje. Ključno je torej, koliko se te snovi izločajo iz materiala. V Termitu predelane odpadke zmešajo z glino ter mešanico ob ustrezni vlagi vgradijo v plasti. Na ta način dobijo nepropustne plasti, v katerih so težke kovine fizikalno in kemijsko imobilizirane in zato ne prehajajo v okolje.«

Analizirani vzorci vode potrjujejo ustreznost sanacije

Da vgradnja sanacijskega materiala poteka na ustrezen način potrjujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica, ki teče vzdolž obravnavanega območja. V sklopu analize sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. Primerjava obeh vzorcev kaže, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na okolje.

Tudi pri vrednotenju kemijskih analiz vzorcev vode je bila sicer neustrezno uporabljena Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo. ARSO je namreč pri vrednotenju rezultatov kemijskih analiz vode uporabil napačne mejne vrednosti za merilna mesta, kjer ne gre za neposredno odvajanje v vodotok, kar je v omenjeni Uredbi jasno opredeljeno. Če bi v skladu z omenjeno Uredbo upoštevali pravilne mejne vrednosti so vsi analizirani parametri v dovoljenih koncentracijah.

Za ocenjevanje ujete podzemne vode v obeh piezometrih uporaba Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo ni ustrezna, saj v tem primeru ne gre za odvajanje odpadne vode, kot to izhaja iz omenjene Uredbe. Prav tako ujeta podzemna voda v piezometrih nima nobene povezave s podzemno vodo iz karbonatnega vodonosnika, ki je namenjena oskrbi s pitno vodo.

Oslovski most preko Glinščice, na katerem lahko strmoglavni politična usoda predsednika vlade

JULIJ 25, 2019

By jpd

Stanko Štrajn

in [GOSPODARSTVO](#)
[KOMENTIRAJ](#)

V zadnjem tednu skoraj ni poročila na različnih kanalih TV, pa tudi časopisa Dnevnika ne, da ne bi zagnani raziskovalni novinarji poročali o za Slovenijo usodnem vprašanju, kateri ponudnik bo zgradil že sedaj znameniti 170 m dolgi most čez Glinščico na železniški progi drugega tira Divača – Koper. Kar je povsem normalna konkurenčna borba za pridobitev javnega naročila med ponudniki gradbenimi izvajalci del, je v poročilih in pisanjih prikazano kot boj različnih lobijev eksponentov različnih političnih opcij, ki skušajo iz javnega denarja zase prilastiti na račun davkoplačevalcev kolikor mogoče velik dobiček. Zadevo je pričela raziskovati celo resorna ministrica za infrastrukturo Alenka Bratušek, ki je zahtevala, naj ji 2TDK poroča in ji razloži, kar že teden dni razlagajo mediji.

Iz pisanja novinarke Anje Hreščak, ki je gotovo najgloblje posvečena v skrivnosti 2TDK in uživa privilegij, da ji 2TDK pove več kot ostalim novinarjem, razberemo, da 2TDK vztraja pri svojem stališču, ki mu ga je prijazno predlagal Kolektor CPG, da obstaja sum, da so reference najugodnejšega ponudnika neustrezne, zaradi česar naj bi 2TDK zahteval dokaze o verodostojnosti predloženih referenc. Povedano preprosto, 2TDK dvomi, ali je most, ki so ga kot referenco predlagali partnerji najugodnejšega ponudnika res daljši od 40m in ali je oporni zid zgrajen v Prekmurju res visok vsaj 8m in dolg vsaj 50m. Vsekakor gre za izjemno zahtevno vprašanje, ki ga mora 2TDK razrešiti, če želi pravilno oddati javno naročilo za 5 do 6 milijonov višjo ceno Kolektorju CPG, ali pa to naročilo za 69% nižjo ceno oddati najugodnejšemu ponudniku, skupini Markomark Nival.

Očitno je vprašanje referenc v javnih naročilih trenutno točka preloma, na kateri temelji po mnenju Anje Hreščak priložnost, da pri trenutno največji infrastrukturni investiciji oddamo javna naročila tujim ponudnikom, ki bodo milostno pristali na izkoriščanje domačih podizvajalcev. To je edini način, da del ne preplačamo in tako preprečimo domačim gradbenikom postati novi gradbeni baroni, ki neutrudno brez občutka za pravo mero nameravajo izčrpati proračunski denar. Vidimo, da je 2TDK gotovo odgovoren na tej točki preloma preprečiti vsakršno packarijo in zagotoviti, da bo naročilo dobil ponudnik, ki ima izpolnjene referenčne pogoje ne glede na ceno, samo da bo oddaja naročila pravilna.

Zakon o javnih naročilih dopušča naročnikom presojeti usposobljenost ponudnikov za izvedbo naročila z izkazanimi referencami, vendar naročnikov ne obvezuje nujno zahtevati reference, ker usposobljenost ponudnikov lahko preveri tudi drugače. Ali je nek ponudnik sposoben zgraditi most, dolg 170

metrov, je odvisno od tega, ali razpolaga z ustrezno potrebno strojno gradbeno opremo in mehanizacijo, ali ima na razpolago kvalificirane delavce in ali ima strokovnjake inženirje **gradbeništva**, ki imajo znanje, kako se takšen most gradi. Ali je tak usposobljen ponudnik sposoben tudi dejansko gradnjo izvesti, je odvisno še od njegovega finančnega položaja, kar se izkaže z ustreznimi bančnimi garancijami. Ali je ponudnik tudi organizacijsko sposoben izvesti določeno gradnjo, je mogoče presojati glede na njegov obseg poslovanja, torej glede na parametre, izkazane v njegovi bilanci stanja in bilanci uspeha. Koliko je tak ponudnik verodostojen, nam pove tudi njegov izkaz o poravnanih davkih in prispevkih, ter izkaz o poravnanih obveznostih njegovim dobaviteljem in izpolnitvenim pomočnikom ter korektno v skladu z kolektivno pogodbo in veljavnimi predpisi izplačanimi plačami zaposlenim delavcem.

Vse te možnosti preveritve usposobljenosti za izvedbo naročila 2TDK ne zanimajo, kajti svojo pozornost je usmeril zgolj na vprašanje, ali je oporni zid, ki služi referencam, res visok vsaj 8m.

Ponudnik je dolžan svoje reference v pravilni in popolni ponudbi izkazati, kar je najugodnejši ponudnik Markomark Nival nedvomno storil, ker je 2TDK v svoji razveljavljeni odločitvi nesporno potrdil. Predložena referenca pomeni, da je ponudnik predložil potrdila investitorja in nadzornega inženirja, da je kvalitetno in pravočasno zgradil objekt, ki ustreza zahtevanim pogojem razpisa. Zastopnik naročnika in nadzorni inženir, ki takšno referenčno potrdilo izdaja, s tem izdaja javno listino in kazensko pravno, moralno in materialno odgovarjata za resničnost potrjenih dejstev, ker bi neresnično potrjevanje bilo kaznivo dejanje goljufije. Če naročnik referencam ne verjame, ali če o teh referencah podvomi, ker konkurenčni ponudnik zatrjuje, da reference niso ustrezne, lahko in mora preveriti ustreznost referenc. To lahko stori na primer z ogledom referenčnega objekta in pregledom projektov za ta objekt. Naročniku nihče ne preprečuje izvesti meritve in preveriti, ali je referenčni most res dolg 40m in ali je oporni zid res visok vsaj 8m in dolg vsaj 50m. Takšne meritve lahko opravijo usposobljeni geometri, domnevamo pa lahko, da bi tudi strokovna komisija za oddajo naročila 2TDK in celo njena člana uprave bila sposobna vzeti v roke meter in bi lahko premerila referenčne objekte po dolgem in počez ter se tako onkraj vsakega dvoma prepričala o ustreznosti predloženih referenc, ki jim ne moreta verjeti, ker Kolektor CPG trdi, da predložene reference najugodnejšega ponudnika niso zadostne.

Ker je oporni zid, ki ga je zgradil najugodnejši ponudnik in ga priglasil za svojo referenco vkopan v brežino, bo moral 2TDK zaradi preveritve referenc predmetni oporni zid odkopati in po opravljenih meritvah z metrom zid zopet zasuti in brežino utrditi v prvotno stanje. Koliko bo to stalo in kako se to izvede za razrešitev tako pomembnega vprašanja referenc, niti ni pomembno, saj bo vse plačal proračun, kajti pomembno je le ugotoviti zaradi spoštovanja prava,

ali je oporni zid res zgrajen v skladu s projekti in ali nemara ni kakšen centimeter premalo visok ali premalo dolg. Vidimo, da je pomembna dolžina zidu, ne vemo pa, koliko je pomembna dolžina in globina pameti, ki ta zid meri.

Naročnik lahko in mora sam preveriti pravilnost in popolnost prispelih ponudb in vsaj do sedaj je v praksi javnega naročanja v Sloveniji veljalo, da so reference ustrezne, če je iz referenčnih potrdil, projektov, gradbene knjige razvidno, da so reference skladne z zahtevanimi razpisnimi pogoji. Če bo od sedaj dalje praksa ubrala nova pota in bo naročnik po opozorilu mnogo dražjih ponudnikov reference preverjal z izkopavanjem zidov in merjenjem dolžin, višin in širin in če bo pri tem še zahteval potrjevanje referenčnih laboratorijev o kvaliteti gradenj, bodo javna naročila v Sloveniji gotovo še mnogo bolj zapletena in čas od objave razpisa do podpisa pogodbe z najugodnejšim ponudnikom bo še mnogo daljši. Gotovo bomo pričeli enako ali daljšim postopkom oddaje javnega naročila, kot ga po zaslugi Državne revizijske komisije uprizarja DARS pri predoru Karavanke. Čeprav grozi realna možnost, da bo Slovenija zaradi zamude izpolnitve obveznosti po meddržavni pogodbi morala plačati bog vedi koliko visoko odškodnino Avstriji, to akterjev tega naročila ne moti, saj ni mogoče dovoliti, da bi se zgodila krivica in bi Kolektor CPG ne dobil naročila za približno tretjino višjo ceno, kot jo ponuja najugodnejši turški ponudnik.

Če naročnik odda naročilo dražjemu ponudniku, se vsiljuje še povsem racionalna varianta, ki jo lahko izbereta dražji in najugodnejši ponudnik, če upoštevata njune poslovne interese. Najugodnejši ponudnik se v odprtem roku za vložitev revizije dogovori z dražjim ponudnikom in z njim sklene podizvajalsko pogodbo, po kateri prevzame vse delo na primer za 10% nižjo ceno od dražje ponudbe in tako dobi delo kot podizvajalec za hipotetično 40% višjo ceno od njegove najugodnejše ponudbe. Dražji ponudnik dobi na primer 15% provizijo in je zgolj formalno izvajalec, dejansko pa delo opravi kot podizvajalec najugodnejši ponudnik. Tak konkreten primer se je zgodil pri znameniti MAKETI. V takšnem primeru seveda podizvajalec ne vloži revizije, saj je vlaganje revizije njegova pravica in ne dolžnost. Tako imata lep dobiček tako najugodnejši, kot tudi dražji ponudnik, plača pa seveda naročnik iz proračuna Republike Slovenije, tako kot se je to pripetilo pri MAKETI.

Hipotetično bi v danem primeru Kolektor CPG lahko sklenil gradbeno pogodbo z 2TDK za približno 14 milijonov evrov, če je tudi v njegovi ponudbi računsko napaka. Najugodnejši ponudnik bi v primeru opisanega aranžmaja namesto za 8.5 milijonov evrov (kolikor je cena z upoštevanjem računsko napake) opravil delo za 4 milijone evrov višjo ceno (za 12.5 milijona evrov), Kolektor CPG pa bi zgolj s podpisovanjem pogodb in formalnim prevzemom del, brez da bi karkoli delal, pobral provizijo v višini 1.5 milijona evrov. Takšno ravnanje izpolnjuje vse znake kaznivega dejanja goljufije, saj si akterji iz proračuna v nasprotju z določbami zakona o javnem naročanju prilastijo lep zaslužek. Ob upoštevanju dejstva, da takšne goljufije po kriterijih Ustavnega sodišča iz znane odločitve v

primeru Patria ni mogoče dokazati, celo nihče nič ne tvega. Izvajalci bi bili celo nerazsodni, če bi ravnali pošteno in ne bi izrabili priložnosti, ki jih naravnost ponuja naročnik.

Seveda je vprašanje, zakaj uprava 2TDK prevzema tveganje takšnih škandaloznih odločitev, kot je tudi še vedno neodgovorjeno vprašanje, zakaj je Direkcija za infrastrukturo pri aferi MAKETA sprejela odločitve, ki so realizirale opisan možen način izčrpavanja proračuna. Ni mogoče oceniti, ali bo kdaj, tako kot v primeru MAKETA tudi v primeru most čez Glinščico, prišlo do enakega, ali podobnega razpleta, kot tudi ni mogoče oceniti, ali bodo pristojni organi nadzora in organi pregona kaj ukrenili in zavarovali proračunski denar pred takšnimi in temu podobnimi zlorabami, če bo do njih prišlo. Kritična javnost pa nima vpogleda v dokumentacijo naročnika, ne more prisluškovati telefonskim pogovorom in uporabljati drugih prikritih metod preiskovanja, ki jih ima na razpolago kriminalistična policija.

Vse navedeno se kot nastop klovnov v cirkusu dogaja javno in to zmedo lahko opazuje in po spletu v maniri sovražnega govora komentira slovenska javnost. Iz komentarjev množice spletnih komentatorjev razberemo, da slovenska javnost ne spregleda, da pri vsej stvari ni najpomembnejše, ali bo nek posel pridobil Kolektor CPG za ne vem koliko milijonov proračunskega denarja več ali manj, pač pa je pri vsej zadevi daleč najpomembnejše vprašanje, kaj in kako ukrepa slovenska izvršna oblast, to je Vlada RS in njeni resorni organi, da bi naredila red, zagotovila spoštovanje prava, zavarovala javni interes, zagotovila gospodarski napredek in omogočila Slovincem dostojno življenje. Gre preprosto za vprašanje, kaj in koliko so pristojni organi izvršne oblasti pripravljene storiti, da bi preprečili javnim naročnikom zlorabe njihovih pooblastil pri upravljanju javnega denarja ter tako tudi preprečili združbam politično opredeljenih elit (levih in desnih) nezakonito z zlorabami ali celo z vsemi oblikami sofisticiranih načinov korupcije bogatiti na račun revščine večine Slovencev.

Nebulozno javno – javno partnerstvo, ki ga je izumila Cerarjeva vlada in ga vneto nadgrajuje Vlada Marjana Šarca, bi že zaradi afere MAKETA, ki je dokazala kako se razmetava proračunski denar, zahtevalo temeljito spremembo pravnega statusa 2TDK, ki z javnim denarjem ne bi smel razpolagati, pač pa le odgovorno upravljati. Drugi tir Divača – Koper je za slovensko gospodarstvo tako pomemben, da pri tem projektu ne bi smeli improvizirati z nestrokovnimi in neizkušenimi kadri. Če 2TDK zahteva reference od svojih izvajalcev, bi Vlada pri imenovanju odgovornih kadrov v tem »*inhouse projekt*» podjetju morala zagotoviti vsaj preverjanje strokovne usposobljenosti in intelektualne poštenosti ljudi, ki odločajo o izgradnji te proge.

Naročilo za izgradnjo mostu čez Glinščico nam nazorno dokazuje, kako 2TDK kot naročnik ni znal, ali hotel, z razpisnimi pogoji omogočiti zdrave konkurence domačih ponudnikov. Evidentno je, da 2TDK ne zanima vprašanje usposobljenosti za izgradnjo in ponudbena cena, pač pa zgolj birokratsko išče

možnost, kako bi z zlorabo prava lahko oddal naročilo dražjemu ponudniku, tako kot je to bravurozno pred njim pri MAKETI izvedla Direkcija za infrastrukturo pod vodstvom direktorja Damirja Topolka in najsposobnejšega ministra Šarčeve vlade, razrešenega Jureta Lebna. Kljub dejstvu, da predsednik Vlade Marjan Šarec zahteva ukrepanje, resorna ministrica za infrastrukturo mirno zahteva poročila, katerih vsebina je skrivnost, v katero celo zaupanja vredna raziskovalna novinarka Anja Hreščak ni posvečena, ker nam nič ne poroča o tem, kaj sta se Alenka Bratušek in član uprave 2TDK, Marko Brezigar, pogovarjala in kaj bo 2TDK poročal, če pa je že sam oznanil, da prispelih ponudb ni preveril in ocenil ustrezno.

Povedano preprosto, ni jih ocenil in preveril tako, da bi naročilo oddal za 5 do 6 milijonov dražjemu ponudniku. Vsekakor ni zaslediti zahteve Alenke Bratušek naj 2TDK poroča, kako bo pri tem največjem projektu oddal naročila na podlagi preverjanja vsebinske sposobnosti ponudnikov, ne pa zgolj na podlagi referenc, kar vse narekuje že v naprej podreditev domačega **gradbeništva** v položaj podizvajalcev tujih ponudnikov. Pričakovati bi bilo, da bo Alenka Bratušek, če ne želi prevzeti odgovornost za razmetavanje javnega denarja in če želi preprečiti, da bi ta odgovornost na koncu pristala še na celotni Vladi in grbi Marjana Šarca, zahtevala konkretne predloge, načrte, terminske plane, vsebinske razlage razpisnih pogojev, kako se bo ta največji projekt operativno vodil.

Samo z odločnim ukrepanjem bi resorna ministrica lahko pometla z očitno neuspešnim vodenjem projekta, ki ne zmore preprečiti niti ponavljanja računalniških napak v razpisni dokumentaciji, ki jih očitno *inhouse inženir* DRI ni sposoben odpraviti, ali pa jih pravzaprav ne želi odpraviti, ker le pomanjkljiva računalniška oprema omogoča manipulacije pri oddaji naročil dražjim ponudnikom. Ne smemo pozabiti, da je DRI pred kakšnim letom razveljavil svoj razpis za pripravo ustrezne računalniške opreme za vodenje velikih gradbenih investicij in da razveljavljenega razpisa ni ponovil tako, da bi omogočil ponudnikom, ki imajo dovolj znanja potrebno programsko opremo izdelati, tako, da bi z njeno uporabo izločili možnosti sprenevedanja, kot smo mu priča pri naročilu mostu čez Glinščico.

Predsednik Vlade in njegova resorna ministrica gotovo vse te dileme poznata, če bereta, kaj vse strokovna in kritična javnost govori in piše in javno objavlja. Če ne bosta zmogla, ali hotela narediti redu, se bo praksa mostu čez Glinščico nadaljevala in stopnjevala pri večjih naročilih. Skratka, če predsednik Vlade in njegova resorna ministrica za infrastrukturo ne bosta zagotovila gospodarnega vodenja te največje infrastrukturne investicije, bo most čez Glinščico njun oslovski most, ker bo njuna opustitev ukrepanja omogočila nadaljevanje karavane zlorab, za kar bosta, če ne prej na prihodnjih volitvah, tako kot bivši predsednik Vlade Miro Cerar, plačala kazen za njuno širokogrudno prevzemanje odgovornosti za ravnanje njunih kadrov v 2TDK in DRI.

25.7.2019 11:47

Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu

Ljubljana, 25. julija (STA) - Razpoloženje v slovenskem gospodarstvu se je s prihodom poletja izboljšalo. Potem ko se je vrednost kazalnika gospodarske klime junija znižala, se je julija spet okrepila. Za vedrejšje vzdušje je zaslužno predvsem izboljšanje razpoloženja v predelovalnih dejavnostih, saj v preostalih dejavnostih večjih sprememb ni opaziti.

Vrednost kazalnika gospodarske klime je bila v juliju pri 6,9 odstotne točke, kar je 1,4 odstotne točke več kot v juniju, so danes sporočili iz državne statistične urada.

Boljše gospodarsko razpoloženje na mesečni ravni je bilo predvsem posledica vpliva izboljšanja razpoloženja v predelovalnih dejavnostih (za 1,4 odstotne točke), medtem ko kazalniki zaupanja v preostalih dejavnostih niso imeli večjega vpliva.

Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih sta julija izboljšala kazalnika pričakovana proizvodnja in skupna naročila, medtem ko se vrednost kazalnika zaloge končnih izdelkov ni spremenila. Tudi v zadnjem trimesečju so podjetja kot glavni omejitveni dejavnik proizvodnje izpostavljala pomanjkanje usposobljenih delavcev. Sledili sta nezadostno domače in tuje povpraševanje.

V trgovini na drobno se je kazalnik zaupanja julija nekoliko znižal, vendar je ostal na višji ravni kot v juliju 2018 in tudi višji od dolgoletnega povprečja. Največ podjetij v trgovini na drobno je kot glavni omejitveni dejavnik za svojo dejavnost navedlo konkurenco v panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje.

S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v **gradbeništvu**, kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi dejavniki so gradbinci navajali tudi veliko konkurenco v dejavnosti in visoke stroške dela.

Vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih se ta mesec ni spremenila in tako ostaja malenkost pod svojo vrednostjo v juliju lani. Največ storitvenim podjetjem je poslovanje oteževalo nezadostno povpraševanje, nekatera so imela težave tudi zaradi pomanjkanja delovne sile in finančnih ovir.

Na letni ravni se je razpoloženje v slovenskem gospodarstvu sicer poslabšalo, vendar je bilo še vedno precej nad dolgoletnim povprečjem. Od svoje vrednosti v juliju 2018 je bil kazalnik gospodarske klime ta mesec nižji za 3,7 odstotne točke.

Na poslabšanje gospodarskega razpoloženja na letni ravni je po ugotovitvah statistikov najbolj vplival kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih (za 2,1 odstotne točke). Na padec indeksa so vplivali še kazalniki zaupanja v storitvenih dejavnostih (za 0,7 odstotne točke), v **gradbeništvu** (za 0,7 odstotne točke) in med potrošniki (za 0,6 odstotne točke). Nasprotno je bil vpliv kazalnika zaupanja v trgovini na drobno pozitiven (za 0,3 odstotne točke).

Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu

25.07.2019 11:47

Ljubljana, 25. julija (STA) - Razpoloženje v slovenskem gospodarstvu se je s prihodom poletja izboljšalo. Potem ko se je vrednost kazalnika gospodarske klime junija znižala, se je julija spet okrepila. Za vedrejšje vzdušje je zaslužno predvsem izboljšanje razpoloženja v predelovalnih dejavnostih, saj v preostalih dejavnostih večjih sprememb ni opaziti.

Vrednost kazalnika gospodarske klime je bila v juliju pri 6,9 odstotne točke, kar je 1,4 odstotne točke več kot v juniju, so danes sporočili iz državnega statističnega urada.

Boljše gospodarsko razpoloženje na mesečni ravni je bilo predvsem posledica vpliva izboljšanja razpoloženja v predelovalnih dejavnostih (za 1,4 odstotne točke), medtem ko kazalniki zaupanja v preostalih dejavnostih niso imeli večjega vpliva.

Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih sta julija izboljšala kazalnika pričakovana proizvodnja in skupna naročila, medtem ko se vrednost kazalnika zaloge končnih izdelkov ni spremenila. Tudi v zadnjem trimesečju so podjetja kot glavni omejitveni dejavnik proizvodnje izpostavljala pomanjkanje usposobljenih delavcev. Sledili sta nezadostno domače in tuje povpraševanje.

V trgovini na drobno se je kazalnik zaupanja julija nekoliko znižal, vendar je ostal na višji ravni kot v juliju 2018 in tudi višji od dolgoletnega povprečja. Največ podjetij v trgovini na drobno je kot glavni omejitveni dejavnik za svojo dejavnost navedlo konkurenco v panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje.

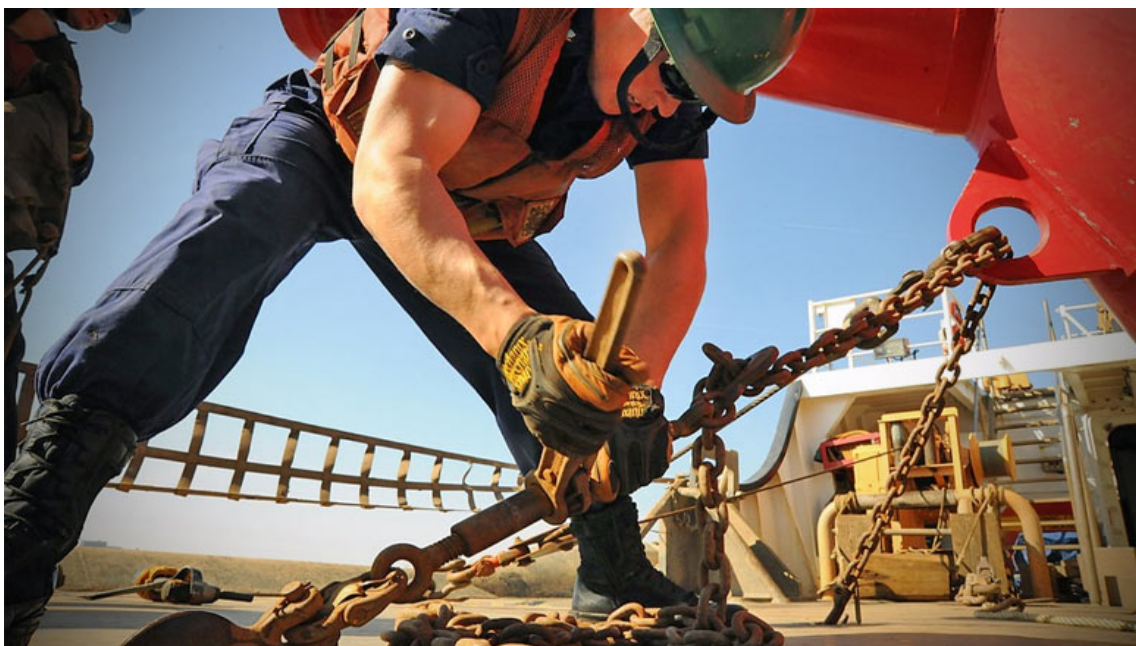
S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v **gradbeništvu**, kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi dejavniki so gradbinci navajali tudi veliko konkurenco v dejavnosti in visoke stroške dela.

Vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih se ta mesec ni spremenila in tako ostaja malenkost pod svojo vrednostjo v juliju lani. Največ storitvenim podjetjem je poslovanje oteževalo nezadostno povpraševanje, nekatera so imela težave tudi zaradi pomanjkanja delovne sile in finančnih ovir.

Na letni ravni se je razpoloženje v slovenskem gospodarstvu sicer poslabšalo, vendar je bilo še vedno precej nad dolgoletnim povprečjem. Od svoje vrednosti v juliju 2018 je bil kazalnik gospodarske klime ta mesec nižji za 3,7 odstotne točke.

Na poslabšanje gospodarskega razpoloženja na letni ravni je po ugotovitvah statistikov najbolj vplival kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih (za 2,1 odstotne točke). Na padec indeksa so vplivali še kazalniki zaupanja v storitvenih dejavnostih (za 0,7 odstotne točke), v **gradbeništvu** (za 0,7 odstotne točke) in med potrošniki (za 0,6 odstotne točke). Nasprotno je bil vpliv kazalnika zaupanja v trgovini na drobno pozitiven (za 0,3 odstotne točke).

Kljub počitnicam na trgu dela živahno

25. JULIJ, 2019

Velenje – Trg dela je kljub poletju in počitnicam na območju Urada za delo Velenje živahen. Zaposlenost se v Šaleški dolini še vedno povečuje, brezposelnost pa še vedno upada. V evidenci brezposlenih je 1.708 oseb. Delodajalci zelo veliko povprašujejo po kadrih s področja **gradbeništva**, proizvodnje, gostinstva in turizma ter zdravstva.

Od preciznega k pametnemu kmetijstvu

[« All Dogodki](#)

Od preciznega k pametnemu kmetijstvu

25 avgusta @ 10:00 - 11:30

Zveza slovenske podeželske mladine in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Katedra za biosistemsko inženirstvo vas vabimo na dogodek:

Od preciznega k pametnemu kmetijstvu, ki bo v nedeljo, 25. avgusta 2018 ob 10. uri, v dvorani 5 na kmetijsko živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni.

Program dogodka:

10.00 – 10.45 STROKOVNE PREDSTAVITVE

- dr. Miran Lakota (FKBV): Izzivi, ki jih prinaša pametno kmetijstvo
- Sergej Krajnc: Primeri uporabe dronov v slovenskem kmetijstvu
- Jurij Rakun (FKBV): Robotika v slovenskem kmetijstvu

10.45 – 11.10 RAZPRAVA

11.10 – 11.30 DEMONSTRACIJA NA VZORČNIH POVRŠINAH

- FarmBeast je manjši prototipni robot, ki je nastal pod vodstvom Katedre za biosistemsko inženirstvo kot plod interdisciplinarnega sodelovanja študentov več študijskih smeri. Študenti so razvili sistem ekološko sprejemljivejšega, avtonomnega odkrivanja in odstranjevanja plevelov na tri različne načine; mehanično, termično in s pomočjo kemičnih pripravkov.
- Rovitis 4.0 je avtonomni robot večjih dimenzij, namenjen resni uporabi za nanos fito-farmaceutskih sredstev (FFS) v vinogradih. Robot ob podpori različnih senzorjev (LIDAR, RTK-GPS, IMU, odometrija) deluje avtonomno, tako da se samodejno premika po obdelovalni površini in izvaja nanosa FFS.
- Droni.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Kmetijsko gozdarski zavod Maribor išče svetovalca specialista II za kmetijske gradnje.

JUL 25, 2019 | ZAPOSILITEV

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije Kmetijsko gozdarski zavod Maribor išče svetovalca specialista II za kmetijske gradnje.

Delo se nanaša na kmetijske gradnje in svetovanje v zvezi s tehnološkimi, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijskih dejavnosti oz. dopolnilnih dejavnosti, svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva, svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike, svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov, izobraževanje in usposabljanje kmetov, priprava strokovnih člankov za medije, organizacija in izvedba strokovno pospeševalnih prireditev, izdelava zahtevnih vlog in poslovnih načrtov za kmetije, sodelovanje in vključevanje v mednarodne in nacionalne projekte, sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi in strokovnimi ustanovami doma in v tujini ter prenos znanja v prakso.

Zahtevano:

- Izobrazba – II. bolonjska ali univerzitetna (predbolonjska) **gradbeništvo**.
- delovne izkušnje – 4 leta,
- vozniški izpit – B kategorije,
- jeziki – osnovno znanje enega izmed svetovnih jezikov (angleščina, nemščina, italijanščina, francoščina).

Računalniška znanja: urejevalnik besedil – zahtevno

- delo s preglednicami – zahtevno
- delo z bazami podatkov – osnovno
- programiranje – osnovno
- poznavanje računalniških omrežij – osnovno
- poznavanje operacijskih sistemov – osnovno
- računalniško oblikovanje – zahtevno

Rok prijave 8.8.2019, vloge se pošljejo po e-pošti na naslov anica.kiric@kmetijski-zavod.si, kontaktna oseba **ga. Anica Kirič, 02 2284900**.

Z začetkom poletja tudi vedrejšje vzdušje v gospodarstvu

Ljubljana, 25. julija - Razpoloženje v slovenskem gospodarstvu se je s prihodom poletja izboljšalo. Potem ko se je vrednost kazalnika gospodarske klime junija znižala, se je julija spet okrepila. Za vedrejšje vzdušje je zaslužno predvsem izboljšanje razpoloženja v predelovalnih dejavnostih, saj v preostalih dejavnostih večjih sprememb ni opaziti.

Vrednost kazalnika gospodarske klime je bila v juliju pri 6,9 odstotne točke, kar je 1,4 odstotne točke več kot v juniju, so danes sporočili iz državnega statističnega urada.

Boljše gospodarsko razpoloženje na mesečni ravni je bilo predvsem posledica vpliva izboljšanja razpoloženja v predelovalnih dejavnostih (za 1,4 odstotne točke), medtem ko kazalniki zaupanja v preostalih dejavnostih niso imeli večjega vpliva.

Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih sta julija izboljšala kazalnika pričakovana proizvodnja in skupna naročila, medtem ko se vrednost kazalnika zaloge končnih izdelkov ni spremenila. Tudi v zadnjem trimesečju so podjetja kot glavni omejitveni dejavnik proizvodnje izpostavljala pomanjkanje usposobljenih delavcev. Sledili sta nezadostno domače in tuje povpraševanje.

V trgovini na drobno se je kazalnik zaupanja julija nekoliko znižal, vendar je ostal na višji ravni kot v juliju 2018 in tudi višji od dolgoletnega povprečja. Največ podjetij v trgovini na drobno je kot glavni omejitveni dejavnik za svojo dejavnost navedlo konkurenco v panogi, kar nekaj jih je opozarjalo tudi na visoke stroške dela. Sledilo je nizko povpraševanje.

S pomanjkanjem usposobljenih delavcev se soočajo tudi v **gradbeništvu**, kjer se je vrednost kazalnika zaupanja julija znižala za tri odstotne točke, s tem pa ostala tudi precej pod vrednostjo izpred leta dni. Med omejitvenimi dejavniki so gradbinci navajali tudi veliko konkurenco v dejavnosti in visoke stroške dela.

Vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih se ta mesec ni spremenila in tako ostaja malenkost pod svojo vrednostjo v juliju lani. Največ storitvenim podjetjem je poslovanje oteževalo nezadostno povpraševanje, nekatera so imela težave tudi zaradi pomanjkanja delovne sile in finančnih ovir.

Na letni ravni se je razpoloženje v slovenskem gospodarstvu sicer poslabšalo, vendar je bilo še vedno precej nad dolgoletnim povprečjem. Od svoje vrednosti v juliju 2018 je bil kazalnik gospodarske klime ta mesec nižji za 3,7 odstotne točke.

Na poslabšanje gospodarskega razpoloženja na letni ravni je po ugotovitvah statistikov najbolj vplival kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih (za 2,1 odstotne točke). Na padec indeksa so vplivali še kazalniki zaupanja v storitvenih dejavnostih (za 0,7 odstotne točke), v **gradbeništvu** (za 0,7 odstotne točke) in med potrošniki (za 0,6 odstotne točke). Nasprotno je bil vpliv kazalnika zaupanja v trgovini na drobno pozitiven (za 0,3 odstotne točke).

Sporočilo za javnost: Družba Termit in predstavniki stroke interpretacijo analiz sanacijskega materiala in vode na območju nekdanje odkopa Drtija ocenjujejo za nestrokovno, odločbo inšpekcije pa za neupravičeno

IZPOSTAVLJENO

četrtek, 25 julij 2019 15:12 Napisal A.P./ Sporočilo za javnost družbe Termit Comments:0 Komentarjev

Simbolična fotografija/ vir: Twitter

"Družba Termit je v preteklih dneh v sodelovanju s predstavniki relevantnih strok preučila dokument »Vzorčenje in kemijske analize sanacijskega materiala, površinskih in podzemnih voda na območju nekdanjega odkopa Drtija, kjer deluje podjetje Termit d. d.«, so zapisali v sporočilu za javnost družbe Termit, k se nadaljuje takole: ". V dokumentu Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) ugotavlja, da je prišlo do okoljske škode tlom. Na podlagi tega dokumenta je Inšpektorat za okolje izdal odločbo v skladu s katero sta družbi Termit prepovedana sprejem in predelava odpadkov. Interpretacija rezultatov kemijskih analiz, ki jo je pripravil ARSO, je po prepričanju Termita in predstavnikov relevantnih strok nestrokovna, njene ugotovitve pa neutemeljene in zavajajoče. Po mnenju

vodstva Termita tudi inšpekcijska odločba o prepovedi sprejema in predelave odpadkov nima ustrezne osnove.

Zmotna zasnova projektne naloge in neustreznost jemanja porušenih vzorcev

»Termit ne problematizira analiz, ki so bile opravljene v Nacionalnem laboratoriju za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) v Mariboru niti strokovnosti vzorčenja, ki ga je opravil IRGO Consulting. Razlog za neustreznost vzorčenja in izluževanja vzorcev izvira že iz projektne naloge, ki jo je januarja 2019 pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor (MOP). Projektna naloga je bila namreč podlaga za oddajo javnega naročila vzorčenja ter izdelavo kemijskih analiz. V projektni nalogi je MOP navedel, da se za izdelavo izluževalnih testov odvzame porušene vzorce in ne neporušenih, kakor bi bilo po mnenju stroke potrebno. V družbi Termit smo na to opozarjali že tedaj, vendar neuspešno,« je povedal **direktor podjetja Termit Anton Serianz**.

V skladu s slovensko zakonodajo Termit vgrajuje gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo potrebno narediti na neporušenih (torej nezmetih) vzorcih. Izluževanje neporušenih vzorcev strokovno poteka na način, da se vzorce določen čas namaka v destilirani vodi, nato pa se pridobljeni izlužek analizira na to, koliko in kakšne snovi iz vzorca lahko prehajajo v okolje.

Nestrokovna interpretacija in uporaba neustreznih uredb

Druga ključna težava je nastala pri interpretaciji rezultatov kemijskih analiz. Slednje lahko pripravijo zgolj strokovnjaki, ki poznajo celovito stanje na obravnavanem področju, saj ocene vpliva na okolje ni mogoče narediti zgolj na podlagi kemijskih analiz. Pri interpretaciji rezultatov je potrebno poleg zakonodaje upoštevati še celo vrsto ostalih dejavnikov (hidrologija, vreme v obdobju vzorčenja, geologija, hidrogeologija, itd.). Zgolj na podlagi upoštevanja celovitega stanja in vplivov se namreč lahko poda korektno in strokovno interpretacijo.

Prof. dr. Viktor Grilc iz Visoke šole za varstvo okolja Velenje pri tem opozarja tudi na problematičnost vzorčenja: »Mesta vzorčenja sanacijskega materiala so naključno izbrana in glede na njihovo majhno število v primerjavi z velikostjo površine saniranega prostora ne zagotavljajo reprezentativnosti. Prav tako je velika pomanjkljivost tudi časovno enkratni odvzem vzorcev, kar je posebno pomembno za vodne vzorce, ki so odvisni od vsakokratnih vremenskih razmer. Tretja pomembna pomanjkljivost vzorčenja pa je v tem, da so v nadaljnjo analizo pošiljali zgolj ciljne slabe vzorce (»hot spot«), ki so jih odkrili že s terenskimi analizami. Takšen način selekcije vzorcev nikakor ne zagotavlja objektivne ocene povprečnega stanja obremenjenosti obravnavanega okolja.«

V primeru Termita je rezultate kemijskih analiz interpretiral ARSO. NLZOH je na ARSO poslal zgolj tabele z številčnimi podatki kemijskih analiz, ki same po sebi ne povedo ničesar, če jih ne primerjamo z mejnimi vrednostmi glede na ustrezne uredbe.

Domen Neffat iz Odvetniške družbe Neffat je glede neustrezne rabe uredb povedal: »ARSO svojo interpretacijo gradi na predpostavki, da gre za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav celo iz njihovega poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt. V sklopu vzorčenja so bili res narejeni tudi vzorci na naravnih tleh, vendar pa slednji niso bili vključeni v laboratorijske analize, saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi. Iz tega izhaja, da naravna tla v sklopu analiz niso bila preiskana, zato je neustrezna tudi ocena, da je nastala okoljska škoda tlom. Ob predpostavki, da gre za naravna tla je ARSO pri svoji interpretaciji laboratorijskih analiz uporabil mejne vrednosti iz Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih vrednostih nevarnih snovi v tleh. Ta uredba je za dani primer nerelevantna in neustrezna, saj niso bila preiskana naravna tla temveč gradbeni material.«

Sanacija ne vpliva na izločanje snovi iz materiala

Doc. dr. Ana Mladenovič iz Zavoda za gradbeništvo Slovenije je povedala: »Termit na območju sanacije vgrajuje gradbene kompozite, ki jih izdelava iz predelanih nenevarnih odpadkov. V odpadkih, ki jih Termit lahko sprejema v skladu z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem so prisotne tudi težke kovine, toda te so povsod okoli nas. Tudi v kuhinjskem priboru, ki ga vsakodnevno uporabljamo, se nahajajo visoke koncentracije težkih kovin, vendar so tam zato da zagotovijo potrebne lastnosti materiala. Njihova vsebnost ni problematična, saj so te snovi netopne in imobilno vezane, zato ne prehajajo v okolje. Ključno je torej, koliko se te snovi izločajo iz materiala. V Termitu predelane odpadke zmešajo z glino ter mešanico ob ustrezni vlagi vgradijo v plasti. Na ta način dobijo nepropustne plasti, v katerih so težke kovine fizikalno in kemijsko imobilizirane in zato ne prehajajo v okolje.«

Analizirani vzorci vode potrjujejo ustreznost sanacije

Da vgradnja sanacijskega materiala poteka na ustrezen način potrjujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica, ki teče vzdolž obravnavanega območja. V sklopu analize sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. Primerjava obeh vzorcev kaže, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na okolje.

Tudi pri vrednotenju kemijskih analiz vzorcev vode je bila sicer neustrezno uporabljena Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo. ARSO je namreč pri vrednotenju rezultatov kemijskih analiz vode uporabil napačne mejne vrednosti za merilna mesta, kjer ne gre za neposredno odvajanje v vodotok, kar je v omenjeni Uredbi jasno opredeljeno. Če bi v skladu z omenjeno Uredbo upoštevali pravilne mejne vrednosti so vsi analizirani parametri v dovoljenih koncentracijah.

Za ocenjevanje ujete podzemne vode v obeh piezometrih uporaba Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo ni ustrezna, saj v tem primeru ne gre za odvajanje odpadne vode, kot to izhaja iz omenjene Uredbe. Prav tako ujeta podzemna voda v piezometrih nima nobene povezave s podzemno vodo iz karbonatnega vodonosnika, ki je namenjena oskrbi s pitno vodo."

Poslovne tendence, Slovenija, julij 2019

Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih v juliju 2019 višji

Zaupanje v predelovalnih dejavnostih je bilo v juliju 2019 višje, v **gradbeništvu** in trgovini na drobno nižje, v storitvenih dejavnostih pa enako kot v prejšnjem mesecu.

25.7.2019 | končni podatki

DELI OBJAVO:

Barbara Čertanec, Branka Savičič Krstevski

[Povpraševanje po podatkih](#)

Kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih na mesečni ravni višji, na letni ravni nižji

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila v juliju 2019 za 3 odstotne točke višja kot v prejšnjem mesecu in za 5 odstotnih točk nižja kot v istem mesecu prejšnjega leta ter enaka dolgoletnemu povprečju.

Na mesečni ravni sta se izboljšala kazalnika pričakovana proizvodnja in skupna naročila (za 10 oz. 1 odstotno točko). Vrednost kazalnika zaloge končnih izdelkov se ni spremenila.

Pomanjkanje usposobljenih delavcev še vedno glavni omejitveni dejavnik

Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti podjetij je bila v juliju 2019 83,7-odstotna ali za 1,3 odstotne točke nižja kot v aprilu 2019. Več kot 80-odstotna je bila v 61,2 % podjetij.

Med četrletnimi kazalniki sta se poslabšala kazalnik ustreznosti proizvodnih zmogljivosti in ocena konkurenčnega položaja na domačem trgu (vsak za 1 odstotno točko). Oceni konkurenčnega položaja na trgih držav članic EU in zunaj EU sta ohranili vrednosti iz prejšnjega meseca. Ocena obsega novih naročil se je izboljšala (za 1 odstotno točko).

Tudi v tem četrletju je bilo pomanjkanje usposobljenih delavcev glavni omejitveni dejavnik proizvodnje za največji delež podjetij (za 35 % podjetij) in tudi v tem četrletju sta mu sledili nezadostno domače in tuje povpraševanje (navedlo ju je 27 % oz. 26 % podjetij); naslednja taka dejavnika sta bila pomanjkanje delavcev na splošno (za 14 % podjetij) in negotove gospodarske razmere (za 9 % podjetij). Delež podjetij, ki jih pri poslovanju ni spremljala nobena od omenjenih omejitev, je bil enak kot v prejšnjem četrletju (25 % podjetij).

Kazalnik zaupanja v trgovini na drobno nekoliko nižji kot v prejšnjem mesecu

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno je bila v juliju 2019 za 1 odstotno točko nižja kot v juniju 2019 in za 7 odstotnih točk višja kot v juliju 2018 ter za 6 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja.

Kazalnika poslovni položaj in prodaja sta se znižala, medtem ko sta kazalnika obseg zalog in prodajne cene ohranila vrednost iz prejšnjega meseca. Od kazalnikov pričakovanj sta se dva poslabšala, in sicer pričakovana skupna nabava in pričakovani poslovni položaj, drugi so se izboljšali.

Največ podjetij v trgovini na drobno je kot glavni omejitveni dejavnik za svojo dejavnost navedlo konkurenco v sektorju (56 % podjetij); vendar je bil ta odstotek za 3 odstotne točke nižji kot aprila 2019; druga največja skupina so bila podjetja, katerih glavni omejitveni dejavnik so bili visoki stroški dela (36 % podjetij). Sledilo je nizko povpraševanje (to je navedlo 24 % podjetij). 12 % podjetij v trgovini na drobno ni omenjalo omejitev, ki bi ovirale njihovo dejavnost. Deleži podjetij, ki so se spopadali s posameznimi omejitvenimi dejavniki, se pri večini dejavnikov glede na preteklo obdobje niso bistveno spremenili.

Kazalnik zaupanja v **gradbeništvu** na mesečni in na letni ravni nižji

Vrednost kazalnika zaupanja v **gradbeništvu** je bila v juliju 2019 za 3 odstotne točke nižja kot v juniju 2019 in za 14 odstotnih točk nižja kot v juliju 2018. Še vedno pa je bila za 23 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja.

Kazalnik pričakovano zaposlovanje je bil v juliju 2019 za 6 odstotnih točk nižji, kazalnik skupna naročila pa za 1 odstotno točko nižji kot v prejšnjem mesecu.

Največ gradbenih podjetij je kot omejitveni dejavnik pri poslovanju navedlo pomanjkanje usposobljenih delavcev (45 % podjetij). Sledila sta dejavnika velika konkurenca v dejavnosti in visoki stroški dela (31 % oz. 30 % podjetij). Odstotek podjetij, ki težav (omejitev) pri poslovanju niso imela, je bil enak kot v prejšnjem četrletju (14 %).

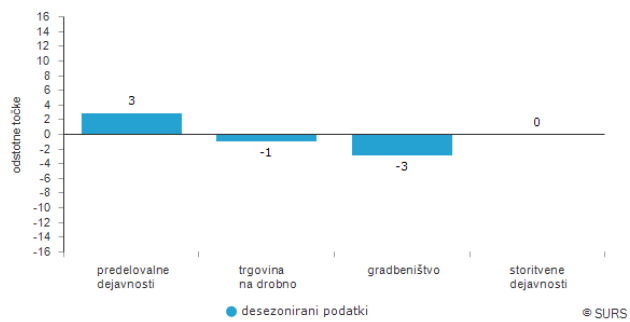
Kazalnik zaupanja v storitvenih dejavnostih enak kot v prejšnjem mesecu

Vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih je bila v juliju 2019 enaka kot v juniju 2019, hkrati pa za 3 odstotne točke nižja kot v juliju 2018 in za 10 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja.

Od kazalnikov stanj in pričakovanj sta se izboljšala dva (pričakovano povpraševanje in zaposlovanje), eden je ohranil vrednost iz prejšnjega meseca (poslovni položaj), preostali so se poslabšali.

Največ podjetjem s storitvenimi dejavnostmi je poslovanje oteževalo nezadostno povpraševanje; ta omejitveni dejavnik je navedlo 30 % teh podjetij (enako kot v aprilu 2019); težave zaradi pomanjkanja delovne sile je imelo 22 % podjetij (to je 4 odstotne točke več kot v aprilu 2019), finančne ovire pa je navedlo 17 % podjetij (to je 2 odstotni točki več kot v aprilu 2019). Podjetij, ki se niso srečevala z omejitvami, je bilo 31 % (to je 4 odstotne točke manj kot v aprilu 2019).

Mesečne spremembe vrednosti kazalnikov zaupanja, Slovenija, julij 2019

Vir: SURS

Priponke

Poslovne tendence, Slovenija, julij 2019.pdf 512 kB

METODOLOŠKO OPOZORILO

Iz podatkov so izločeni vplivi sezone in koledarja.
Obiščite tudi našo podatkovno bazo SiStat.